

Online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie onder jongeren (12-25 jaar)

Een onderzoek naar de prevalentie, gevolgen en hulpbehoeften van jongeren na online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie

Rapport Ipsos I&O

In opdracht van Fonds Slachtofferhulp

Colofon

Uitgave

Ipsos I&O
Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam

Rapportnummer

2025/092

Datum

mei 2025

Opdrachtgever

Fonds Slachtofferhulp

Auteurs

Jente Wolberink
Sarah Bruijn
Frank ten Doeschot
Suzanne Brookman

Copyright

Het overnemen uit deze publicatie is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld.

Inhoudsopgave

Samenvatting	5
1 Inleiding	13
1.1 Aanleiding van het onderzoek	13
1.2 Doelstellingen	13
1.3 Onderzoeksverantwoording	14
1.4 Leeswijzer	27
2 Prevalentie	29
2.1 Prevalentie online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie: totaal	29
2.2 Prevalentie online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie: categorieën en gebeurtenissen	33
2.3 Frequentie van online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie	39
2.4 Gebeurtenis met de meeste invloed	42
2.5 Online platform	43
2.6 Dader	45
2.7 Horen over online seksueel misbruik in de omgeving	47
3 Polyvictimisatie	49
3.1 De voorwaarden van polyvictimisatie	49
3.2 Slachtoffer van meerdere categorieën van online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie: ooit	49
3.3 Slachtoffer van meerdere categorieën van online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie: afgelopen 12 maanden	51
3.4 Slachtoffer van zowel online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie als offline seksueel misbruik	51
4 Gevolgen	55
4.1 Gevolgen van online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie	55
4.2 Gevolgen uitgesplitst naar online seksuele intimidatie en online seksueel misbruik	60
4.3 Gevolgen uitgesplitst naar geslacht en leeftijd	63
5 Behoeften	66
5.1 Behoeften na online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie	66
5.2 Behoeften uitgesplitst naar online seksuele intimidatie en online seksueel misbruik	71
5.3 Behoeften uitgesplitst naar geslacht en leeftijd	73
5.4 Verhouding tussen gevolgen en behoeften	75

6	Stappen na online seksueel misbruik	77
6.1	Praten over online seksueel misbruik ('disclosure')	77
6.2	Melding of aangifte bij de politie	79
7	Communicatie over online seksueel misbruik	82
7.1	Praten over online seksueel misbruik in de omgeving	82
7.2	Praten over online seksueel misbruik op school	83
7.3	Thuis praten over online seksueel misbruik	84
7.4	Stellingen over het internet en online seksueel misbruik	85
7.5	Informatiebehoefte over online seksueel misbruik	87
A	Bijlagen	89
A.1	Bronnen	89
A.2	Samenstelling respons	89
A.3	Koppeltabel omschrijving gebeurtenissen online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie	90
A.4	Prevalentie gebeurtenissen naar geslacht en leeftijd	92
A.5	Prevalentie gebeurtenissen in absolute aantallen	96
A.6	Validatie aan de hand van bestaand onderzoek	98
A.7	Retrospectieve prevalentie van online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie	101
A.8	Gebeurtenis met de meeste invloed	102
A.9	Gevolgen naar geslacht en leeftijd	104
A.10	Behoeften naar geslacht en leeftijd	106

Samenvatting

In deze samenvatting bespreken we per thema de belangrijkste resultaten uit het onderzoek. We beginnen met de prevalentie van online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie (hoofdstuk 2) en polyvictimisatie (hoofdstuk 3). Daarna gaan we in op de gevolgen van online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie, de behoeften die slachtoffers hebben en de stappen die zij hebben genomen na de gebeurtenis (hoofdstuk 4 t/m 6). We sluiten af met het thema communicatie over online seksueel misbruik (hoofdstuk 7).¹ We bespreken per thema steeds eerst de resultaten op hoofdlijnen en zoomen vervolgens – indien mogelijk – in op de verschillen tussen slachtoffers van online seksueel misbruik en slachtoffers van online seksuele intimidatie. Voor verdieping op de resultaten verwijzen we de lezer naar het rapport.

Operationalisatie online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie

We hebben jongeren in de vragenlijst 22 gebeurtenissen van online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie voorgelegd. Voor iedere gebeurtenis konden jongeren aangeven of ze dit in de afgelopen 12 maanden, langer geleden of nooit hebben meegemaakt. Vanwege de veelzijdigheid van de gebeurtenissen hebben we de gebeurtenissen in het rapport geclusterd naar een indeling van 2 hoofdcategorieën (online seksuele intimidatie versus online seksueel misbruik) en een indeling van 12 categorieën (zie A t/m L in Tabel S.1). In paragraaf 1.3.5 lichten we de precieze indeling nader toe.

Tabel S.1 – Overzicht van indeling gebeurtenissen van online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie naar 2 hoofdcategorieën en naar 12 categorieën

2 cat.	12 cat.
I. Online seksuele intimidatie	A. Online seksuele intimidatie (exclusief ongewenste sexting) B. Ongewenste sexting
II. Online seksueel misbruik	C. Photoshop sexting D. Seksuele deepfake E. Seksueel getinte beelden gemaakt met AI F. Grooming G. Sexchatting H. Wraakporno I. Sexting misbruik of shame sexting J.a. Exposen (12-15 jaar) J.b. Exposen (16-25 jaar) K. Sextortion L. Catfishing met het oog op seksueel misbruik

¹ In de vragenlijst is er specifiek gevraagd naar communicatie met betrekking tot 'online seksueel misbruik'. Met het oog op zuiverheid is dat ook hoe we in het rapport de communicatie over dit thema zullen bespreken.

I. Prevalentie online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie

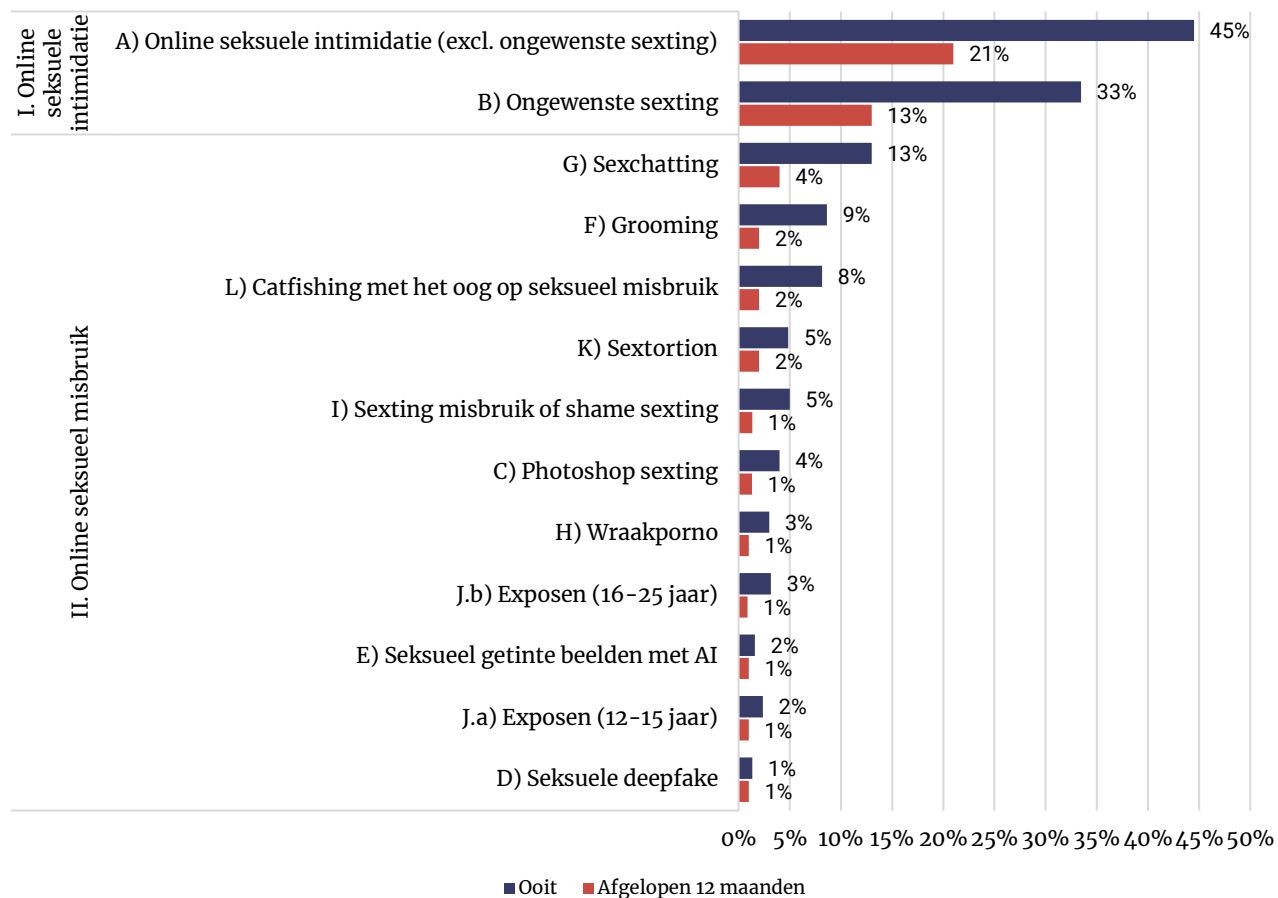
De helft van de Nederlandse jongeren tussen de 12 en 25 jaar oud (50%) heeft ooit te maken gehad met één of meerdere gebeurtenissen online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie. Naar schatting zijn dit **1,46 tot 1,57 miljoen** jongeren. Van de jongeren die ooit (in de afgelopen 12 maanden of langer geleden) één of meerdere ervaringen hebben gehad met online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie, geeft de helft aan dit in de afgelopen 12 maanden te hebben meegemaakt.

Een kwart van de Nederlandse jongeren tussen de 12 en 25 jaar oud (25%) heeft in de afgelopen 12 maanden te maken gehad met één of meerdere gebeurtenissen online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie. Naar schatting zijn dit tussen de **700.000 en 800.000** jongeren.

We kunnen een onderscheid maken tussen de hoofdcategorieën (I) online seksuele intimidatie en (II) online seksueel misbruik. Tussen de **1,4 miljoen en 1,5 miljoen** Nederlandse jongeren van 12-25 jaar oud hebben ooit te maken gekregen met online seksuele intimidatie. Tussen de **650.000 en 745.000** jongeren werd ooit slachtoffer van online seksueel misbruik. In de afgelopen 12 maanden gaat het om **652.000-747.000** slachtoffers van online seksuele intimidatie en **207.000-269.000** slachtoffers van online seksueel misbruik.

Figuur S.1 laat zien dat de twee meest voorkomende categorieën van online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie onder de hoofdcategorie online seksuele intimidatie vallen: online seksuele intimidatie exclusief ongewenste sexting (ooit: 45% van de jongeren, afgelopen 12 maanden: 21%) en ongewenste sexting (ooit: 33%, afgelopen 12 maanden: 13%). De categorie van online seksueel misbruik die het meest voorkomt is sexchatting (ooit: 13%, afgelopen 12 maanden: 4%). Daarna volgen grooming (ooit: 9%, afgelopen 12 maanden: 2%) en catfishing met het oog op seksueel misbruik (ooit: 8%, afgelopen 12 maanden: 2%).

Figuur S.1 Prevalentie online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie voor ooit en de afgelopen 12 maanden, indeling naar 2 hoofdcategorieën en 12 categorieën. Basis: jongeren tussen de 12 en 25 jaar oud (n=2.723).

Van de 22 verschillende gebeurtenissen online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie die zijn uitgevraagd in het onderzoek, ligt de frequentie het hoogst bij een gebeurtenis die onder de categorie sextortion valt: *'iemand dwong jou tot het maken van meer seksueel getinte foto's of video's, omdat diegene anders eerder gemaakte seksueel getinte beelden van jou dreigde te delen met anderen'*. Van de slachtoffers van deze gebeurtenis, maakte ruim een kwart (27%) dit (bijna) dagelijks of maandelijks mee.

Verdiepende vragen aan slachtoffers van online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie zijn gesteld over de gebeurtenis die de meest invloed op hen heeft (gehad). Deze gebeurtenis valt voor zes op de tien slachtoffers onder de hoofdcategorie online seksuele intimidatie en voor vier op de tien onder online seksueel misbruik.

Online seksueel misbruik of online seksuele intimidatie vond het meest plaats via de online platforms Snapchat, WhatsApp en Instagram. Het type online platform laat verschillen zien tussen de hoofdcategorieën online seksuele intimidatie en online seksueel misbruik. Er is een aantal platforms waar meer slachtoffers van online seksueel misbruik de gebeurtenis hebben meegemaakt dan slachtoffers van online seksuele intimidatie. Het verschil tussen de twee groepen is het grootst bij Instagram (24% t.o.v. 16%).

Bij een meerderheid van de slachtoffers was de dader onbekend (57%). Bij 15 procent was een klas- of schoolgenoot de dader. Ook wat betreft dader zijn er verschillen tussen online seksuele intimidatie en online seksueel misbruik. In vergelijking met slachtoffers van online seksuele intimidatie was bij slachtoffers van online seksueel misbruik de dader vaker iemand met wie ze een relatie hebben gehad (14% t.o.v. 9%) of een online vriend of vriendin (15% t.o.v. 9%).

II. Polyvictimisatie

Een jongere is slachtoffer als hij of zij in de afgelopen 12 maanden of langer geleden één of meerdere gebeurtenissen van online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie heeft meegemaakt. Een deel van de slachtoffers heeft meerdere categorieën van (online) seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie meegemaakt. In dat geval spreken we in dit onderzoek van **polyvictimisatie** (of: meervoudig slachtofferschap).

Er zijn drie manieren waarop een jongere slachtoffer kan zijn van **polyvictimisatie**:

- 1) Een slachtoffer heeft ooit minimaal twee van de 12 categorieën van online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie meegemaakt (zie Tabel S.1).
- 2) Een slachtoffer heeft in de afgelopen 12 maanden minimaal twee van de 12 categorieën van online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie meegemaakt (zie Tabel S.1).
- 3) Een slachtoffer heeft naast online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie ook fysiek (offline) seksueel misbruik meegemaakt.

Bijna driekwart (72%) van alle slachtoffers heeft ooit minimaal twee categorieën van online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie meegemaakt. Dit staat gelijk aan ruim een derde (36%) van alle Nederlandse jongeren in de leeftijd 12-25 jaar (oftewel 1,03 miljoen tot 1,14 miljoen Nederlandse jongeren tussen de 12 en 25 jaar oud).

In de afgelopen 12 maanden heeft 20 procent van de jongeren die in deze periode slachtoffer is geworden van online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie, minimaal twee categorieën meegemaakt. Dit staat gelijk aan vijf procent van alle Nederlandse jongeren in de leeftijd 12–25 jaar (oftewel 126.000 tot 176.000 Nederlandse jongeren van 12–25 jaar oud).

Ongeveer drie op de tien slachtoffers (oftewel 14% van alle Nederlandse jongeren in de leeftijd 12–25 jaar) zijn slachtoffer geworden van zowel online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie als van fysiek seksueel misbruik. Bij acht procent – één procent van alle Nederlandse jongeren in de leeftijd 12–25 jaar – is er sprake van een relatie tussen het offline en online seksueel misbruik.² Slachtoffers van online seksueel misbruik, in vergelijking met jongeren die te maken hebben gehad met online seksuele intimidatie, zijn vaker óók slachtoffer geworden van offline seksueel misbruik (37% t.o.v. 22%).

In totaal is 14 procent van de jongeren ooit slachtoffer geworden van zowel online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie als van fysiek seksueel misbruik.

III. Gevolgen

Ongeveer zeven op de tien slachtoffers ervaren gevolgen direct na het online seksueel misbruik of de online seksuele intimidatie die ze hebben meegemaakt. Ruim vier op de tien slachtoffers ervaren nu nog steeds gevolgen. De meest genoemde gevolgen zijn angst voor het oordeel van anderen, niet durven vertellen aan mensen om je heen en minder vertrouwen in anderen.

De gevolgen kunnen verdeeld worden in drie verschillende typen gevolgen: emotioneel, relationeel en sociaal. Emotionele gevolgen komen het meest voor (63% van de slachtoffers ervaren emotionele gevolgen direct na de gebeurtenis, 36% nu nog steeds). Daarna komen de relationele gevolgen (56% direct na de gebeurtenis, 30% nu nog steeds) en ten slotte de sociale gevolgen (33% direct na de gebeurtenis, 18% nu nog steeds).

Slachtoffers van online seksueel misbruik ervaren vaker één of meerdere gevolgen dan slachtoffers van online seksuele intimidatie, zowel direct na de gebeurtenis (87% t.o.v. 64%) als nu nog steeds (62% t.o.v. 35%). Slachtoffers die online seksueel misbruik hebben meegemaakt ervaren vaker schaamte, gevoelens van onveiligheid en angst voor het oordeel van anderen dan slachtoffers van online seksuele intimidatie.

Emotionele gevolgen komen bij slachtoffers van online seksueel misbruik direct na de gebeurtenis vaker voor dan bij slachtoffers van online seksuele intimidatie (81% t.o.v. 51%). Dit verschil zien we ook terug bij gevolgen die er nu nog steeds zijn (51% t.o.v. 26%). Voorbeelden van emotionele gevolgen zijn meer schaamte, gevoelens van onveiligheid en angst voor het oordeel van anderen.

² We kiezen er bewust voor om de percentages bij deze voorwaarde van polyvictimisatie niet door te rekenen naar absolute aantallen. Dit lichten we nader toe in paragraaf 3.4

IV. Behoeften

Zes van de tien slachtoffers hadden direct na de gebeurtenis behoefte aan één of meerdere vormen van ondersteuning. Bijna drie van de tien slachtoffers hebben die behoefte nu nog steeds. De behoeften kunnen worden verdeeld in twee typen: formeel en informeel. Slachtoffers hebben meer behoefte aan *informele* typen van ondersteuning – zoals steun of begrip en erkenning van familie – dan aan *formele* ondersteuning (zoals praten met een therapeut). Dit verschil is zichtbaar zowel direct na de gebeurtenis (informeel: 54%, formeel: 26%) als nu nog steeds (informeel: 24%, formeel: 16%). De formele hulpbehoeften blijven relatief langer bestaan onder slachtoffers.

Slachtoffers van online seksueel misbruik hebben meer behoefte aan ondersteuning dan slachtoffers van online seksuele intimidatie, direct na de gebeurtenis (74% t.o.v. 47%) en ook nu nog steeds (43% t.o.v. 18%). Dit verschil is zichtbaar bij zowel de formele als informele behoeften. Slachtoffers van online seksueel misbruik hebben vooral meer behoefte aan dat de dader gestraft wordt (formeel) en begrip en erkenning van familie en steun van familie en vrienden (informeel).

V. Stappen na online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie

Zes op de tien slachtoffers hebben aan iemand verteld wat ze hebben meegemaakt, vooral aan een vriend(in) (online of in het echt). Er is geen sprake van een verschil tussen slachtoffers van online seksuele intimidatie en slachtoffers van online seksueel misbruik (59% t.o.v. 62%). Van de slachtoffers die de gebeurtenis niet met anderen hebben besproken, had 14 procent dit wel graag willen doen (oftewel 5% van alle slachtoffers). Een ruime meerderheid (82% van alle slachtoffers) had deze behoefte niet.

Er is geen sprake van een relatie tussen het ervaren van gevolgen en het praten over een ervaring met online seksueel misbruik of online seksuele intimidatie: slachtoffers die gevolgen ervaren praten evenveel over de gebeurtenis als slachtoffers die *geen* gevolgen ervaren. Slachtoffers die behoefte hebben aan hulp of ondersteuning, hebben wél vaker aan anderen over de gebeurtenis verteld dan slachtoffers die deze behoefte niet hebben. Dit verschil zien we zowel direct na de gebeurtenis (70% t.o.v. 48%) als nu nog steeds (66% t.o.v. 58%). Drie op de tien slachtoffers hebben behoefte aan ondersteuning, maar praten niet met anderen over de gebeurtenis.

Vier procent van de slachtoffers van online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie heeft melding of aangifte van de gebeurtenis gedaan bij de politie. Jongeren die slachtoffer zijn van online seksuele intimidatie doen minder vaak aangifte van de gebeurtenis dan jongeren die slachtoffer zijn van online seksueel misbruik (1% t.o.v. 7%).

VI. Communicatie over online seksueel misbruik

Zes van de tien Nederlandse jongeren tussen de 12 en 25 jaar oud geven aan dat er in hun omgeving wel eens over online seksueel misbruik wordt gepraat. Jongeren praten het meest op school over online seksueel misbruik, ruim een derde van de jongeren geeft aan dat dit gebeurt. In het grootste deel van de gevallen gaat het over wat online seksueel misbruik is (28% van alle jongeren) of hoe je veilig gebruikt maakt van het internet (25%). Bij een kwart van de jongeren wordt er thuis over online seksueel misbruik gepraat, het meest over wat de mogelijke gevaren zijn van online zijn (22% van alle jongeren). In de omgeving van jongeren die ooit één of meerdere keren te maken hebben gehad met online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie, wordt er vaker over online seksueel misbruik gepraat dan bij jongeren die geen slachtoffer zijn geworden. Dit gebeurt vooral vaker in de omgeving van vrienden, online, op het werk en op de sport/bij de hobby.

Negen op de tien jongeren die geen slachtoffer zijn van online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie, verwachten bij iemand in hun omgeving terecht te kunnen als ze te maken zouden krijgen met online seksueel misbruik.

Meer dan de helft van de jongeren die niet te maken heeft gehad met online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie (57%), is van mening dat online seksueel misbruik voorkomen kan worden.

Inleiding

1 Inleiding

In dit hoofdstuk gaan we eerst in op de aanleiding – en in het verlengde daarvan – de doelstellingen van het onderzoek. Vervolgens komt de onderzoeksverantwoording aan bod. We lichten verschillende elementen van de manier waarop het onderzoek is uitgevoerd nader toe: de vragenlijst, benaderingsstrategie, dataverzameling en respons, de weging en de analyse. Ook geven we een overzicht van hoe de gebeurtenissen van online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie in dit onderzoek worden ingedeeld in categorieën. Hierbij hanteren we verschillende type indelingen: in 2 hoofdcategorieën en 12 categorieën. We eindigen dit hoofdstuk met een leeswijzer.

1.1 Aanleiding van het onderzoek

In opdracht van Fonds Slachtofferhulp (FSH) heeft Ipsos I&O onderzoek gedaan naar de prevalentie van online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie onder jongeren tussen de 12 en 25 jaar oud. Ondanks het feit dat er steeds meer wetenschappelijke aandacht is voor dit onderwerp, is er nog veel onbekend over de aard, omvang, gevolgen en behoeften met betrekking tot online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie onder jongeren. Bestaande onderzoeken richten zich ofwel op specifieke vormen van online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie³, ofwel uitsluitend op volwassenen.⁴ Ook is er nog onvoldoende aandacht voor de impact op en de hulpbehoeften van slachtoffers. Uit de ervaringen van hulpverlenende instanties en professionals komt echter naar voren dat de prevalentie van online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie ook onder jongeren tussen de 12 en 18 jaar hoog is.

1.2 Doelstellingen

Het doel van dit onderzoek is om de totale prevalentie van online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie onder jongeren (12–25 jaar) in kaart te brengen, samen met de gevolgen en behoeften die deze jongeren hebben. Fonds Slachtofferhulp wil de onderzoeksresultaten over de aard en omvang van online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie en de gevolgen en behoeften van jongeren die hiermee te maken krijgen, gebruiken om maatschappelijke urgentie te duiden en om in samenwerking met partnerorganisaties beter in te spelen op de behoeften van slachtoffers.

In dit onderzoek is er naast de prevalentie, gevolgen en behoeften van online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie, ook aandacht voor polyvictimisatie (of: meervoudig slachtofferschap). Polyvictimisatie verwijst naar het fenomeen waarbij een jongere herhaaldelijk slachtoffer wordt van een of meerdere categorieën van online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie of óók fysiek seksueel misbruik heeft meegemaakt. Ten slotte focust het onderzoek zich op hoe jongeren de communicatie over online seksueel misbruik ervaren en welke informatiebehoeften zij eventueel nog hebben.

³ Seks onder je 25^e, (Rutgers/Soa Aids Nederland, 2024); Prevalentiemonitor Huiselijk Geweld en Seksueel Grensoverschrijdend Gedrag (WODC/CBS, 2024).

⁴ Zie hier wat er op de website van Fonds Slachtofferhulp wordt geschreven over de VICTIMS data: [Victims In Modern Society \(VICTIMS\) – Fonds Slachtofferhulp](#)

1.3 Onderzoeksverantwoording

In deze paragraaf gaan we nader in op hoe het onderzoek is uitgevoerd. Zo bespreken we de vragenlijst, de manier waarop de doelgroep is benaderd, de dataverzameling via online panels en de weging. Ook maken we een aantal opmerkingen over de interpretatie van de absolute aantallen die in het rapport voorbijkomen. We sluiten deze sectie af met wat achtergrond over de gebeurtenissen online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie waarover jongeren bevraagd zijn.

1.3.1 Ontwikkeling vragenlijst

Bij de ontwikkeling van de vragenlijst was er – in afstemming met Fonds Slachtofferhulp – speciale aandacht voor de gevoeligheid van het thema in combinatie met de jonge doelgroep. Dit gold bijvoorbeeld voor de introductietekst aan het begin van de vragenlijst. Hierin erkenden we dat het moeilijk kan zijn om te praten over een ervaring met online seksueel misbruik of online seksuele intimidatie en benadrukten we dat de deelname aan dit onderzoek altijd tussentijds gestopt kan stoppen. Dit gaven we vervolgens nogmaals aan op verschillende plekken in de vragenlijst, bijvoorbeeld toen we bij jongeren die online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie hebben meegemaakt doorvroegen over de gebeurtenis dat de meeste invloed op hen had. Jongeren konden bovendien vragen overslaan en we benadrukten dat hun antwoorden met niemand worden gedeeld. Ook was er aandacht voor de formulering van de 22 gebeurtenissen van online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie die aan respondenten waren voorgelegd.

Als onderdeel van de ontwikkeling van de vragenlijst hebben we vijf cognitieve tests gehouden met jongeren uit de doelgroep. Deze jongeren waren tussen de 12 en 15 jaar oud.⁵ Iedere cognitieve test duurde 60 minuten en vond plaats via MS Teams. Een onderzoeker liep samen met de jongere de vragenlijst door. Er was bijvoorbeeld aandacht voor formuleringen, consistentie en of de vragen duidelijk en de antwoordopties compleet waren. Ook is de cognitieve test gebruikt om te controleren of het woordgebruik paste bij de (jonge) doelgroep en of sommige elementen als onprettig werden ervaren. Op basis van de uitkomsten van de cognitieve tests is de vragenlijst aangepast en verbeterd.

1.3.2 Benaderingsstrategie

Naast de opzet van de vragenlijst, is er ten aanzien van het onderwerp van dit onderzoek ook rekening gehouden met hoe de doelgroep het best benaderd kon worden om deel te nemen aan het onderzoek (de benaderingsstrategie). Qua benaderingsstrategie werd de doelgroep opgesplitst in twee groepen: 12-15-jarigen en 16-25-jarigen. De tweede groep is direct benaderd voor deelname aan het onderzoek, maar bij de eerste groep was benadering via de ouders noodzakelijk. Wetgeving stelt namelijk dat bij jongeren tussen de 12 en 15 jaar, toestemming tot deelname aan onderzoek van de ouders/wettelijk vertegenwoordigers of voogd verplicht is.⁶ Hieronder beschrijven we de benaderingsstrategie per panel.

⁵ Drie cognitieve interviews waren met jongens en twee met meisjes.

⁶ Bron: website Centrale Commissie Mensgebonden Onderzoek ([Toestemming | Onderzoekers | Centrale Commissie Mensgebonden Onderzoek](#))

I&O Research Panel⁷: Er is een uitnodigingsmail gestuurd aan panelleden met kinderen in de leeftijd tussen 12 en 15 jaar. In de mail zat een link naar een uitgebreide informatiepagina over het onderzoek. In deze tekst was er specifieke aandacht voor de gevoeligheid van het onderwerp en kregen ouders of verzorgers een lijst met hulpbronnen.⁸ Dit is een lijst over hoe ouders het gesprek aan kunnen gaan met kinderen over de preventie van online seksueel misbruik en organisaties voor hulp en ondersteuning als het kind hier al mee te maken heeft gehad. Ook konden ouders de vragenlijst al inzien. Vervolgens kregen ouders de vraag of zij toestemming gaven voor de deelname van hun kind en of zij de e-mailadressen van hun kind(eren) wilden achterlaten. Op deze manier konden we de kinderen tussen 12 en 15 jaar persoonlijk benaderen voor deelname. Ook de kinderen kregen eerst een uitgebreide uitleg over het onderzoek, een link naar de hulpbronnen en een consent vraag te zien. Er is specifiek gekozen voor deze benaderingsstrategie, omdat het de kans vergroot dat kinderen de vragenlijst zelfstandig en naar waarheid invullen. Dit is van belang aangezien er in de vragenlijst ook een vraag over fysiek seksueel misbruik aan bod kwam. Daarnaast is het ook mogelijk dat kinderen (nog) niet met hun ouders/verzorgers hebben gesproken over het online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie dat ze hebben meegemaakt.

PanelClix en Norstat⁹: Bij de panels PanelClix en Norstat was het niet mogelijk om via ouders de e-mailadressen van 12-15-jarigen te verzamelen. Er is daarom gekozen voor een alternatieve benaderingsstrategie: panelleden met kinderen in de leeftijd tussen 12 en 15 jaar ontvingen eenzelfde uitnodiging, uitleg en lijst met hulpbronnen (als bij het I&O Research Panel) en konden toestemming geven voor deelname van hun kind. Vervolgens konden zij het apparaat overgeven aan hun kind of de link naar de vragenlijst bewaren voor later. Om de kans van het zelfstandig en naar waarheid invullen te vergroten, werd er extra benadrukt dat hulp van de ouder niet nodig is, dat het kan helpen om even op een rustige plek te gaan zitten tijdens het invullen en dat de antwoorden van het kind niet werden opgeslagen op het apparaat van de ouder.

⁷ Het I&O Research Panel is een Nederlands burgerpanel met ruim 37.000 actieve leden (bezoek de website via <https://iopanel.nl/>).

⁸ De hulpbronnen die in dit document genoemd worden zijn de Oudermodule van Fonds Slachtofferhulp, WTFFF.nl, de Slachtofferwijzer, het Centrum Seksueel Geweld (CSG), Helpwanted, Fier en de politie.

⁹ Ook PanelClix en Norstat zijn burgerpanels. Bezoek de websites van deze panels via <https://www.panelclix.nl/> en <https://norstat.co/nl>.

1.3.3 Dataverzameling

Voor de dataverzameling van dit onderzoek zijn er naast het eigen I&O Research Panel twee externe panels ingezet: PanelClix en Norstat. De dataverzameling liep in de periode december 2024-januari 2025. De exacte periode verschilde per panel. De dataverzameling is gestart in het I&O Research Panel, vervolgens PanelClix en ten slotte Norstat. Tabel 1.1 toont per panel het responspercentage en de periode van de dataverzameling. Tabel 8.2 in Bijlage A.2 bevat een overzicht van de demografische kenmerken (geslacht, leeftijd, regio, opleidingsniveau) van de respondenten die hebben deelgenomen aan het onderzoek.

Tabel 1.1 – Kenmerken dataverzameling per panel

Panel	Aantal uitgenodigde respondenten	Aantal respondenten	Responspercentage	Periode dataverzameling
I&O Research Panel (12-15 jaar)	1.630 (ouders)	298	18% ¹	December 2024
I&O Research Panel (16-25 jaar)	3.551	1.358	38%	December 2024
PanelClix (12-15 jaar)	2.060	575	28%	December 2024-januari 2025
PanelClix (16-17 jaar) ²	320	54	17%	December 2024-januari 2025
Norstat (12-15 jaar)	2.764 (ouders)	267	10%	Januari 2025
Norstat (16-25 jaar)	1.968	171	9%	Januari 2025

¹ Dit responspercentage is berekend als het aandeel ingevulde respondenten (kinderen 12-15 jaar) van het totaal aantal uitgenodigde panelleden (ouders). In totaal hebben de 1.630 uitgenodigde ouders 362 e-mailadressen ingevuld, waarvan 298 kinderen dus hebben deelgenomen.

² Bij de dataverzameling via PanelClix hebben we ervoor gekozen om bij de directe benadering uitsluitend 16-17-jarigen (jongens) uit te nodigen, aangezien de respons hier achterbleef ten opzichte van de andere groepen.

Bij de inzet van verschillende bronnen waar de data uit voortkomt (lees: panels) is het belangrijk om uit te sluiten dat er sprake was van verschillen tussen de panels met een significante impact op de resultaten van het onderzoek (een zogeheten ‘paneleffect’). Wij hebben daarom een multivariate analyse uitgevoerd op de belangrijke variabelen in het onderzoek: prevalentie online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie ‘ooit’ en ‘in de afgelopen 12 maanden’.¹⁰ De analyse wees uit dat het panel waar de respondent toe behoort *geen* significant effect had op deze variabelen in het onderzoek. Dit betekent dat er dus *geen* sprake was van een paneleffect.

¹⁰ We hebben een multivariate logistische regressieanalyse uitgevoerd, met panel als onafhankelijke variabele en geslacht, leeftijd, regio en opleidingsniveau als controlevariabelen. Panel is een dummy variabele, waarbij we het I&O Research Panel als referentiecategorie hebben genomen en PanelClix en Norstat als dummy variabelen. We hebben het I&O Research Panel als referentiecategorie genomen, aangezien het grootste deel van de respondenten uit dit panel komt (n=1.656). Bovendien zijn we goed bekend met de kenmerken van onze eigen panelleden en kunnen we de datakwaliteit van het eigen panel goed waarborgen.

Hoewel we niet kunnen controleren op alle variabelen die mogelijk van invloed zijn op de prevalentie, kunnen we voorzichtig concluderen dat de kleine verschillen in benaderingsstrategieën tussen de panels geen effect hebben gehad op de resultaten.

1.3.4 Representativiteit, validiteit en betrouwbaarheid

In dit onderzoek stonden representativiteit, validiteit en betrouwbaarheid centraal. We beredeneren daarom dat we in dit rapport percentages kunnen geven voor de prevalentie van online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie in de gehele populatie (Nederlandse jongeren tussen de 12 en 25 jaar) en deze op verschillende plekken kunnen doorvertalen naar absolute aantallen slachtoffers.

In de alinea's hieronder lichten we per onderdeel (representativiteit, validiteit en betrouwbaarheid) nader toe hoe we dit hebben bereikt. Eerst bespreken we dat de cijfers zijn gebaseerd op een representatieve steekproef op diverse demografische kenmerken. Vervolgens leggen we uit dat we de prevalentiecijfers hebben gevalideerd aan de hand van ander, bestaand onderzoek.¹¹ Tenslotte lichten we toe dat we voor de absolute aantallen hebben gerekend met indicatieve bandbreedtes om te corrigeren voor onzekerheidsmarges (betrouwbaarheid).

Representativiteit

De data zijn gewogen op zowel geslacht als leeftijd op basis van de Gouden Standaard van het CBS. Dit betekent dat de uitkomsten van het onderzoek in termen van deze kenmerken representatief zijn voor de gehele populatie (Nederlandse jongeren tussen 12 en 25 jaar oud). Er is geen weging toegepast op andere kenmerken, zoals opleidingsniveau en regio (provincie). De verdeling van opleidingsniveau in de steekproef komt grotendeels overeen met de verdeling in de gehele populatie.¹² Daarnaast hebben multivariate analyses uitgewezen dat opleidingsniveau en provincie geen significant effect hebben op de prevalentie van online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie.¹³ Dit strookt met de verwachting van Fonds Slachtofferhulp dat er geen regionale verschillen zijn bij het fenomeen online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie. Het is immers iets wat plaatsvindt op of via het internet en is in dat opzicht minder 'begrensd'.

Er kon mogelijk een selectie-effect hebben opgetreden vanwege de benaderingsstrategie die we hebben toegepast. Met het oog op een zorgvuldige benadering van de doelgroep is er, voordat een respondent startte met de vragenlijst, al veel informatie verschaft over de inhoud van het onderzoek. Op deze informatiepagina hebben we expliciet benadrukt dat de vragen ook relevant zijn voor jongeren die zelf geen online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie hebben meegemaakt. We hebben een beredeneerde keuze gemaakt voor deze benaderingsstrategie. Het is niet uit te sluiten dat jongeren die een ervaring met online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie hebben, eerder besloten om deel te nemen aan het onderzoek. Een omgekeerde redenatie kan echter ook aan de orde zijn.

¹¹ Dit lichten we nader toe onder het kopje 'validiteit' in deze paragraaf en in Bijlage A.6.

¹² Hierbij is het belangrijk om te onthouden dat opleidingsniveau in dit onderzoek een mix is van jongeren die al een hoogste opleiding hebben voltooid en jongeren die nog wel schoolgaand zijn en momenteel een opleiding volgen die later nog zal veranderen.

¹³ Ook hier is er een multivariate logistische regressieanalyse uitgevoerd met prevalentie als afhankelijke variabele. Er is in de analyse op opleiding gecorrigeerd voor zowel geslacht, leeftijd als provincie. Voor het kenmerk regio (provincie) is een vergelijkbare analyse uitgevoerd en is er gecorrigeerd voor geslacht, leeftijd en opleidingsniveau. In beide gevallen is er steeds een andere categorie als referentiecategorie genomen en de analyse herhaald.

Jongeren die online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie hebben meegemaakt, ervaren vaak in aanzienlijke mate gevoelens van schaamte, zoals we later zullen bespreken in hoofdstuk 4. Het is dus ook mogelijk dat deze schaamte een jongere ervan weerhoudt om de vragenlijst in te vullen.

Terwijl het eerste scenario het prevalentiecijfer omhoog duwt, zou er in dit geval juist sprake zijn van een onderschatting van het prevalentiecijfer. Op basis hiervan kunnen we dus niet stellen of en in welke richting de gekozen benaderingsstrategie de cijfers voor prevalentie mogelijk heeft beïnvloed.

Er is in de gekozen benaderingsstrategie in dit onderzoek geen non-respons analyse mogelijk. In andere woorden betekent dit dat we niet weten welke jongeren *niet* hebben deelgenomen aan het onderzoek en op welke kenmerken zij verschillen van de jongeren die de vragenlijst wél hebben ingevuld. In plaats daarvan valideren we onze prevalentiecijfers waar mogelijk met ander, bestaand onderzoek.

Validiteit

Er is nog weinig bestaand onderzoek over alle verschillende vormen van online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie onder jongeren tussen de 12 en 25 jaar (zie paragraaf 1.1). Dit was een belangrijke aanleiding voor Fonds Slachtofferhulp om het onderzoek te laten uitvoeren, maar het betekent ook dat we niet alle resultaten uit dit onderzoek kunnen valideren aan de hand van bestaand onderzoek. We hebben een validatie gedaan middels twee bestaande onderzoeken, namelijk 'Seks onder je 25^e' van Rutgers/Soa Aids Nederland en de Prevalentiemonitor Huiselijk Geweld en Seksueel Grensoverschrijdend Gedrag van het WODC. In Bijlage A.6 gaan we hier dieper op in. We maken een vergelijking met de onderzoeken op belangrijke kenmerken (zoals doelgroep, dataverzamelingsperiode en uitvoering) en brengen per gebeurtenis in kaart hoe onze resultaten zich verhouden tot deze onderzoeken (zie Tabel 8.7 tot en met Tabel 8.9). De onderzoeken zijn niet helemaal vergelijkbaar. Daar waar vergelijking wel mogelijk is, zien we grotendeels vergelijkbare cijfers. Op basis van de validatie met ander onderzoek hebben we dus geen aanwijzingen gevonden dat onze benaderingsstrategie tot een selectie-effect heeft geleid.

Betrouwbaarheid

Enquêteonderzoek gaat altijd samen met een zeker betrouwbaarheidsniveau op basis waarvan je uitspraken kan doen. Betrouwbaarheid zegt iets over de consistentie van de methode, namelijk hoe groot de kans is dat de uitkomsten hetzelfde zijn als het onderzoek op dezelfde wijze nog eens wordt uitgevoerd. In dit onderzoek geldt een betrouwbaarheidsniveau van 95 procent. Rondom ieder prevalentiecijfer (percentage) zit een onzekerheidsmarge (of: foutmarge) waarbinnen we met 95 procent zekerheid kunnen zeggen dat het daadwerkelijke percentage in de populatie valt.¹⁴ Dit is een onzekerheidsmarge voor zowel naar boven als naar beneden. Dit leidt tot een onder- en bovengrens van absolute aantallen waarin het daadwerkelijke aantal Nederlandse jongeren tussen de 12 en 25 jaar valt.

¹⁴ Bij een betrouwbaarheidsniveau van 95 procent rekenen we met een z-score van 1,96.

De onzekerheidsmarge varieert naar steekproefgrootte en proportie.¹⁵ Voor iedere leeftijdsgroep en gevonden percentage geldt dus een andere onzekerheidsmarge. Tabel 1.2 toont de onzekerheidsmarges per leeftijdsgroep bij verschillende percentages (5%, 15%, 25%, 50%, 75% en 95%). Dit geeft indicatieve bandbreedtes voor de onzekerheidsmarges waarmee we in hoofdstuk 2 en hoofdstuk 3 hebben gerekend. Aangezien de foutmarge toeneemt naarmate de steekproefgrootte (n) kleiner wordt, splitsen we de totale prevalentie online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie uit naar maximaal drie leeftijdsgroepen. Tabel 1.3 toont voor verschillende percentages de onzekerheidsmarges per type geslacht (jongens en meisjes).

Tabel 1.2 – Onzekerheidsmarges per leeftijdsgroep, bij verschillende percentages

Proportie (percentage)	Onzekerheidsmarge 12-15 jaar (n=1.055)	Onzekerheidsmarge 16-20 jaar (n=755)	Onzekerheidsmarge 21-25 jaar (n=913)	Onzekerheidsmarge 12-25 jaar (n=2.723)
5%	1,3%	1,6%	1,4%	0,8%
15%	2,2%	2,5%	2,3%	1,3%
25%	2,6%	3,1%	2,8%	1,6%
50%	3,0%	3,6%	3,2%	1,9%
75%	2,6%	3,1%	2,8%	1,6%
95%	1,3%	1,6%	1,4%	0,8%

Tabel 1.3 – Onzekerheidsmarges per geslacht, bij verschillende percentages

Proportie (percentage)	Onzekerheidsmarge jongens (n=1.003)	Onzekerheidsmarge meisjes (n=1.649)
5%	1,3%	1,1%
15%	2,2%	1,7%
25%	2,7%	2,1%
50%	3,1%	2,4%
75%	2,7%	2,1%
95%	1,3%	1,1%

*In de analyse naar geslacht hebben we – vanwege de relatief lage aantallen – niet de jongeren meegenomen die zich identificeren als X / Non-binair / Anders. Daarom telt het totaal van jongens en meisjes in deze tabel niet op tot 2.723.

¹⁵ De foutmarge is maximaal bij een proportie van 0,5 (of een percentage van 50%).

Voor het doorrekenen van de percentages prevalentie online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie naar absolute aantallen slachtoffers in de totale Nederlandse populatie jongeren tussen de 12 en 25 jaar oud, gebruikten we bevolkingscijfers van het CBS per 1 januari 2024 (zie Tabel 1.4).¹⁶ Dit is het jaar waarin de dataverzameling voor dit onderzoek (grotendeels) heeft plaatsgevonden. De absolute aantallen van jongeren die te maken hebben gehad met online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie ronden we steeds af op duizendtallen. Zo wekken we niet (onterecht) de illusie dat we het daadwerkelijke aantal in de populatie heel exact weten.

Tabel 1.4 – Aantal inwoners tussen de 12 en 25 jaar oud in Nederland naar leeftijdsgroep en geslacht, per 1 januari 2024

Groep	Aantal inwoners
<i>Leeftijd</i>	
12-15 jaar	779.923
16-20 jaar	1.054.941
21-25 jaar	1.186.960
<i>Geslacht</i>	
Jongens	1.540.306
Meisjes	1.481.518
Totaal (12-25 jaar)	3.021.824

1.3.5 Toelichting op clusterings

In de analyses hebben we op verschillende plekken clusterings van verschillende antwoordopties gemaakt. Dit doen we voor ervaringen met gebeurtenissen van online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie en voor gevolgen en behoeften van slachtoffers. In deze paragraaf geven we een nadere toelichting op hoe de verschillende clusterings zijn opgebouwd en op welke plekken in het rapport ze terugkeren.

Gebeurtenissen online seksueel misbruik

Aan jongeren is in de vragenlijst een lijst met 22 gebeurtenissen voorgelegd die we scharen onder online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie. Zij konden vervolgens per gebeurtenis aangeven of ze dit in de afgelopen 12 maanden, langer geleden of nooit hebben meegemaakt.¹⁷ Jongeren tussen de 12 en 15 jaar kregen een lijst van 21 gebeurtenissen te zien. De gebeurtenis 'Je staat op een bangalijs' (nr. 22) is namelijk alleen voorgelegd aan de respondenten van 16 jaar en ouder.

- 1 Iemand zei online iets seksueels tegen je waar jij je niet fijn bij voelde.
- 2 Iemand vroeg (heel vaak) om seksueel getinte foto's of filmpjes van jou waar jij je niet fijn bij voelde.
- 3 Iemand liet online billen, geslachtsdelen of borsten aan jou zien, terwijl jij hier niet om vroeg.
- 4 Iemand liet online zien dat hij/zij/die masturbeerde, terwijl jij hier niet om vroeg.
- 5 Iemand vroeg heel vaak om af te spreken wat jij niet wilde met als doel om fysiek seksueel contact te hebben.

¹⁶ De data is opgehaald via CBS Statline ([StatLine](#)).

¹⁷ Ook hadden respondenten bij iedere vraag de mogelijkheid om aan te geven dat ze deze liever niet wilden beantwoorden.

- 6 Iemand probeerde jou over te halen tot seksuele handelingen, online of in het echt.
- 7 Je ontving seksueel getinte foto's, video's of berichten terwijl jij hier niet om vroeg
- 8 Een ex-partner, vriend of vriendin heeft zonder jouw toestemming seksueel getinte beelden van jou online gedeeld met anderen.
- 9 Iemand heeft, zonder jouw toestemming, een seksueel getint bericht of beeld van jou gedeeld met anderen.
- 10 Iemand dwong jou tot het betalen van geld, omdat diegene anders seksueel getinte beelden van jou dreigde te delen met anderen.
- 11 Iemand dwong jou tot het maken van meer seksueel getinte foto's of video's, omdat diegene anders eerder gemaakte seksueel getinte beelden van jou dreigde te delen met anderen.
- 12 Iemand dwong jou om seksuele dingen te doen online, omdat diegene anders seksueel getinte beelden van jou zou delen met anderen.
- 13 Iemand dwong jou om iets anders te doen dat jij niet wilde, omdat diegene anders seksueel getinte beelden van jou zou delen met anderen.
- 14 Iemand deelde ongevraagd een seksueel getinte foto of video van jou met anderen en gaf daarbij jouw naam, telefoonnummer, sociale media profielen en/of woonadres.
- 15 Iemand heeft stiekem een seksueel getinte foto of video van jou gemaakt en tegen jouw wil online gedeeld.
- 16 Iemand heeft ongevraagd met photoshop jouw gezicht op een seksueel getinte foto geplaatst (bijvoorbeeld op een naakt lichaam), zodat het lijkt alsof jij het bent op de foto.
- 17 Iemand heeft met AI een seksueel getinte video gemaakt waarin jij iets doet of zegt wat jij in werkelijkheid niet gedaan of gezegd hebt.
- 18 Iemand heeft met AI een seksueel getinte foto van jou gemaakt, terwijl jij dit in werkelijkheid niet bent.
- 19 Iemand deed zich online voor als een ander met als doel om online seksueel contact met jou te hebben (bijvoorbeeld uitwisselen van seksueel getinte foto's of video's of het praten over seks).
- 20 Een volwassene probeerde online een band met jou te krijgen, bijvoorbeeld door te doen alsof hij/zij even oud is. Deze volwassene wilde bijvoorbeeld online of in het echt seksuele dingen met jou doen.
- 21 Een volwassene zocht online contact met jou en wilde met jou chatten over dingen die met seks te maken hebben.
- 22 Je staat op een bangalijst (lijst waar iemand jou op heeft gezet en roddels over jou en je seksualiteit verspreid, bijvoorbeeld dat je een slet zou zijn. Op deze lijst staan ook soms foto's en gegevens van jou).

Voor de analyses en de duiding van de resultaten, zijn deze gebeurtenissen vervolgens op verschillende manieren geclusterd: in 12 categorieën en in 2 categorieën (zie Tabel 1.5). Deze twee clusterings komen op verschillende plekken in het rapport aan bod:

- **Twee hoofdcategorieën (categorie I en II in Tabel 1.5):** online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie kan uitgesplitst worden in twee hoofdcategorieën: (I) online seksuele intimidatie en (II) online seksueel misbruik. In hoofdstuk 2 presenteren we de prevalentiecijfers voor deze twee hoofdcategorieën en maken we uitsplitsingen naar geslacht en leeftijd. In hoofdstuk 2, 4, 5 en 6 splitsen we daarnaast de resultaten uit naar het type online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie dat een slachtoffer heeft meegemaakt: online seksuele intimidatie (I) versus online seksueel misbruik (II).
- **Twaalf categorieën (categorie A t/m L in Tabel 1.5):** de twee hoofdcategorieën kunnen vervolgens verder uitgesplitst worden naar twaalf specifiekere categorieën. Deze clustering wordt, naast de twee hoofdcategorieën, ook gebruikt in hoofdstuk 2. We geven voor iedere categorie een prevalentiecijfer voor 'ooit' en 'de afgelopen 12 maanden' en splitsen de uitkomsten uit naar geslacht en leeftijd. Ook in het hoofdstuk over polyvictimisatie (hoofdstuk 3), waar we onder andere bespreken hoeveel jongeren slachtoffer zijn geworden van meerdere categorieën van online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie, gebruiken we deze clustering.

In Tabel 1.5 gebruiken we met het oog op leesbaarheid ingekorte omschrijvingen van de verschillende gebeurtenissen online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie. Dit zullen we op verschillende plekken in het rapport op dezelfde wijze herhalen. In Bijlage A.3 (Tabel 8.3) kan de lezer een koppeltabel vinden met per gebeurtenis de uitgebreide omschrijvingen zoals gebruikt in de vragenlijst en de ingekorte omschrijving.

De 22 gebeurtenissen scharen we in het onderzoek samen onder de algemene, overkoepelende term 'online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie'. Op bepaalde plekken in het rapport, zoals in paragraaf 2.7 en hoofdstuk 7, is er in de vragenlijst specifiek gesproken over 'online seksueel misbruik' en hanteren we daarom deze term.

Tabel 1.5 – Overzicht van gebeurtenissen en clusterings (naar 2 categorieën en naar 12 categorieën) online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie

2 cat.	12 cat.	Gebeurtenis
I.Online seksuele intimidatie		
		A. Online seksuele intimidatie (excl. ongewenste sexting) 1. Iemand zei online iets seksueels tegen je waar jij je niet fijn bij voelde 2. Iemand vroeg (heel vaak) om seksueel getinte foto's of filmpjes 3. Iemand liet online billen, geslachtsdelen of borsten aan jou zien 4. Iemand liet online zien dat hij/zij/die masturbeerde 5. Heel vaak verzoek om af te spreken met als doel iets seksueels doen 6. Iemand probeerde jou over te halen tot seksuele handelingen B. Ongewenste sexting 7. Ontvangen van seksueel getinte foto's
II.Online seksueel misbruik		
		C. Photoshop sexting 16. Ongevraagd met photoshop gezicht op een seksueel getinte foto plaatsen D. Seksuele deepfake 17. Iemand heeft met AI een seksueel getinte video gemaakt waarin jij iets doet of zegt wat jij in werkelijkheid niet gedaan of gezegd hebt E. Seksueel getinte beelden gemaakt met AI 18. Iemand heeft met AI een seksueel getinte foto van jou gemaakt F. Grooming 20. Een volwassene probeerde online een band met jou te krijgen G. Sexchatting 21. Een volwassene zocht online contact en wilde chatten over seks H. Wraakporno 8. Een ex-partner deelde seksueel getinte beelden van jou online 15. Iemand heeft stiekem een seksueel getinte foto of video van jou gemaakt en tegen jouw wil online gedeeld I. Sexting misbruik of shame sexting 9. Iemand stuurde, zonder jouw toestemming, een bericht of beeld naar anderen J.a. Exposen (12-15 jaar) 14a. Ongevraagd een seksueel getinte foto of video van jou delen met daarbij jouw naam, telefoonnummer, sociale media profielen J.b.Exposen (16-25 jaar) 14b. Ongevraagd een seksueel getinte foto of video van jou delen met daarbij jouw naam, telefoonnummer, sociale media profielen 22. Je staat op een bangalijst K. Sextortion 10. Iemand dwong jou tot het betalen van geld 11. Iemand dwong jou tot het maken van meer seksueel getinte foto's of video's 12. Iemand dwong jou om seksuele dingen te doen online 13. Iemand dwong jou om iets anders te doen dat jij niet wilde L .Catfishing met het oog op seksueel misbruik 19. Iemand deed zich online voor als een ander om online seksueel contact met jou te hebben

Gevolgen

De 19 gevolgen die slachtoffers van online seksueel misbruik of online seksuele intimidatie direct na de gebeurtenis en nu nog steeds ervaren, kunnen in drie type categorieën worden ingedeeld: **emotioneel**, **relationeel**, en **sociaal**. Relationele gevolgen hebben betrekking op hoe jongeren zich verhouden tot anderen. Emotionele gevolgen zijn de gevolgen die betrekking hebben op de gemoedstoestand van slachtoffers. Sociale gevolgen hebben ten slotte te maken met hoe jongeren online sociale interactie zoeken na het online seksueel misbruik of online seksuele intimidatie. Tabel 1.6 toont de precieze clustering van gevolgen. We gebruiken deze clustering bij het bespreken van de gevolgen in hoofdstuk 4.

Tabel 1.6 – Clustering gevolgen in drie type categorieën

Clustering van gevolgen	Gevolg (direct na de gebeurtenis/nu nog steeds)
Emotionele gevolgen	- Je voelde je vaker boos of verdrietig of je voelde je niet als jezelf - Je had het gevoel er alleen voor te staan - Je voelde je onbegrepen door je familie en/of vrienden - Je schaamde je voor wat jou is aangedaan of is overkomen - Je voelde je schuldig voor wat jou is aangedaan of is overkomen - Je was in de war over je eigen seksuele gevoelens - Je had minder vertrouwen in mensen - Je voelde je minder veilig, dit kan op het internet zijn, maar ook in het echte leven - Je at of sliep minder goed door wat je meemaakte - Je was minder gemotiveerd en presteerde minder goed op bijvoorbeeld school, werk of tijdens sportactiviteiten
Relationele gevolgen	- Je durfde er niet over te vertellen tegen de mensen om je heen - Je zocht minder contact met vrienden of klasgenoten of haalde minder plezier uit het contact - Je praatte minder met je familie - Je was thuis meer gespannen en chagrijnig of maakte sneller ruzie - Je was bang voor het oordeel van anderen als je zou vertellen over de gebeurtenis - Je vond het moeilijk om 'nee' te zeggen of te zeggen als je iets niet wil tijdens online of offline contact met anderen
Sociale gevolgen	- Je was minder online en/of op sociale media - Je plaatste minder foto's, filmpjes of andere berichten op sociale media - Je had een of meerdere sociale media accounts verwijderd (bijvoorbeeld. TikTok, Snapchat of WhatsApp)

Behoeften

Ten slotte kunnen we de 13 verschillende hulpbehoeften die slachtoffers van online seksueel misbruik of online seksuele intimidatie hebben, verdelen in twee type categorieën: **formele** hulpbehoeften en **informele** hulpbehoeften. Met formele hulpbehoeften bedoelen we behoefte aan hulp door een professional of instantie, zoals een huisarts, advocaat, de politie of een psycholoog.

Informele hulpbehoeften betreffen behoeften aan ondersteuning die een minder ‘georganiseerd’ karakter hebben, zoals begrip en erkenning, steun van familie of vrienden en lotgenotencontact. Tabel 1.7 toont de precieze clustering van behoeften. We gebruiken deze clustering bij het bespreken van de behoeften in hoofdstuk 5.

Tabel 1.7 – Clustering behoeften in twee type categorieën

Clustering van behoeften	Behoefte (direct na de gebeurtenis/nu nog steeds)
Informele hulpbehoeften	- Informatie (bijv. over de betekenis van online seksueel misbruik, waar je hulp kan krijgen, of hoe je hier met iemand over kan praten) - Steun van familie en/of vrienden - Begrip en erkenning van familie - Begrip en erkenning van vrienden - Hulp op school, zoals van leraren/mentor of een vertrouwenspersoon - Lezen van verhalen van anderen die ook online seksueel misbruik meemaakten bijvoorbeeld op een blog - Hulp bij het vertellen van wat ik meemaakte aan mijn familie - Praten met mensen die iets vergelijkbaars hebben meegemaakt (lotgenotencontact)
Formele hulpbehoeften	- Praten met een psycholoog, therapeut of andere hulpverlener - Medische hulp, zoals bij een huisarts - Contact met de politie, zoals aangifte doen - Juridische hulp, zoals van een advocaat - Dat de dader gestraft zou worden

1.3.6 Analyse

In het rapport splitsen we de resultaten uit naar de volgende achtergrondkenmerken:

- geslacht;
- leeftijd;
- online seksuele intimidatie versus online seksueel misbruik;
- polyvictimisatie.

Geslacht en leeftijd

Wij zullen de uitkomsten van dit onderzoek ten eerste uitsplitsen naar geslacht (jongens versus meisjes). Fonds Slachtofferhulp wil daarnaast graag weten in welke mate de aard en omvang van online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie onder jongeren verschilt naar leeftijd. Hetzelfde geldt voor de impact op slachtoffers en de (na)zorgbehoeften die ze hebben na het ervaren van online seksueel misbruik of online seksuele intimidatie. De resultaten in het rapport worden daarom bovendien uitgesplitst naar leeftijdsgroepen.

- Bij de resultaten met betrekking tot totale prevalentie en polyvictimisatie (hoofdstuk 2 en hoofdstuk 3) zijn er voldoende aantallen om de resultaten uit te splitsen naar zes leeftijdscategorieën (12-13 jaar, 14-15 jaar, 16-18 jaar, 19-20 jaar, 21-23 jaar, 24-25 jaar). In hoofdstuk 7 gebruiken we ook de leeftijdsindeling naar zes categorieën.
- Als we het hebben over prevalentie van online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie op het niveau van categorieën en gebeurtenissen, splitsen we de resultaten steeds uit naar drie leeftijdscategorieën: 12-15 jaar, 16-20 jaar en 21-25 jaar. De aantallen waar we mee kunnen werken, zijn nu namelijk kleiner. Hetzelfde geldt voor de andere hoofdstukken (hoofdstuk 4, 5 en 6), wanneer we inzoomen op de groep slachtoffers van online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie binnen de steekproef.

Online seksuele intimidatie versus online seksueel misbruik (hoofdcategorieën)

Verder maken we in hoofdstukken 2, 4, 5 en 6 steeds een onderscheid tussen slachtoffers van de hoofdcategorie online seksuele intimidatie (I) versus slachtoffers van de hoofdcategorie online seksueel misbruik (II). Tabel 1.5 in paragraaf 1.3.5 laat zien welke gebeurtenissen onder deze twee hoofdcategorieën vallen. Zo vergelijken we voor beide type slachtoffers bijvoorbeeld de dader en het online platform en vergelijken we slachtoffers van online seksuele intimidatie en slachtoffers van online seksueel misbruik op de gevolgen en hulpbehoeften die zij hebben na de gebeurtenis.

De uitsplitsing naar online seksuele intimidatie versus online seksueel misbruik is in dit geval gebaseerd op de gebeurtenis waarvan de jongere heeft aangegeven dat deze de meeste invloed op hem of haar heeft (gehad). Alle vervolgvragen die aan slachtoffers worden gesteld (over het online platform, de dader, gevolgen, behoeften en vervolgstappen), zijn namelijk gesteld ten aanzien van deze gebeurtenis. Deze vraag is gesteld aan respondenten die ooit meer dan één gebeurtenis online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie hebben meegemaakt. Bij jongeren die één gebeurtenis hebben meegemaakt, wordt deze gebeurtenis als de gebeurtenis met de meeste invloed beschouwd.

Polyvictimisatie

In hoofdstuk 4 en 5 splitsen we de resultaten van slachtoffers van online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie tenslotte uit naar of er sprake is van polyvictimisatie (meervoudig slachtofferschap) of niet. In paragraaf 3.1 komen de drie verschillende manieren waarop er sprake kan zijn van polyvictimisatie aan bod. We vergelijken slachtoffers die wel versus niet voldoen aan de voorwaarden van polyvictimisatie op de gevolgen en hulpbehoeften die zij hebben na de gebeurtenis.

We bespreken in het rapport alleen de verschillen die **significant** zijn (met een waarschijnlijkheid van 95%). Significantie betekent dat we met 95 procent zekerheid kunnen zeggen dat het verschil dat we vinden in de steekproef niet op toeval is gebaseerd en ook aanwezig is in de totale populatie waar we uitspraak over doen.

1.4 Leeswijzer

We beginnen met een hoofdstuk over de prevalentie van online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie onder Nederlandse jongeren tussen de 12 en 25 jaar oud. Allereerst rapporteren we totaalcijfers van jongeren die ooit, en in de afgelopen 12 maanden, te maken hebben gehad met online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie en zoomen vervolgens in op het niveau van categorieën en specifieke gebeurtenissen van online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie. In hoofdstuk 3 bespreken we het fenomeen polyvictimisatie. Daarna komen in hoofdstuk 4 en 5 respectievelijk de gevolgen voor en de behoeften van slachtoffers van online seksueel misbruik of online seksuele intimidatie aan bod. In hoofdstuk 6 gaan we dieper in op de stappen die slachtoffers hebben genomen, namelijk of ze iemand over de gebeurtenis hebben verteld en melding of aangifte hebben gedaan bij de politie. Ten slotte behandelen we in hoofdstuk 7 de communicatie rondom het onderwerp online seksueel misbruik, zowel onder jongeren die ooit online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie hebben meegemaakt als jongeren voor wie dit niet zo is. We sluiten het rapport af met de bijlagen, waarin onder andere de responsverantwoording, validatie aan de hand van bestaand onderzoek en verscheidene toelichtende tabellen aan bod komen.

Prevalentie

2 Prevalentie

In dit eerste hoofdstuk bespreken we de aard en omvang van online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie onder jongeren tussen de 12 en 25 jaar oud. We rapporteren in paragraaf 2.1 het prevalentiecijfer van jongeren die 'ooit' online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie hebben meegemaakt en 'in de afgelopen 12 maanden'. Paragraaf 2.2 toont welke categorieën van online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie voorkomen onder jongeren en – nog specifiek – welke van de 22 gebeurtenissen die onder de categorieën vallen het meest voorkomend zijn.

Vervolgens komen in paragraaf 2.4 tot en met 2.6 een aantal vervolgvragen aan bod die aan slachtoffers zijn gesteld met betrekking tot de gebeurtenis die de meeste invloed op hen had, namelijk op welke manier het online seksueel misbruik of de online seksuele intimidatie plaatsvond (online platform) en wie de dader was.

2.1 Prevalentie online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie: totaal

2.1.1 Prevalentie 'ooit'

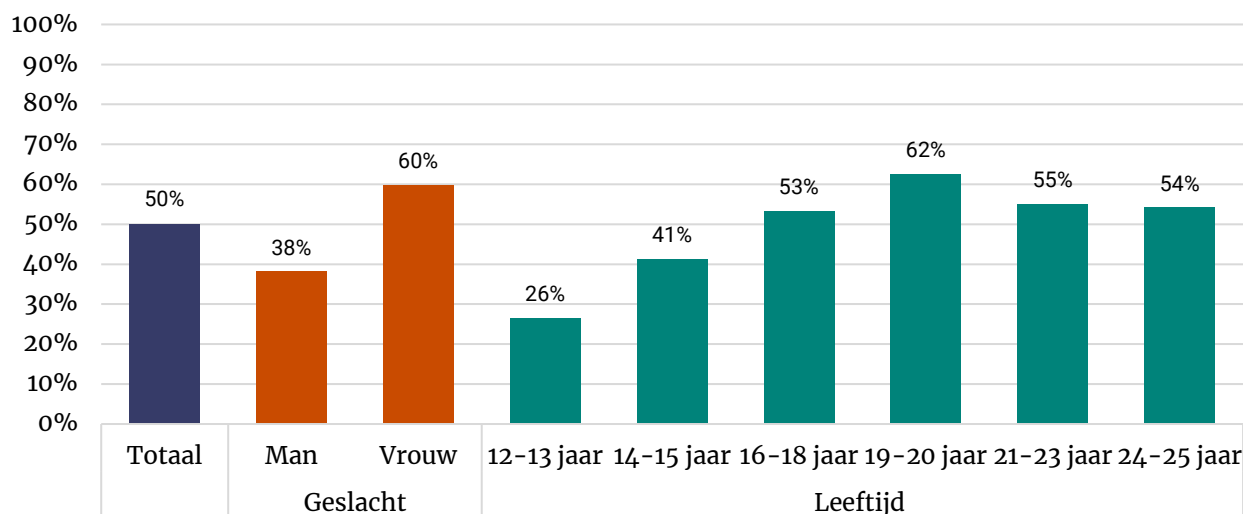
Ongeveer 1,46 tot 1,57 miljoen Nederlandse jongeren tussen de 12 en 25 jaar oud hebben ooit te maken gehad met online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie.

Vijftig procent van de jongeren heeft ooit te maken gehad met online seksueel misbruik en/of online intimidatie

Aan jongeren tussen de 12 en 25 jaar is een lijst met 22 gebeurtenissen van online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie voorgelegd. Voor iedere gebeurtenis konden zij aangeven of zij hier in de afgelopen 12 maanden, langer geleden of nooit mee te maken hebben gehad. Op basis van deze resultaten hebben wij een totaal prevalentiecijfer voor online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie 'ooit' berekend. De helft van de jongeren (50%) heeft ooit – dus in de afgelopen 12 maanden of langer geleden – één of meerdere van de 22 gebeurtenissen online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie meegemaakt (Figuur 2.1).

In Tabel 2.1 hebben we op basis van de prevalentiecijfers in percentages per leeftijdsgroep een schatting gemaakt van de absolute aantallen Nederlandse jongeren tussen de 12 en 25 jaar oud die ooit te maken hebben gehad met online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie. Zoals beschreven in paragraaf 1.3.4, hebben we gewerkt met een betrouwbaarheidsniveau van 95 procent. Hierbij hoort een berekende nauwkeurigheidsmarge op basis waarvan er een onder- en bovengrens van de schattingen van de absolute aantallen kan worden bepaald. We schatten dat tussen de 1,46 en 1,57 miljoen van de Nederlandse jongeren tussen de 12 en 25 jaar oud ooit te maken heeft gehad met online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie.

Figuur 2.1 – Aandeel jongeren dat ooit één of meerdere gebeurtenissen online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie heeft meegemaakt. Basis: jongeren tussen de 12 en 25 jaar oud (n=2.723).

Meisjes hebben vaker dan jongens een ervaring met online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie, prevalentie neemt toe naarmate jongeren ouder worden

Meisjes hebben vaker te maken met online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie dan jongens (60% ten opzichte van 38%).¹⁸ We schatten dat in totaal 849.000-919.000 meisjes tussen de 12 en 25 jaar oud ooit te maken hebben gehad met online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie, tegenover 540.000-633.000 van de jongens in de leeftijd 12-25 jaar (Tabel 2.1).

Ook op basis van leeftijd is er sprake van verschillen in ervaringen met online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie. We kunnen – in grote lijnen – zeggen dat de prevalentie van online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie ‘ooit’ elk levensjaar vanaf 12 jaar toeneemt (zie Figuur 2.1).¹⁹ Deze ontwikkeling zet door tot ongeveer het 18^e levensjaar. Tot en met de leeftijdsgroep 16-18 jaar ligt de prevalentie steeds hoger ten opzichte van alle jongere leeftijdsgroepen. Vanaf de leeftijd 19-20 jaar is dit niet meer het geval.²⁰ Na het 18e levensjaar blijft de prevalentie van online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie relatief stabiel.

Binnen de jongste groep (12-15 jaar) hebben 14-15-jarigen (41%) vaker één of meerdere ervaringen gehad met online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie dan 12-13-jarigen (26%). Binnen de leeftijdsgroep 16-25 jaar zijn er geen significante verschillen.

¹⁸ De resterende jongeren hebben zich in het onderzoek geïdentificeerd als ‘X / Non-binair / Anders’ of gaven aan niet te willen zeggen wat hun geslacht is of hoe zij zich identificeren. Vanwege de relatief kleine aantallen, was deze groep niet groot genoeg om aparte analyses op uit te voeren.

¹⁹ Dit is goed verklaarbaar aangezien het prevalentiecijfer een cumulatief percentage is; het kan zowel gebeurtenissen bevatten die een jongeren in het afgelopen jaar, als langer geleden heeft meegemaakt.

²⁰ In de figuur lijkt de prevalentie voor 19-20-jarigen (62%) hoger te liggen, maar dit verschilt niet significant van de prevalentie van 16-18-jarigen (53%).

Tussen de 12 en 18 jaar neemt de prevalentie van online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie 'ooit' elk levensjaar toe.

Tabel 2.1 – Jongeren die ooit te maken hebben gehad met online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie, in absolute aantallen

	Prevalentie 'ooit' in procenten (onder- en bovengrens)	Schatting prevalentie 'ooit' in absolute aantallen (onder- en bovengrens) ¹
<i>Geslacht</i>		
Jongens	35,1% – 41,1%	540.000 – 633.000
Meisjes	57,3% – 62,0%	849.000 – 919.000
<i>Leeftijd</i>		
12-15 jaar	31,1% – 36,8%	242.000 – 287.000
16-20 jaar	53,7% – 60,8%	566.000 – 641.000
21-25 jaar	51,4% – 57,9%	610.000 – 687.000
Totaal	48,2% – 52,0%	1.457.000 – 1.571.000

¹ De aantallen in de onder- en bovengrens zijn steeds afgerond op duizendtallen.

2.1.2 Prevalentie in de afgelopen 12 maanden

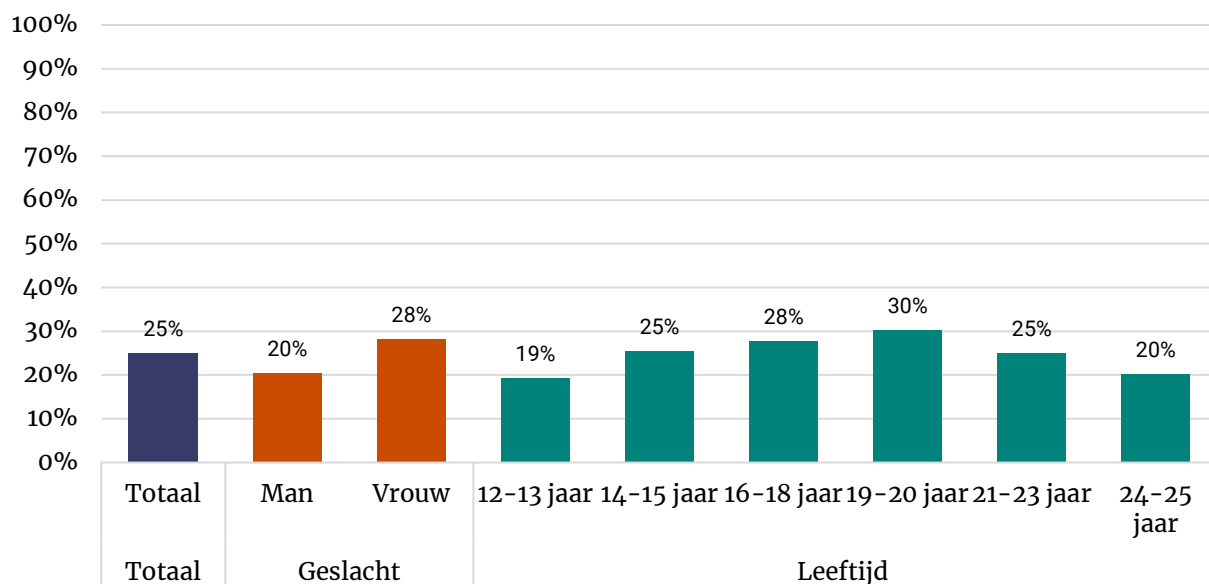
Ongeveer 700.000 tot 800.000 Nederlandse jongeren tussen de 12 en 25 jaar oud zijn in de afgelopen 12 maanden slachtoffer geworden van online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie.

25 procent van de jongeren heeft in de afgelopen 12 maanden te maken gehad met online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie

Op dezelfde manier als in de vorige paragraaf is er ook een prevalentiecijfer berekend voor de afgelopen 12 maanden (zie Figuur 2.2). In totaal heeft 25 procent van de jongeren tussen de 12 en 25 jaar oud in de afgelopen 12 maanden één of meerdere van de 22 gebeurtenissen online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie meegemaakt. Van alle jongeren die ooit slachtoffer zijn geworden (50%, zie vorige paragraaf), vond bij de helft het online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie in de afgelopen 12 maanden plaats.

Tabel 2.2 toont de absolute aantallen jongeren die in de afgelopen 12 maanden een ervaring hebben gehad met online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie. We schatten dat het in totaal gaat om tussen de 700.000 en 800.000 Nederlandse jongeren tussen de 12 en 25 jaar oud.

Figuur 2.2 - Aandeel jongeren dat in de afgelopen 12 maanden één of meerdere gebeurtenissen online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie heeft meegemaakt. Basis: jongeren tussen de 12 en 25 jaar oud (n=2.723).

Meisjes en 16-20-jarigen hadden de afgelopen 12 maanden het vaakst een ervaring met online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie

Meisjes hebben in de afgelopen 12 maanden vaker te maken gehad met online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie dan jongens (28% versus 20%). We schatten dat in totaal 385.000-450.000 meisjes tussen de 12 en 25 jaar oud in de afgelopen 12 maanden te maken hebben gehad met online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie, tegenover 275.000-352.000 jongens in de leeftijd 12-25 jaar (zie Tabel 2.2).

Ook naar leeftijd zijn er verschillen zichtbaar (zie Figuur 2.2 en Tabel 2.2). De prevalentie van online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie in de afgelopen 12 maanden is het hoogst bij de 16-20-jarigen, met name de 19-20-jarigen (30%). De onderlinge vergelijking van leeftijdsgroepen uit Figuur 2.2 leidt tot de volgende bevindingen:

- Jongeren van 19-20 jaar oud (30%) hebben vaker dan 12-13-jarigen (19%) en 24-25-jarigen (20%) te maken gehad met online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie in de afgelopen 12 maanden.
- Binnen de groep 12-15-jarigen zijn er geen verschillen zichtbaar. Dit in tegenstelling tot het prevalentiecijfer 'ooit', waar de prevalentie bij 14-15-jarigen hoger ligt dan bij 12-13-jarigen.

Tabel 2.2 – Jongeren die in de afgelopen 12 maanden te maken hebben gehad met online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie, in absolute aantallen

	Prevalentie 'afgelopen 12 maanden' in procenten (onder- en bovengrens)	Schatting prevalentie 'afgelopen 12 maanden' in absolute aantallen (onder- en bovengrens)
<i>Geslacht</i>		
Jongens	17,9% - 22,9%	275.000 - 352.000
Meisjes	26,0% - 30,4%	385.000 - 450.000
<i>Leeftijd</i>		
12-15 jaar	19,9% - 25,0%	156.000 - 195.000
16-20 jaar	25,6% - 32,0%	270.000 - 338.000
21-25 jaar	20,4% - 25,9%	242.000 - 307.000
Totaal	23,3% - 26,6%	705.000 - 803.000

2.2 Prevalentie online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie: categorieën en gebeurtenissen

In deze paragraaf gaan we dieper in op het fenomeen online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie: welke categorieën van online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie komen het meest voor onder Nederlandse jongeren tussen de 12 en 25 jaar oud? Bij categorieën waar verschillende soorten gebeurtenissen onder vallen, geven we aan of alle gebeurtenissen binnen de categorie hetzelfde beeld vertonen. Bijvoorbeeld: als de prevalentie van sextortion (categorie) hoger ligt bij één groep, geven we aan voor welke gebeurtenissen dat geldt (van de vier gebeurtenissen die tot deze categorie behoren. In deze paragraaf bespreken we zowel de twee hoofdcategorieën (online seksuele intimidatie versus online seksueel misbruik) als de indeling naar 12 categorieën. In Tabel 1.5 (paragraaf 2.3) en Tabel 2.3 (zie hieronder) is te vinden welke gebeurtenissen tot welke categorie behoren.

Tabel 2.4 toont voor de twee hoofdcategorieën en de 12 categorieën de absolute aantallen Nederlandse jongeren tussen de 12 en 25 jaar oud die hier 'ooit' en 'in de afgelopen 12 maanden' slachtoffer van zijn geworden (zie Tabel 8.6 in Bijlage A.5 voor de absolute aantallen voor de onderliggende gebeurtenissen).

Online seksuele intimidatie (exclusief ongewenste sexting) meest voorkomende categorie

In totaal is 48 procent van de jongeren ooit slachtoffer geworden van de hoofdcategorie (I) online seksuele intimidatie (1,4 miljoen tot 1,5 miljoen Nederlandse jongeren tussen de 12 en 25 jaar oud). De prevalentie van online seksuele intimidatie in de afgelopen 12 maanden bedraagt 23 procent (652.000 tot 747.000 Nederlandse jongeren tussen de 12 en 25 jaar oud).

De meest voorkomende categorie van online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie onder jongeren is online seksuele intimidatie exclusief ongewenste sexting (categorie A in Tabel 2.3): 45 procent van de jongeren (tussen 1,3 miljoen en 1,4 miljoen jongeren) heeft ooit met één of meerdere gebeurtenissen van online seksuele intimidatie (excl. ongewenste sexting) te maken gehad en 21 procent (tussen 579.000 en 671.000 jongeren) in de afgelopen 12 maanden (zie Tabel 1.5).

Het is niet heel verrassend dat online seksuele intimidatie (excl. ongewenste sexting) het meest voorkomt onder jongeren, aangezien het een brede categorie is waar zes gebeurtenissen onder vallen.²¹ De gebeurtenis waar jongeren het vaakst mee te maken kregen is dat iemand online billen, geslachtsdelen of borsten liet zien, terwijl zij hier niet om vroegen (ooit: 31%, afgelopen 12 maanden: 12%). Dit wordt gevolgd door 'iemand zei online iets seksueels tegen je waar jij je niet fijn bij voelde' (ooit: 29%, afgelopen 12 maanden: 11%). Twaalf procent van de jongeren geeft aan dat iemand ooit – tegen hun wil – heel vaak vroeg om af te spreken met als doel om in het echt iets seksueels te doen. Vier procent maakte dit in de afgelopen 12 maanden mee.

De categorie die vervolgens het meest voorkomt is ongewenste sexting, oftewel het ontvangen van seksueel getinte beelden (zoals foto's of video's) of berichten waar de jongere geen toestemming voor had gegeven. In totaal heeft 33 procent van de jongeren hier ooit mee te maken gehad (tussen 958.000 en 1.065.000 jongeren) en 13 procent van de jongeren in de afgelopen 12 maanden (tussen 360.000 en 437.000 jongeren).

Sexchatting, grooming en catfishing meest voorkomende categorieën online seksueel misbruik

De andere categorieën vallen onder de hoofdcategorie (II) online seksueel misbruik. In totaal heeft 23 procent van de Nederlandse jongeren tussen de 12 en 25 jaar oud (650.000 tot 745.000 jongeren) ooit te maken gehad met online seksueel misbruik. In de afgelopen 12 maanden geldt dit voor acht procent (207.000 tot 269.000 jongeren).

De categorie van online seksueel misbruik die het meest voorkomt onder jongeren is sexchatting: een volwassene zoekt online contact en wilde chatten over seks (ooit: 13%, afgelopen 12 maanden: 4%). In de afgelopen 12 maanden gaat het om 96.000-140.000 Nederlandse jongeren tussen de 12 en 25 jaar oud. Daarna komen de categorieën grooming, waarbij een volwassene probeert online een band met een jongere te krijgen om online of in het echt seksuele dingen te doen (ooit: 9%, afgelopen 12 maanden: 2%), en catfishing met het oog op seksueel misbruik het meest voor (ooit: 8%, afgelopen 12 maanden: 2%).

Tabel 2.3 toont de prevalentiecijfers voor de andere categorieën van online seksueel misbruik (photoshop sexting, seksuele deepfake, seksueel getinte beelden gemaakt met AI, wraakporno, sexting misbruik, exposen en sextortion). Zo heeft bijvoorbeeld vijf procent van de jongeren ooit te maken gehad met sextortion en twee procent in de afgelopen 12 maanden. In de afgelopen 12 maanden ligt het aantal slachtoffers van sextortion naar schatting tussen de 36.000 en 65.000 jongeren. Vier procent van de jongeren is ooit slachtoffer geworden van photoshop sexting en één procent – oftewel tussen 28.000 en 55.000 van de Nederlandse jongeren tussen de 12 en 25 jaar oud – kreeg hier in de afgelopen 12 maanden mee te maken.

Als we de prevalentie 'ooit' en prevalentie 'afgelopen 12 maanden' vergelijken, komt de top 5 meest voorkomende categorieën grotendeels overeen. Een verschil is dat de categorieën grooming en catfishing in de top 5 'ooit' een hogere plek in de rangorde hebben dan in de top 5 van de afgelopen 12 maanden.

²¹ Bestaand onderzoek, zoals de Prevalentiemonitor Huiselijk Geweld en Seksueel Grensoverschrijdend Gedrag 2024 (WODC/CBS), laat vergelijkbare prevalentiecijfers zien voor online seksuele intimidatie (zie Bijlage A.6).

Tabel 2.3 – Prevalentie online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie 'ooit' en 'afgelopen 12 maanden'

2 cat.	12 cat.	Gebeurtenis	Prevalentie (ooit)	Prevalentie (afgelopen 12 mnd.)
I. Online seksuele intimidatie			48%	23%
	A.	Online seksuele intimidatie (exclusief ongewenste sexting)	45%	21%
		1. Iemand zei online iets seksueels tegen je waar jij je niet fijn bij voelde	29%	11%
		2. Iemand vroeg (heel vaak) om seksueel getinte foto's of filmpjes	18%	6%
		3. Iemand liet online billen, geslachtsdelen of borsten aan jou zien	31%	12%
		4. Iemand liet online zien dat hij/zij/die masturbeerde	16%	5%
		5. Heel vaak verzoek om af te spreken met als doel iets seksueels doen	12%	4%
		6. Iemand probeerde jou over te halen tot seksuele handelingen	19%	6%
	B.	Ongewenste sexting	33%	13%
		7. Ontvangen van seksueel getinte foto's	33%	13%
II. Online seksueel misbruik			23%	8%
	C.	Photoshop sexting	4%	1%
		16. Ongevraagd met photoshop gezicht op een seksueel getinte foto plaatsen	4%	1%
	D.	Seksuele deepfake	1%	1%
		17. Iemand heeft met AI een seksueel getinte video gemaakt waarin jij iets doet of zegt wat jij in werkelijkheid niet gedaan of gezegd hebt	1%	1%
	E.	Seksueel getinte beelden gemaakt met AI	2%	1%
		18. Iemand heeft met AI een seksueel getinte foto van jou gemaakt	2%	1%
	F.	Grooming	9%	2%
		20. Een volwassene probeerde online een band met jou te krijgen	9%	2%
	G.	Sexchatting	13%	4%
		21. Een volwassene zocht online contact en wilde chatten over seks	13%	4%
	H.	Wraakporno	3%	1%
		8. Een ex-partner deelde seksueel getinte beelden van jou online	2%	1%
		15. Iemand heeft stiekem een seksueel getinte foto of video van jou gemaakt en tegen jouw wil online gedeeld	2%	1%
	I.	Sexting misbruik of shame sexting	5%	1%
		9. Iemand stuurde, zonder jouw toestemming, een bericht of beeld naar anderen	5%	1%
	J.a.	Exposen (12-15 jaar)	2%	1%
		14a. Ongevraagd een seksueel getinte foto of video van jou delen met daarbij jouw naam, telefoonnummer, sociale media profielen	2%	1%
	J.b.	Exposen (16-25 jaar)	3%	1%
		14b. Ongevraagd een seksueel getinte foto of video van jou delen met daarbij jouw naam, telefoonnummer, sociale media profielen	2%	1%
		22. Je staat op een bangalijs	2%	0%
	K.	Sextortion	5%	2%
		10. Iemand dwong jou tot het betalen van geld	2%	1%
		11. Iemand dwong jou tot het maken van meer seksueel getinte foto's of video's	3%	1%
		12. Iemand dwong jou om seksuele dingen te doen online	2%	1%
		13. Iemand dwong jou om iets anders te doen dat jij niet wilde	2%	1%
	L.	Catfishing met het oog op seksueel misbruik	8%	2%
		19. Iemand deed zich online voor als een ander om online seksueel contact met jou te hebben	8%	2%
TOTAAL			50%	25%

Tabel 2.4 – Jongeren die online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie mee hebben gemaakt in absolute aantallen. Voor de twee hoofdcategorieën en de 12 categorieën.

Categorie	Prevalentie 'ooit' in absolute aantallen (onder- en bovengrens)	Schatting prevalentie 'afgelopen 12 maanden' in absolute aantallen (onder- en bovengrens)
I. Online seksuele intimidatie	1.385.000 – 1.498.000	652.000 – 747.000
A. Online seksuele intimidatie (exclusief ongewenste sexting)	1.292.000 – 1.405.000	579.000 – 671.000
B. Ongewenste sexting	958.000 – 1.065.000	360.000 – 437.000
II. Online seksueel misbruik	650.000 – 745.000	207.000 – 269.000
G. Sexchatting	367.000 – 444.000	96.000 – 140.000
K. Sextortion	121.000 – 169.000	36.000 – 65.000
F. Grooming	228.000 – 292.000	47.000 – 79.000
L. Catfishing	212.000 – 274.000	56.000 – 91.000
I. Sexting misbruik of shame sexting	123.000 – 172.000	27.000 – 53.000
C. Photoshop sexting	95.000 – 139.000	28.000 – 55.000
H. Wraakporno	82.000 – 123.000	18.000 – 40.000
D. Seksueel deepfake	28.000 – 54.000	9.000 – 26.000
E. Seksueel getinte beelden met AI	35.000 – 64.000	17.000 – 39.000
J.a. Exposen (12-15 jaar)	44.000 – 100.000	12.000 – 48.000
J.b. Exposen (16-25 jaar)	71.000 – 122.000	14.000 – 41.000

Online seksuele intimidatie (I) versus online seksueel misbruik (II)

Tussen de 652.000 en 747.000 Nederlandse jongeren van 12-25 jaar oud hebben in de afgelopen 12 maanden te maken gekregen met online seksuele intimidatie (I). Tussen de 207.000 en 269.000 jongeren werd in de afgelopen 12 maanden slachtoffer van online seksueel misbruik (II).

Meisjes ontvingen in de afgelopen 12 maanden vaker seksuele opmerkingen, ongewenste vragen om seksueel getinte foto's/filmpjes en herhaaldelijke vragen om af te spreken voor seks

In paragraaf 2.1.1 hebben we gezien dat meer meisjes dan jongens ooit te maken hebben gehad met online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie (60% versus 38%). Dit geldt voor zowel de hoofdcategorie online seksuele intimidatie (58% t.o.v. 35%) als voor de hoofdcategorie online seksueel misbruik (27% t.o.v. 18%). Als we specifiek kijken naar prevalentie *in de afgelopen 12 maanden*, zijn deze verschillen tussen jongens en meisjes er niet.

Er zijn bij meerdere van de 12 categorieën van online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie verschillen tussen jongens en meisjes zichtbaar (prevalentie ooit).

Meisjes zijn bijvoorbeeld vaker dan jongens ooit slachtoffer geworden van de categorie online seksuele intimidatie exclusief ongewenste sexting (56% t.o.v. 30%).²² Het verschil tussen jongens en meisjes is zichtbaar bij alle zes gebeurtenissen die onder deze categorie vallen (zie Tabel 8.4). Als het gaat om prevalentie in de *afgelopen 12 maanden* hebben meisjes vaker dan jongens te maken gekregen met de volgende gebeurtenissen die behoren tot online seksuele intimidatie exclusief ongewenste sexting:

- iemand zei online iets seksueels tegen je waar jij je niet fijn bij voelde (15% onder meisjes t.o.v. 6% onder jongens);
- iemand vroeg (heel vaak) om seksueel getinte foto's of filmpjes van jou waar jij je niet fijn bij voelde (7% t.o.v. 4%);
- iemand vroeg heel vaak om af te spreken terwijl jij niet wilde met als doel om in het echt iets seksueels te doen (5% t.o.v. 3%).

Een andere categorie van online seksuele intimidatie waar meer meisjes dan jongens ooit mee te maken hebben gehad is ongewenste sexting (41% t.o.v. 24%).

Wat betreft de categorieën die onder online seksueel misbruik (II) vallen, zijn meisjes vaker dan jongens ooit slachtoffer geworden van sexchatting, waarbij een volwassene online contact zoekt en wil chatten over seks (17% ooit t.o.v. 8% ooit) en van grooming, waarbij een volwassene een band probeert te krijgen met een kind en bijvoorbeeld online of in het echt seksuele dingen wil doen (11% ooit t.o.v. 5% ooit). Er zijn bovendien meer meisjes dan jongens ooit slachtoffer geworden van wraakporno (4% t.o.v. 2%). Meisjes hebben vaker meegemaakt dat een ex-partner/vriend of vriendin zonder hun toestemming seksueel getinte beelden van hen online deelden met anderen (3% t.o.v. 2%). Ook hebben meisjes vaker te maken gehad met exposen (4% ooit t.o.v. 1% ooit) dan jongens.²³ Bij exposen wordt er ongevraagd een seksueel getinte foto of video gedeeld van een jongere met daarbij hun naam, telefoonnummer en/of sociale media profiel. Ten slotte geven meer meisjes dan jongens aan dat ze op een zogeheten 'bangalijs' geplaatst zijn waar er online beelden, (seksuele) roddels en contactgegevens van hen verspreid zijn (2% ooit t.o.v. 1% ooit).²⁴

²² Tabel 8.4 (prevalentie ooit) en Tabel 8.5 (prevalentie afgelopen 12 maanden) in Bijlage A.4 tonen per categorie en gebeurtenis van online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie de uitsplitsingen naar geslacht en leeftijd. De rode letters in de cellen van de tabel (geslacht: A of B, leeftijd: A, B of C) laten zien ten opzichte van welk ander geslacht of welke andere leeftijdsgroep het percentage significant afwijkt.

²³ Bij deze gebeurtenis worden meisjes van 12-15 jaar oud vergeleken met jongens van 12-15 jaar oud. Dit komt doordat de categorie 'exposen' voor de groep 16-25 jaar ook nog uit een andere gebeurtenis bestaat (zie Tabel 2.3).

²⁴ Dit geldt specifiek voor meisjes tussen de 16 en 25 jaar oud, want de gebeurtenis met betrekking tot de bangalijs is alleen aan jongeren van 16 jaar en ouder voorgelegd.

Als het gaat om ervaringen met online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie in de afgelopen 12 maanden, is het verschil in totale prevalentie tussen jongens en meisjes kleiner (28% versus 20%, paragraaf 2.1.2) dan bij ooit. Meisjes hebben in de afgelopen 12 maanden vaker dan jongens te maken gehad met de categorie online seksuele intimidatie exclusief ongewenste sexting (24% t.o.v. 16%).

Bij de categorie sextortion (zie Tabel 8.4 en Tabel 8.5) zijn er geen verschillen tussen jongens en meisjes, zowel in de periode 'ooit' als in de afgelopen 12 maanden. Wel zijn er enkele specifieke vormen (oftewel: gebeurtenissen) van sextortion die meer meisjes dan jongens hebben meegemaakt, namelijk: 'iemand dwong jou tot het maken van meer seksueel getinte foto's of video's, omdat diegene anders eerder gemaakte seksueel getinte beelden van jou dreigde te delen met anderen' (3% van de meisjes ooit t.o.v. 2% van de jongens ooit) en 'iemand dwong jou om iets anders te doen dat jij niet wilde, omdat diegene anders seksueel getinte beelden van jou zou delen met anderen' (3% t.o.v. 2%). Jongens zijn echter vaker dan meisjes slachtoffer geworden van financiële sextortion, oftewel 'iemand dwong jou tot het betalen van geld, omdat diegene anders seksueel getinte beelden van jou dreigde te delen met anderen'. Dit geldt zowel voor ooit (3% bij jongens t.o.v. 1% bij meisjes) als voor de afgelopen 12 maanden (1% t.o.v. 0%).

Jongens zijn vaker dan meisjes slachtoffer geworden van financiële sextortion.

Jongeren van 16-20 jaar kregen in de afgelopen 12 maanden het vaakst te maken met online seksuele intimidatie (excl. ongewenste sexting), sexchatting en sexting misbruik

We hebben de prevalentie van de verschillende categorieën van online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie ook uitgesplitst naar leeftijd (zie Bijlage A.4). Dit laat zien of er bepaalde vormen van online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie zijn waar specifieke leeftijdsgroepen 'kwetsbaarder' voor zijn. Omdat de prevalentie 'ooit' (Tabel 8.4) een cumulatief cijfer is dat toeneemt in hogere leeftijdsgroepen, bespreken we hier alleen de prevalentie in de afgelopen 12 maanden (Tabel 8.5).

In paragraaf 2.1.2 bespraken we dat de totale prevalentie van online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie in de afgelopen 12 maanden het hoogst is bij de groep 16-20-jarigen (29%, niet in Figuur 2.2). Deze jongeren (27%) zijn vaker dan 12-15-jarigen (20%) en 21-25-jarigen (22%) slachtoffer geworden van de hoofdcategorie online seksuele intimidatie (Tabel 8.5). Bij de hoofdcategorie online seksueel misbruik ligt de prevalentie bij 16-20-jarigen alleen hoger dan bij 21-25-jarigen (10% t.o.v. 6%).

Als we inzoomen op de categorieën die onder de hoofdcategorie (I) online seksuele intimidatie vallen, zijn jongeren in alle drie de leeftijdsgroepen ongeveer even vaak slachtoffer geworden van ongewenste sexting (tussen 12% en 14% in de afgelopen 12 maanden). Bij online seksuele intimidatie exclusief ongewenste sexting is er wel sprake van een verschil naar leeftijd: 16-20-jarigen maakten dit het vaakst mee (25%), vaker dan zowel 12-15-jarigen (16%) als 21-25-jarigen (20%).

Dit verschil zien we terug bij drie gebeurtenissen van de categorie online seksuele intimidatie exclusief ongewenste sexting:

- iemand probeerde jou over te halen tot seksuele handelingen, online of in het echt;
- iemand liet online zien dat hij/zij/die masturbeerde, terwijl jij hier niet om vroeg;
- iemand vroeg heel vaak om af te spreken terwijl jij niet wilde met als doel om in het echt iets seksueels te doen.

Wat betreft de categorieën die onder de hoofdcategorie (II) online seksueel misbruik vallen, zijn er twee categorieën waar jongeren tussen de 16 en 20 jaar in de afgelopen 12 maanden vaker mee te maken hebben gehad dan andere leeftijdsgroepen. Dit geldt voor sexchatting (een volwassene zoekt online contact en wil chatten over dingen die met seks te maken hebben, 5% van de 16-20-jarigen) en voor sexting misbruik/shame sexting (iemand heeft zonder toestemming een seksueel getint bericht of beeld doorgestuurd naar anderen, 2% van de 16-20-jarigen). Jongeren van 16-20 jaar oud werden vaker dan 12-15-jarigen slachtoffer van sexchatting (5% t.o.v. 3%) en vaker dan 21-25-jarigen slachtoffer van sexting misbruik/shame sexting (2% t.o.v. 1%).

Er is één categorie van online seksueel misbruik waar de jongste groep, de 12-15-jarigen, in de afgelopen 12 maanden het vaakst slachtoffer van is geworden. Dit geldt voor photoshop sexting, namelijk dat iemand ongevraagd met photoshop hun gezicht op een seksueel getinte foto heeft geplaatst, bijvoorbeeld op een naakt lichaam. Jongeren tussen de 12 en 15 jaar oud maakten dit vaker mee dan 21-25-jarigen (2% t.o.v. 1%).

Jongeren van 12-15 jaar oud zijn in de afgelopen 12 maanden vaker dan 21-25-jarigen slachtoffer geworden van photoshop sexting.

2.3 Frequentie van online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie

Deel slachtoffers ervaart online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie (bijna) dagelijks of wekelijks

Aan de jongeren die ooit – in afgelopen 12 maanden of langer geleden – één of meerdere gebeurtenissen van online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie hebben meegemaakt (hierna: slachtoffers), vroegen we hoe vaak dit gebeurde. Een belangrijke kanttekening bij deze resultaten is dat lastig is, om te bepalen wanneer een respondent iets nog interpreteert als hetzelfde incident of onderdeel van dezelfde gebeurtenis, of als een volledig nieuwe gebeurtenis. Figuur 2.3 toont voor de top 3 gebeurtenissen binnen de twee hoofdcategorieën (online seksuele intimidatie en online seksueel misbruik) de frequentie van de gebeurtenis.²⁵ Voor alle gebeurtenissen – zowel bij online seksuele intimidatie als online seksueel misbruik – geldt dat het in de meeste gevallen heel af en toe of eenmalig plaatsvond (tussen 46% en 56% van de slachtoffers).

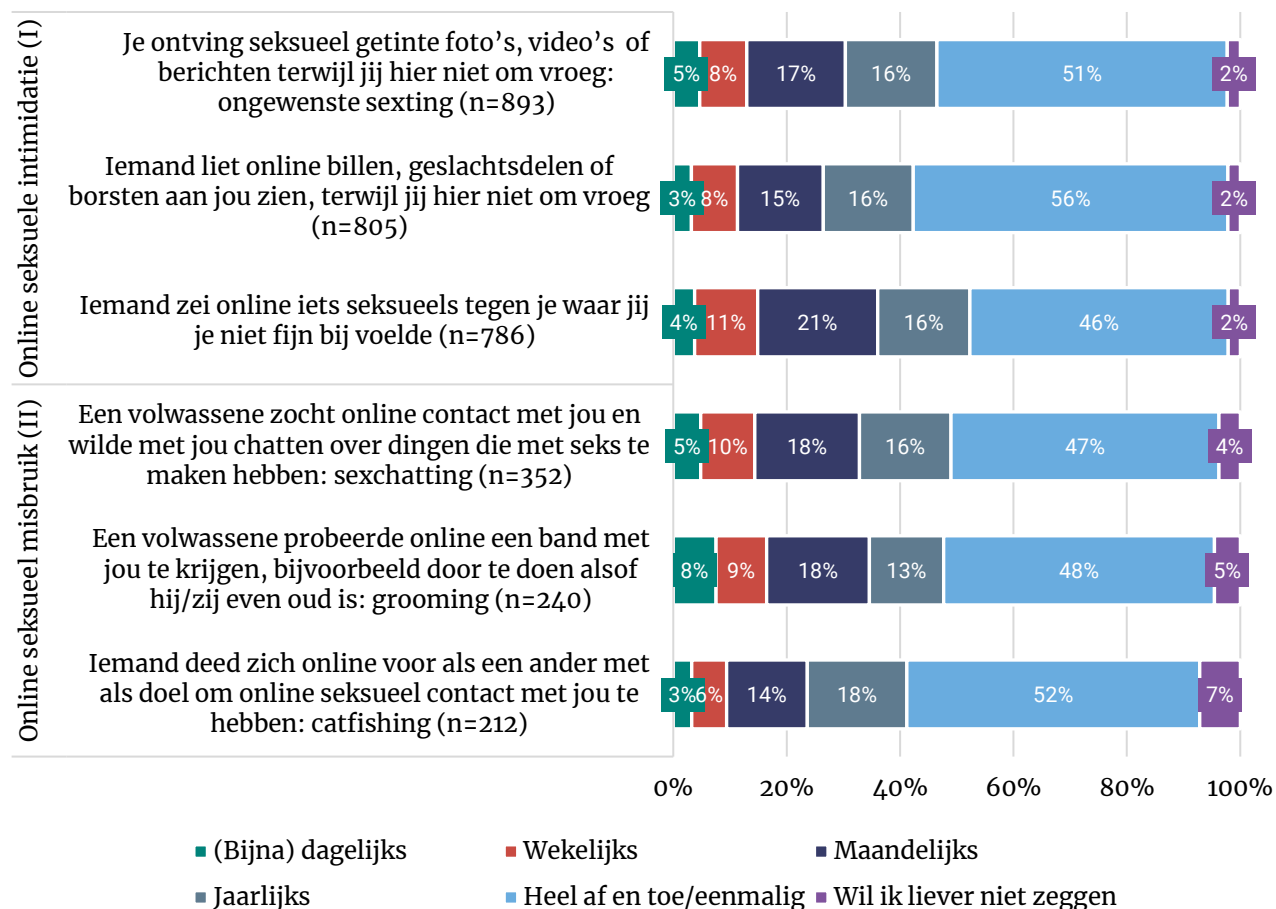
²⁵ Tabel 2.3 in paragraaf 2.2 laat zien wat voor online seksuele intimidatie (I) en online seksueel misbruik (II) de meest voorkomende gebeurtenissen zijn.

Figuur 2.3 toont eerst de frequentie voor de top 3 gebeurtenissen van de hoofdcategorie (I) online seksuele intimidatie. Ongewenste sexting, waar jongeren het meest mee te maken hebben gekregen (zie Tabel 2.3), vond bij 5 procent van de slachtoffers bijna dagelijks plaats, bij 8 procent wekelijks en bij 17 procent maandelijks. In totaal geeft ruim 10 procent aan dat iemand (bijna) dagelijks of wekelijks online billen, geslachtsdelen of borsten liet zien terwijl ze hier niet om vroegen ((bijna) dagelijks: 3% van de slachtoffers, wekelijks: 8%). Er zijn enkele gebeurtenissen van online seksuele intimidatie die vanwege de formulering mogelijk al meer een herhaaldelijk karakter hebben, zoals 'iemand vroeg *heel vaak* om seksueel getinte foto's of filmpjes van jou' en 'iemand vroeg *heel vaak* om af te spreken terwijl jij niet wilde met als doel om in het echt iets seksueels te doen' (niet in figuur). De frequentie ligt bij deze gebeurtenissen iets hoger (respectievelijk 19% van de slachtoffers (bijna) dagelijks of maandelijks en 20% (bijna) dagelijks of maandelijks). In deze gevallen is het ook logischer dat de frequentie iets hoger ligt. De verschillen met de frequentie van de andere gebeurtenissen zijn echter niet heel groot.

Figuur 2.3 toont vervolgens de frequentie voor de top 3 gebeurtenissen van de hoofdcategorie (II) online seksueel misbruik. In totaal kreeg tussen de 3 procent van de slachtoffers (catfishing) en 8 procent (grooming) (bijna) dagelijks met de gebeurtenis te maken. Het aandeel slachtoffers dat wekelijks met de gebeurtenis te maken kreeg, ligt bij iedere gebeurtenis iets hoger (sexchatting: 10% van de slachtoffers wekelijks, grooming: 9%, catfishing: 6%). De andere gebeurtenissen die onder online seksueel misbruik vallen (niet in de figuur) laten een vergelijkbare frequentie zien. De enige uitzondering is één van de vier vormen (oftewel: gebeurtenissen) van sextortion: 'iemand dwong jou tot het maken van meer seksueel getinte foto's of video's, omdat diegene anders eerder gemaakte seksueel getinte beelden van jou dreigde te delen met anderen' (27% van de slachtoffers (bijna) dagelijks of maandelijks).

De frequentie ligt het hoogst bij de gebeurtenis 'iemand dwong jou tot het maken van meer seksueel getinte foto's of video's, omdat diegene anders eerder gemaakte seksueel getinte beelden van jou dreigde te delen met anderen': 27 procent van de slachtoffers van deze gebeurtenis maakte dit (bijna) dagelijks of maandelijks mee.

Figuur 2.3 - Frequentie van de top 3 gebeurtenissen voor online seksuele intimidatie (I) en voor online seksueel misbruik (II). Basis: jongeren die ooit te maken hebben gehad met de gebeurtenis (n in figuur).

2.4 Gebeurtenis met de meeste invloed

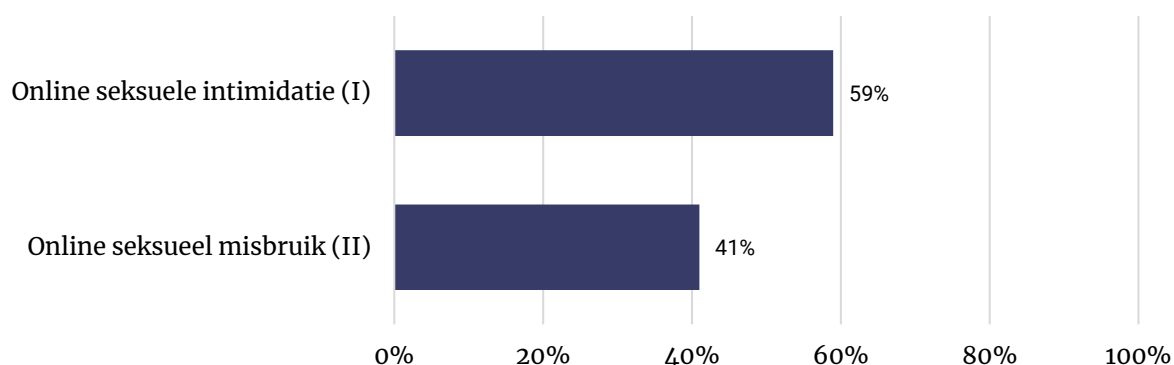
Gebeurtenis met de meeste invloed valt voor zes op de tien slachtoffers onder online seksuele intimidatie, voor vier op de tien gaat het om online seksueel misbruik

Aan de slachtoffers die meerdere gebeurtenissen online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie hebben meegemaakt, vroegen we welke gebeurtenis de meeste invloed op hen heeft gehad. Bij het interpreteren van deze resultaten moet worden gerealiseerd dat de uitkomsten niet tonen wat de andere gebeurtenis(sen) zijn waar de jongere mee te maken heeft gehad. Figuur 2.4 laat de gebeurtenis met de meeste invloed gezien, geclusterd naar de twee hoofdcategorieën: online seksuele intimidatie en online seksueel misbruik. Tabel 2.5 toont de clustering naar de 12 categorieën van online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie.²⁶ Bij 'de gebeurtenis met de meeste invloed' zijn dus steeds ook de gebeurtenissen meegenomen van jongeren die hebben aangegeven (ooit) één van de 22 voorgelegde gebeurtenissen te hebben meegemaakt (en dus geen slachtoffer van meerdere gebeurtenissen waren).

Voor bijna zes op de tien slachtoffers (59%) behoort de gebeurtenis met de meeste invloed tot de hoofdcategorie (I) online seksuele intimidatie, voor vier op de tien (41%) valt de gebeurtenis onder (II) online seksueel misbruik (zie Figuur 2.4). Binnen online seksuele intimidatie valt de gebeurtenis met de meeste invloed voor een vergelijkbaar aandeel van de slachtoffers onder de categorie online seksuele intimidatie exclusief ongewenste sexting en onder de categorie ongewenste sexting (resp. 31% en 28%). Bij online seksueel misbruik is sexchatting voor het grootste deel van de slachtoffers de gebeurtenis met de meeste invloed (19%). De percentages bij de andere categorieën van online seksueel misbruik liggen lager (zie Tabel 2.5). Dit hangt natuurlijk in grote mate samen met het feit dat de prevalentie van deze categorieën ook lager ligt.

In de volgende paragrafen en in hoofdstuk 4, 5 en 6 zullen we sommige resultaten uitsplitsen naar (I) online seksuele intimidatie versus (II) online seksueel misbruik. Deze uitsplitsing zal steeds gebaseerd zijn op de gebeurtenis die de meeste invloed heeft (gehad).

Figuur 2.4 – Gebeurtenissen met de meeste invloed, geclusterd naar de twee hoofdcategorieën. Basis: jongeren die ooit te maken hebben gehad met online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie (n=1.317, 'wil ik niet zeggen' niet getoond).

²⁶ Tabel 8.10 in Bijlage A.8 laat per gebeurtenis online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie zien welk percentage van de jongeren deze als de gebeurtenis met de meeste invloed heeft.

Tabel 2.5 – Gebeurtenis met de meeste invloed, geclusterd naar de 12 categorieën van online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie

Gebeurtenis met de meeste invloed naar 12 categorieën	Percentage (n=1.317)
<i>I. Online seksuele intimidatie</i>	59%
Online seksuele intimidatie (excl. ongewenste sexting)	31%
Ongewenste sexting	28%
<i>II. Online seksueel misbruik</i>	41%
Sexchatting	19%
Catfishing	5%
Sextortion	4%
Grooming	4%
Photoshop sexting	3%
Sexting misbruik of shame sexting	2%
Exposen	2%
Wraakporno	1%
Seksuele deepfake	1%
Seksueel getinte beelden met AI	0,4%

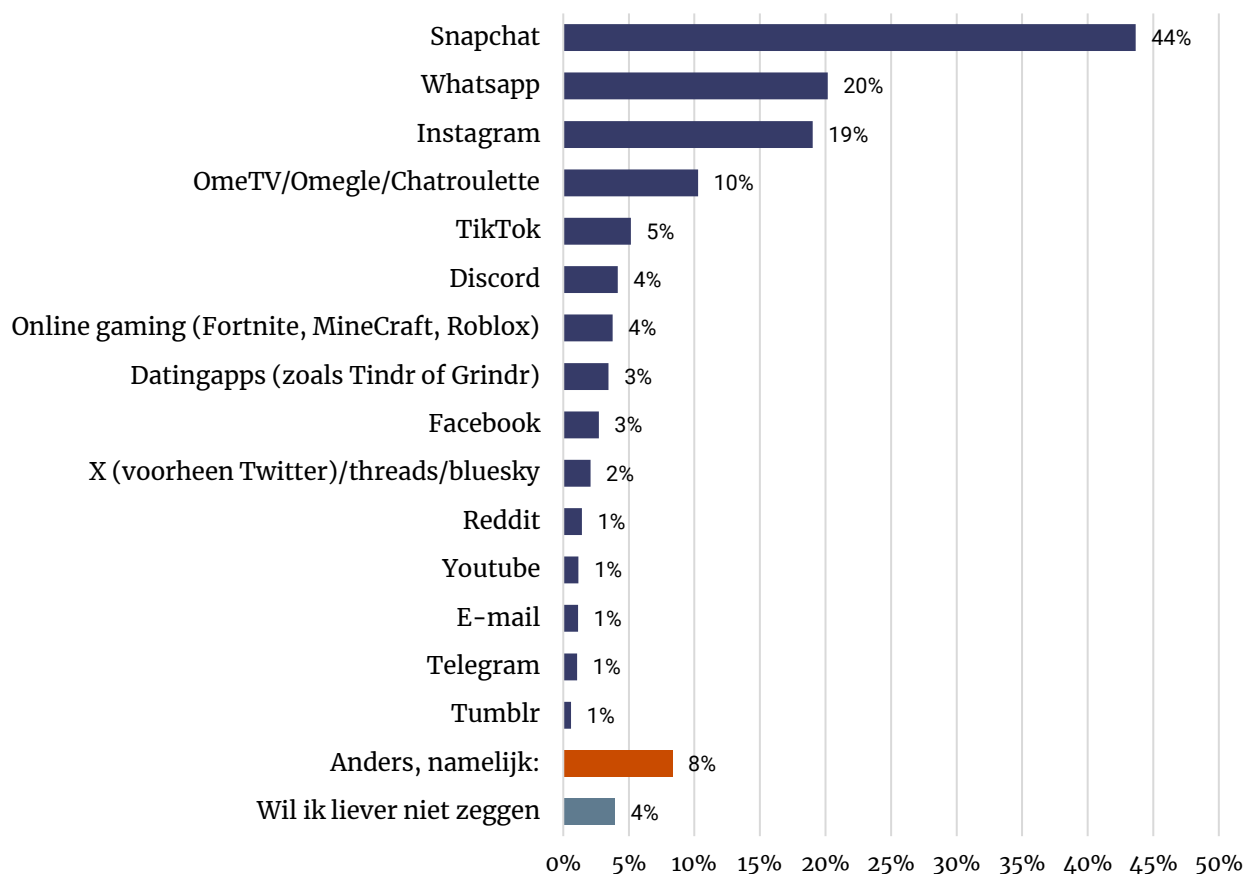
2.5 Online platform

Aan de jongeren die ooit te maken hebben gehad met online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie, stelden we een aantal vervolgvragen over de gebeurtenis die de meeste invloed op hen had. Eén van deze vragen was op welke manier de gebeurtenis plaatsvond (zie Figuur 2.5).

Het online seksueel misbruik of de online seksuele intimidatie vond het meest plaats via Snapchat, WhatsApp en Instagram

Snapchat is het online platform waarop het online seksueel misbruik of de online seksuele intimidatie veruit het meest plaatsvond (44%), gevolgd door WhatsApp (20%) en Instagram (19%). Acht procent van de jongeren zegt dat het online seksueel misbruik of de online seksuele intimidatie 'ergens anders' plaatsvond. In de open antwoorden noemen zij bijvoorbeeld Airdrop, de berichtendienst Kik, Habbo Hotel en Skype. Ook geven meerdere jongeren aan dat het 'in het echt' gebeurde; iemand, bijvoorbeeld een klasgenoot, liet een foto of filmpje aan hen zien op hun telefoon.

Figuur 2.5 – Op welke manier vond de gebeurtenis plaats? Basis: jongeren die ooit te maken hebben gehad met online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie (n=1.346), meerdere antwoorden mogelijk.

* In de figuur zijn niet de online platforms getoond waarvan nul procent van de respondenten heeft ingevuld dat het online seksueel misbruik of de online seksuele intimidatie hier plaatsvond (Twitch, BeReal, Pinterest en Mastodon).

Online seksueel misbruik vaker dan online seksuele intimidatie via TikTok, Instagram, X, Facebook, e-mail, Telegram en Tumblr

We hebben de meest voorkomende online platforms uitsplitst naar hoofdcategorie van online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie: is het jongere slachtoffer geworden van online seksuele intimidatie (I) of online seksueel misbruik (II)?²⁷ In Tabel 1.5 in paragraaf 1.3.5 kan de lezer de precieze indeling van deze twee hoofdcategorieën vinden. Van de slachtoffers van online seksuele intimidatie geeft 16 procent aan dat de gebeurtenis plaatsvond via Instagram. Onder slachtoffers van online seksueel misbruik is dit aandeel hoger, namelijk 24 procent. Bij de platforms TikTok, X, Facebook, e-mail en Telegram zien we vergelijkbare verschillen en hebben slachtoffers van online seksueel misbruik vaker op deze platforms te maken gehad met de gebeurtenis dan slachtoffers van online seksuele intimidatie.

²⁷ Deze tweedeling is gebaseerd op de gebeurtenis dat de meeste invloed heeft (gehad) op de jongere.

Het online platform waar het online seksueel misbruik of de online seksuele intimidatie plaatsvond verschilt tussen jongens en meisjes en per leeftijdsgroep

Er zijn verschillen tussen jongens en meisjes in het antwoord op de vraag waar de gebeurtenis online seksueel misbruik of online seksuele intimidatie voorkwam. Terwijl meisjes meer dan jongens ervaring met online seksueel misbruik of online seksuele intimidatie hadden via Instagram en Snapchat, kwam dit bij jongens juist vaker voor op de volgende online platforms: X, Discord, Reddit en dating apps.

Ook op basis van leeftijd zijn er verschillen zichtbaar wat betreft de manier waarop de gebeurtenis online seksueel misbruik of online seksuele intimidatie plaatsvond. Bij de jongste groep (12-15 jaar) vond het vaker dan bij andere leeftijdsgroepen plaats via TikTok, WhatsApp en online gaming platforms zoals Fortnite en Minecraft. Bij 16-20-jarigen behoren Instagram en Snapchat tot de meest genoemde platforms en bij 21-25-jarigen X (voorheen Twitter).

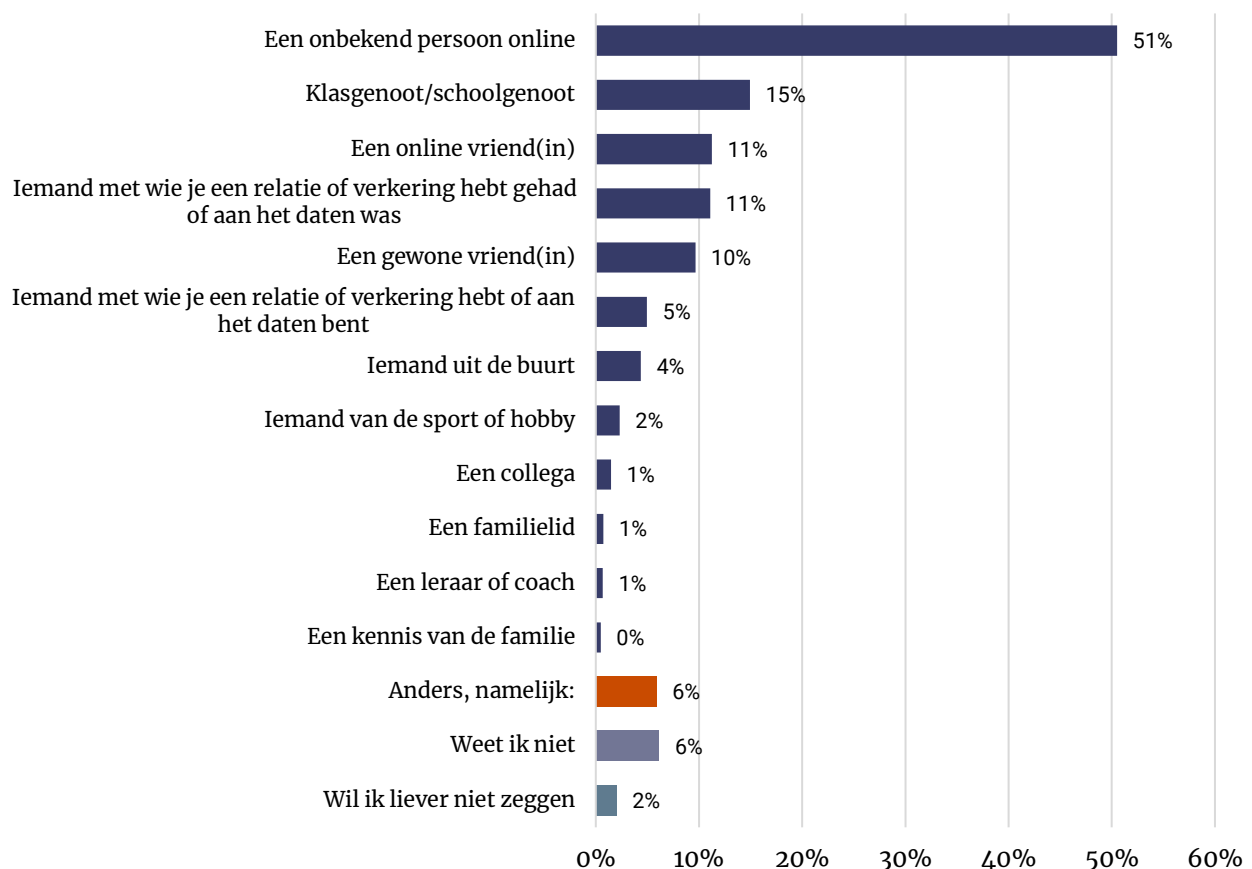
2.6 Dader

Dader van het online seksueel misbruik of de online seksuele intimidatie in de meeste gevallen onbekend

We vroegen aan slachtoffers wie de dader was bij de gebeurtenis online seksueel misbruik of online seksuele intimidatie waar ze mee te maken hebben gehad (zie Figuur 2.6). Bij een ruime meerderheid, namelijk 57 procent, was de dader onbekend (hiertoe rekenen we respondenten die hebben geantwoord 'een onbekend persoon online' of 'weet ik niet'). Vijftien procent van de jongeren die een ervaring heeft met online seksueel misbruik of online seksuele intimidatie, geeft aan dat een klasgenoot of schoolgenoot de dader was. Bij iets meer dan een tiende (11%) ging het om iemand met wie de jongere verkering heeft gehad of aan het daten was, bij vijf procent was de huidige verkering de dader.

Zes procent van de slachtoffers had te maken met een 'andere' dader dan de opties die genoemd werden in de vragenlijst. Voorbeelden van antwoorden die zijn gegeven, zijn een match op een datingapp (zoals Tinder) en een persoon die ze eerder hebben ontmoet. Jongeren noemen dan bijvoorbeeld iemand die ze zijn tegengekomen op het station of tijdens een vakantie. Ook noemen jongeren hier vrienden van een eigen vriend of vriendin. Dit betreft dan dus geen school- of klasgenoot of iemand die ze zelf als een vriend of vriendin beschouwen.

Figuur 2.6 – Wie was de dader? Basis: jongeren die ooit te maken hebben gehad met online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie (n=1.346), meerdere antwoorden mogelijk.

Type dader verschilt voor slachtoffers van online seksuele intimidatie en slachtoffers van online seksueel misbruik

Er zijn enkele typen daders waar slachtoffers van online seksueel misbruik meer mee te maken hebben gehad. In vergelijking met slachtoffers van online seksuele intimidatie hebben slachtoffers van online seksueel misbruik vaker te maken gehad deze type daders: 'iemand met wie je een relatie of verkering hebt gehad of aan het daten was' (9% t.o.v. 14%) en 'een online vriend of vriendin' (9% t.o.v. 15%).

Bij meisjes en 16-plussers is vaker een onbekend persoon online of iemand met wie ze verkering hebben de dader

Er zijn bepaalde type daders die bij meisjes, in vergelijking met jongens, vaker een rol speelden in het online seksueel misbruik of de online seksuele intimidatie waar zij mee te maken hebben gehad. Dit geldt voor een onbekend persoon online (54% onder meisjes die slachtoffer waren t.o.v. 45% onder jongens) en iemand met wie ze een relatie of verkering hebben gehad (13% t.o.v. 6%).

Ook wat betreft leeftijd zijn er enkele verschillen zichtbaar. Jongeren tussen de 12 en 15 jaar oud (4%) geven minder dan zowel 16–20-jarigen als 21–25-jarigen (beiden 11%) aan dat iemand met wie ze een relatie of verkering hebben gehad de dader was van het online seksueel misbruik of de online seksuele intimidatie. Ook was bij 12–15-jarigen een onbekend persoon online minder vaak de dader dan bij de oudere jongeren (12–15 jaar: 40%, 16–20 jaar: 56%, 21–25 jaar: 50%).

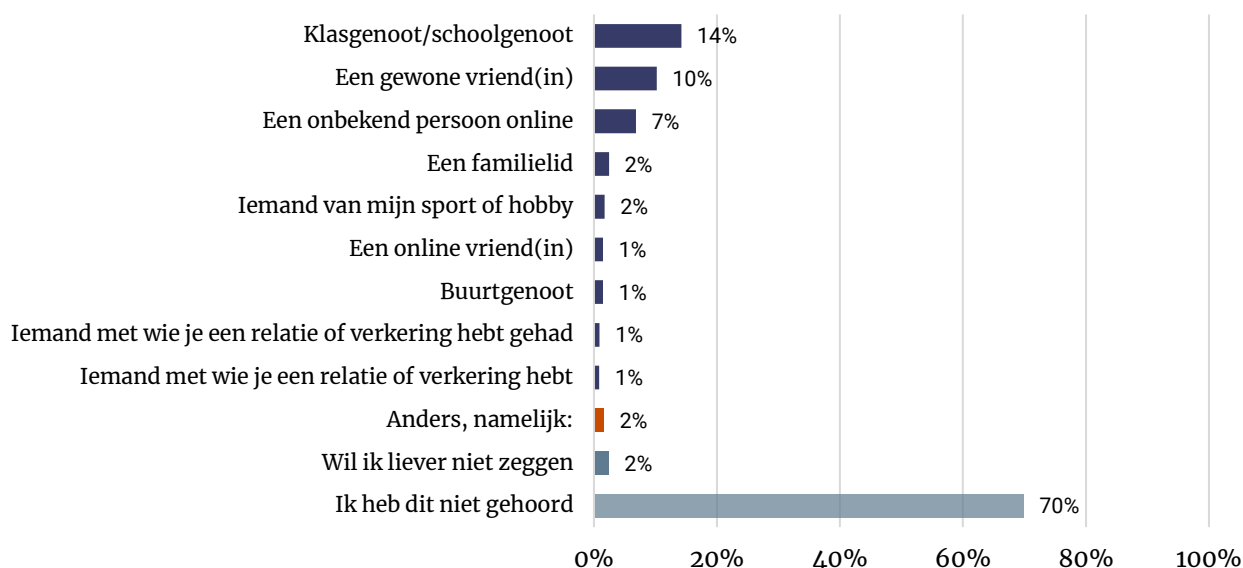
2.7 Horen over online seksueel misbruik in de omgeving

Bijna drie op de tien jongeren hebben gehoord over online seksueel misbruik in hun omgeving

Aan jongeren die nooit een ervaring hebben gehad met online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie, vroegen we of zij hebben gehoord dat mensen in hun omgeving met online seksueel misbruik te maken hebben gehad. In totaal gaven bijna drie op de tien jongeren (28%) aan dat dit het geval is. Ze hoorden dit het vaakst van een klasgenoot/schoolgenoot (14%) of een gewone vriend(in) (10%).

Bij het interpreteren van deze resultaten is het belangrijk om te realiseren dat jongeren hier meerdere antwoorden konden invullen. Het percentage van 28 procent is daarom niet een-op-een te vergelijken met het prevalentiecijfer. In het percentage zitten ook jongeren die meerdere mensen kennen die te maken hebben (gehad) met online seksueel misbruik. Daarnaast is het niet verrassend dat dit percentage lager ligt dan het prevalentiecijfer dat in paragraaf 2.1 aan bod is gekomen (50%). Mensen praten niet altijd over een gebeurtenis online seksueel misbruik die ze meemaken.²⁸

Figuur 2.7 – Jongeren die hebben gehoord dat andere mensen in hun omgeving wel eens te maken hebben (gehad) met online seksueel misbruik. Basis: jongeren die geen online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie hebben meegemaakt (n=1.371), meerdere antwoorden mogelijk.

²⁸ Een andere belangrijke opmerking met betrekking tot de vergelijkbaarheid met prevalentiecijfer online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie is dat er in de vragenlijst specifiek is gevraagd naar ervaringen met 'online seksueel misbruik' van mensen in de omgeving. Dit begrip is niet op dezelfde manier uitgesplitst in 22 gebeurtenissen van online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie.

Polyvictimisatie

3 Polyvictimisatie

Dit hoofdstuk geeft een verdieping op de prevalentie van online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie en gaat over het onderwerp polyvictimisatie (meervoudig slachtofferschap). We bespreken drie manieren waarop een jongere op meervoudige wijze slachtoffer kan zijn van online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie. Dit splitsen we ook weer uit in verschillen naar geslacht en leeftijd.

3.1 De voorwaarden van polyvictimisatie

Naast de prevalentie van bepaalde categorieën en gebeurtenissen van online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie, kunnen we ook uitspraken doen over de mate waarin jongeren die online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie hebben meegemaakt, slachtoffer zijn van polyvictimisatie (meervoudig slachtofferschap). Polyvictimisatie is een fenomeen dat vanuit veel verschillende invalshoeken te bekijken is. In overleg met Fonds Slachtofferhulp is besloten om in dit onderzoek de volgende drie voorwaarden voor polyvictimisatie te definiëren:

- 1 een jongere heeft **ooit** minimaal twee verschillende **categorieën** van online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie meegemaakt. Onder 'categorie' verstaan we de 12 categorieën zoals eerder besproken in hoofdstuk 2 (zie Tabel 3.1 hieronder);
- 2 een jongere heeft in de **afgelopen 12 maanden** minimaal twee verschillende **categorieën** van online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie meegemaakt;
- 3 een jongere heeft **ooit** te maken gehad met zowel online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie als *offline* seksueel misbruik.

Tabel 3.1 – Overzicht van de 12 categorieën online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie (voorwaarde 1, 2 'polyvictimisatie')

Categorie	Categorie
A. Online seksuele intimidatie (excl. ongewenste sexting)	G. Sexchatting
B. Ongewenste sexting	H. Wraakporno
C. Photoshop sexting	I. Sexting misbruik of shame sexting
D. Seksuele deepfake	J. Exposen
E. Seksueel getinte beelden met AI	K. Sextortion
F. Grooming	I. Catfishing met het oog op seksueel misbruik

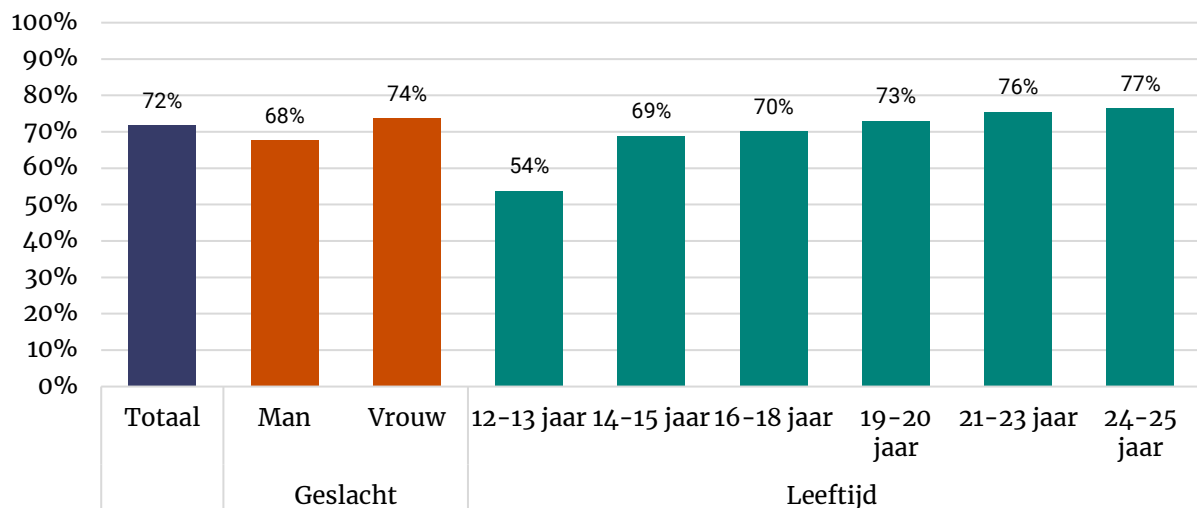
3.2 Slachtoffer van meerdere categorieën van online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie: ooit

Ruim een derde van alle jongeren is ooit slachtoffer geworden van meer dan één categorie van online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie

De eerste manier waarop een jongere op meervoudige wijze slachtoffer kan zijn van online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie, is het meemaken van meer dan één categorie van de 12 categorieën.

Figuur 3.1 toont, van de jongeren die ooit online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie hebben meegemaakt, het percentage dat met *minimaal twee* van de 12 categorieën (zie Tabel 3.1) een ervaring heeft gehad. Dit geldt voor een ruime meerderheid van de jongeren die ooit slachtoffer is geworden van online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie, namelijk 72 procent. Dit staat gelijk aan ruim een derde (36%) van alle jongeren, oftewel 1,03 miljoen tot 1,14 miljoen Nederlandse jongeren tussen de 12 en 25 jaar oud.

Figuur 3.1 – Meerdere categorieën van online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie meegemaakt (ooit). Basis: jongeren die ooit te maken hebben gehad met online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie (n=1.346).

Een belangrijke kanttekening is dat we op basis van deze data niet kunnen zeggen of de verschillende categorieën van online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie in dezelfde periode plaatsvonden en of er sprake was van samenhang. Ook is het lastig om vast te stellen wat veelvoorkomende combinaties van categorieën zijn. Wel geldt dat het voor sommige categorieën intuïtief logischer is dat deze samen voorkomen. De twee gebeurtenissen ‘iemand bleef aandringen op seksuele foto’s en filmpjes van jou’ (online seksuele intimidatie exclusief ongewenste sexting) en ‘je ontving seksueel getinte beelden of berichten waar jij geen toestemming voor had gegeven’ (ongewenste sexting) vinden mogelijk in samenhang met elkaar plaats en vallen in verschillende categorieën.

Meisjes en jongeren van 19-25 jaar hebben in grotere mate te maken gehad met meer dan één categorie van online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie

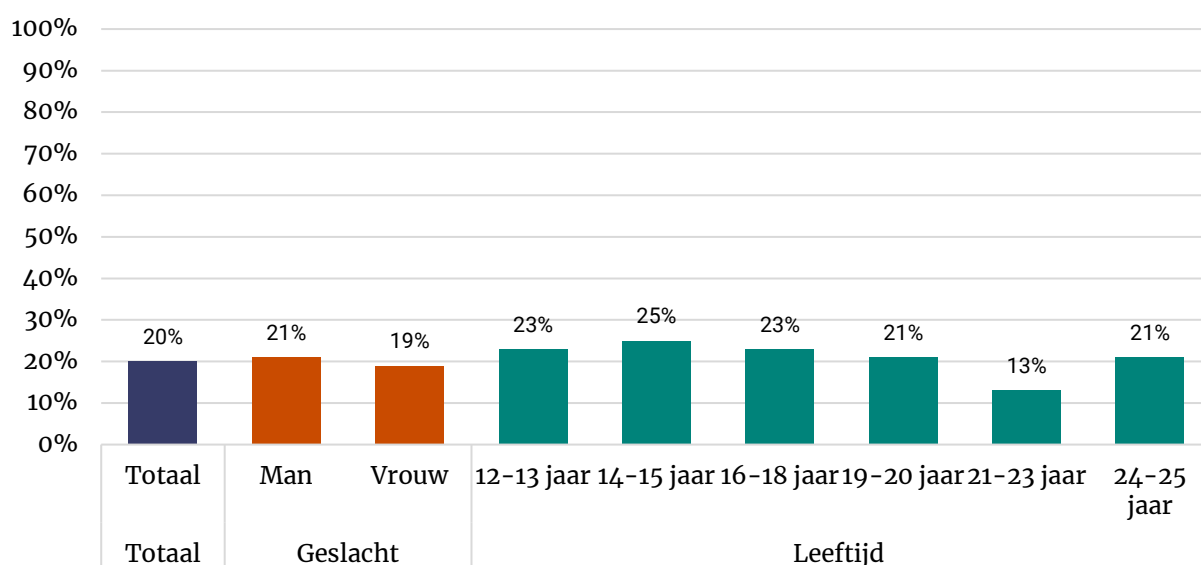
Onder slachtoffers hebben meisjes vaker dan jongens met meerdere categorieën van online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie te maken gehad (74% t.o.v. 68%, zie Figuur 3.1). We zien daarnaast dat de mate waarin jongeren aan deze voorwaarde van polyvictimisatie voldoen, het laagst is in de jongste leeftijdsgroep. Specifieker kunnen we stellen dat 19-plussers (tussen 73% en 77%) vaker met meerdere categorieën van online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie te maken hebben gehad dan 12-13-jarigen (54%). Omdat prevalentie ‘ooit’ een cumulatief cijfer is dat toeneemt in hogere leeftijdsgroepen, is het niet verrassend dat jongeren die ouder zijn, vaker meerdere categorieën hebben meegemaakt en aan deze voorwaarde van polyvictimisatie voldoen.

3.3 Slachtoffer van meerdere categorieën van online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie: afgelopen 12 maanden

Een vijfde van de slachtoffers heeft in de afgelopen 12 maanden meer dan één categorie van online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie meegemaakt

Als we inzoomen op de afgelopen 12 maanden, is een vijfde van alle slachtoffers van online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie uit deze periode slachtoffer geworden van *minstens twee van de 12 categorieën* (zie Figuur 3.2). Dit is gelijk aan 5 procent van alle jongeren tussen de 12 en 25 jaar oud. In absolute aantallen gaat het om 126.000 tot 176.000 Nederlandse jongeren tussen de 12 en 25 jaar oud.

Figuur 3.2 - Meerdere categorieën van online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie meegemaakt (afgelopen 12 maanden). Basis: jongeren die in de afgelopen 12 maanden te maken hebben gehad met online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie (n=673).

Slachtoffers in afgelopen 12 maanden ongeveer even vaak te maken gehad met minimaal twee categorieën van online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie

Er zijn onder de slachtoffers ongeveer even veel jongens als meisjes die in de afgelopen 12 maanden met minimaal twee categorieën van online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie te maken hebben gehad (21% t.o.v. 19%). Ook tussen de verschillende leeftijdsgroepen zijn er geen verschillen zichtbaar. Het aandeel ligt iets lager bij de groep 21-23-jarigen (13%, zie Figuur 3.2), maar er is geen sprake van een significant verschil.

3.4 Slachtoffer van zowel online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie als offline seksueel misbruik

Veertien procent van de jongeren heeft zowel online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie als offline seksueel misbruik meegemaakt

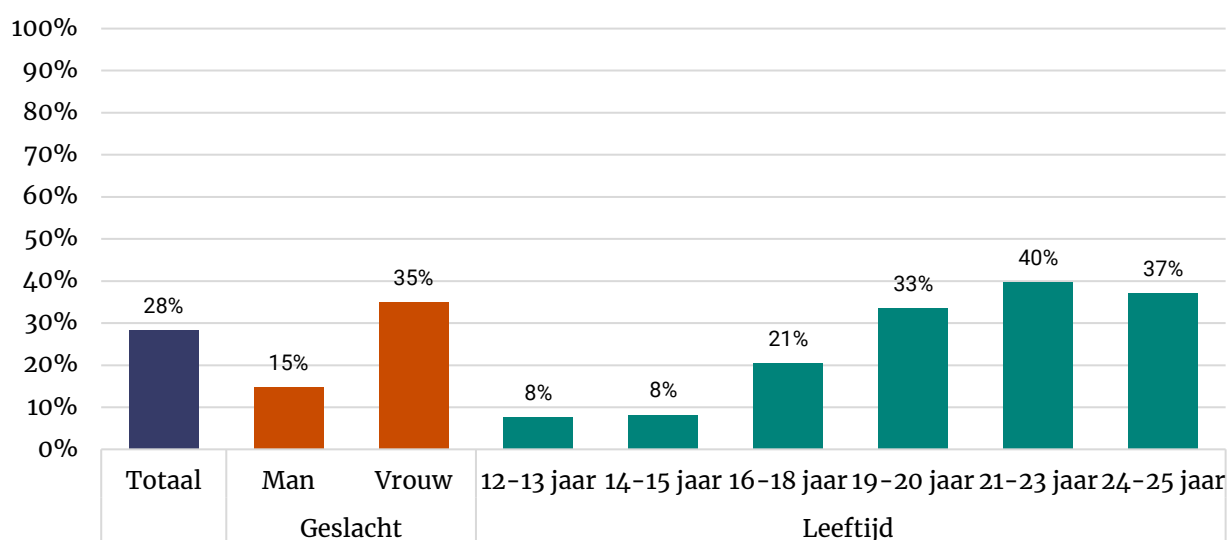
Aan jongeren die ooit te maken hebben gehad met online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie, is ook gevraagd of zij slachtoffer zijn geworden van seksueel misbruik dat *niet op of via het internet* gebeurde (offline).

Offline seksueel misbruik werd als volgt toegelicht in de vragenlijst: ‘seksuele handelingen die iemand anders je dwingt te doen in het echte leven, kleding die tegen jouw wil wordt uitgetrokken of dat je ergens wordt aangeraakt waar je dat niet wil’.

Figuur 3.3 laat zien dat van de slachtoffers van online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie, bijna drie op de tien (28%) óók een ervaring hebben gehad met seksueel misbruik dat niet op of via het internet plaatsvond. Dit staat gelijk aan ongeveer 14 procent van alle jongeren tussen de 12 en 25 jaar oud.

De jongeren die een ervaring hebben gehad met zowel offline seksueel misbruik als online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie, konden ook aangeven of de gebeurtenis de aanleiding of het gevolg was van het offline seksueel misbruik dat ze hebben meegemaakt. Bij acht procent van deze groep – ofwel één procent van alle jongeren – is dit het geval en is er sprake van een relatie tussen het offline seksueel misbruik en het online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie.²⁹

Figuur 3.3 – Ervaring met zowel offline seksueel misbruik als online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie. Basis: jongeren die ooit te maken hebben gehad met online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie (n=1.306).

²⁹ We kiezen er bewust voor om dit percentage niet door te rekenen naar absolute aantallen van Nederlandse jongeren tussen de 12 en 25 jaar oud. In paragraaf 1.3.4 hebben we beargumenteerd waarom we de gevonden percentages voor prevalentie van online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie kunnen doorrekenen naar een onder- en bovengrens van absolute aantallen. Een belangrijk argument is dat we onze onderzoeksresultaten hebben gevalideerd aan de hand van bestaand onderzoek. Daarnaast hebben we online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie als begrip in de vragenlijst ontleed naar 22 gebeurtenissen. Offline seksueel misbruik is niet op dezelfde manier gemeten. We hebben dit begrip in een paar zinnen omschreven en alleen enkele voorbeelden genoemd. Hier hebben we bewust voor gekozen omdat offline seksueel misbruik niet de hoofdfocus was van dit onderzoek en we de vragenlijst compact wilden houden (vanwege alle vervolgvragen die slachtoffers voorgelegd kregen, was de vragenlijst voor hen al relatief lang).

Slachtoffers van online seksueel misbruik hebben vaker óók te maken gehad met offline seksueel misbruik dan slachtoffers van online seksuele intimidatie (37% t.o.v. 22%).

Meisjes en 19-25-jarigen vaker slachtoffer van zowel offline seksueel misbruik als online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie

Er zijn meer meisjes dan jongens die ooit met zowel *offline* seksueel misbruik als online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie te maken hebben gehad. Van de meisjes die ooit te maken hebben gehad met online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie, had 35 procent óók ervaring met *offline* seksueel misbruik (onder jongens 15%, zie Figuur 3.3). Ook is dit voor de oudere slachtoffers in het onderzoek in grotere mate het geval dan voor de jongere slachtoffers. Bij de slachtoffers tussen de 19 en 25 jaar oud ligt het aandeel dat een ervaring heeft met online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie, en daarnaast óók te maken heeft gehad met offline seksueel misbruik, tussen de 33 procent en 40 procent. Dit is hoger dan bij slachtoffers tussen de 12 en 18 jaar oud (12-15 jaar: 8%, 16-18 jaar: 21%).

Gevolgen

4 Gevolgen

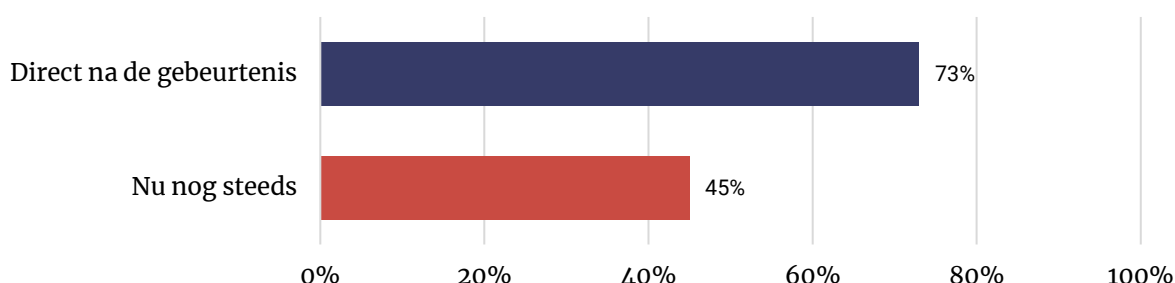
Dit hoofdstuk gaat in op de gevolgen die jongeren ervaren na de gebeurtenis online seksueel misbruik of online seksuele intimidatie die het meeste invloed op hen heeft gehad.³⁰ Er wordt een onderscheid gemaakt tussen gevolgen die opspelen direct na de gebeurtenis, en gevolgen die nu nog steeds spelen. Het is hierbij belangrijk om te onthouden dat de periode waarop slachtoffers terugkijken verschilt per persoon. Het aantal jaar geleden dat de gebeurtenis heeft plaatsgevonden, verschilt namelijk per slachtoffer.³¹ Vervolgens laten we in dit hoofdstuk de verschillen tussen slachtoffers van online seksuele intimidatie en online seksueel misbruik zien (paragraaf 4.2) en de verschillen tussen jongens en meisjes en leeftijdsgroepen (paragraaf 4.3).

4.1 Gevolgen van online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie

Ruim zeven op de tien ervaren direct gevolgen van de gebeurtenis online seksueel misbruik of online seksuele intimidatie

Aan de jongeren die een gebeurtenis online seksueel misbruik of online seksuele intimidatie meemaakten (hierna: slachtoffers) is een lijst met gevolgen voorgelegd, waarop zij konden aangeven of ze deze gevolgen direct na de gebeurtenis ervaren en of ze dit nu nog steeds ervaren. Figuur 4.1 toont dat ruim zeven op de tien (73%) slachtoffers van online seksueel misbruik of online seksuele intimidatie, direct erna minimaal één van de gevolgen ervaren. Ruim vier op de tien slachtoffers (45%) ervaart nu nog steeds minimaal één gevolg.

Figuur 4.1 - Aandeel slachtoffers dat één of meerdere gevolgen merkte, direct na de gebeurtenis en nu nog steeds. Basis: jongeren die te maken hebben gehad met online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie (n=1.346).

De meest voorkomende gevolgen zijn emotioneel en relationeel van aard

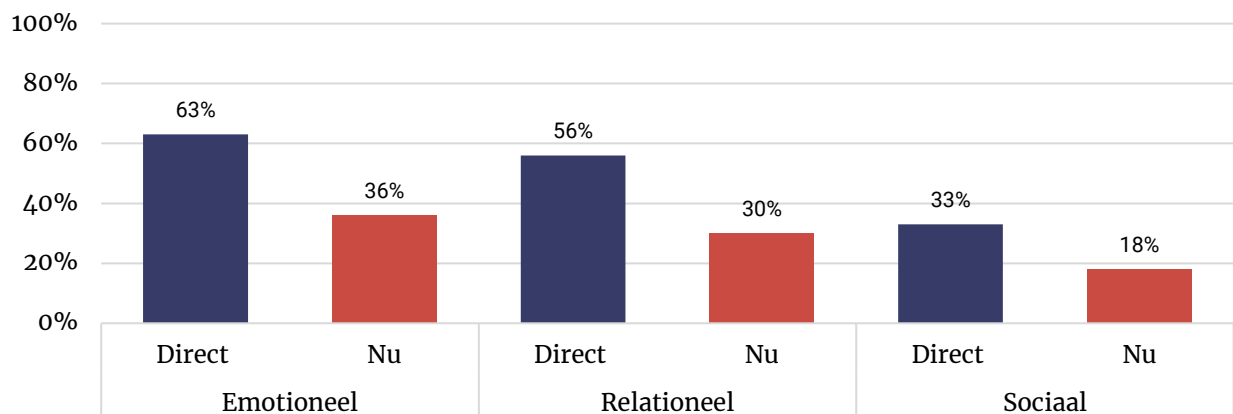
We kunnen de gevolgen die aan de slachtoffers zijn voorgelegd indelen in verschillende typen gevolgen: relationeel, emotioneel en sociaal. Tabel 1.5 in paragraaf 1.3.5 toont de precieze indeling. Relationele gevolgen hebben betrekking op hoe jongeren zich verhouden tot anderen. Emotionele gevolgen zijn de gevolgen die invloed hebben op de gemoedstoestand van slachtoffers. Sociale gevolgen hebben ten slotte te maken met hoe jongeren online sociale interactie zoeken na de gebeurtenis online seksueel misbruik of online seksuele intimidatie die zij hebben meegemaakt.

³⁰ Tabel 8.10 in Bijlage A.8 toont voor iedere gebeurtenis welk deel van de slachtoffers deze als gebeurtenis met de meeste invloed heeft.

³¹ Bij oudere jongeren is de gebeurtenis gemiddeld korter geleden dan bij de jongere leeftijdsgroepen.

Figuur 4.2 toont het aandeel slachtoffers dat minimaal één gevolg van het desbetreffende type gevolgen ervaart. Ruim zes op de tien (63%) slachtoffers ervaarden direct na de gebeurtenis één of meerdere emotionele gevolgen en op dit moment is dat 36 procent. Bijna zes op de tien (56%) ervaarden relationele gevolgen nadat het online seksueel misbruik of de online seksuele intimidatie plaatsvond. Dertig procent ervaart nog steeds één of meerdere relationele gevolgen. Een derde ervaarde direct na de gebeurtenis sociale gevolgen en op dit moment is dat 18 procent.

Figuur 4.2 – Aandeel gevolgen per type, direct na de gebeurtenis en nu nog steeds. Basis: jongeren die te maken hebben gehad met online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie (n=1.346).

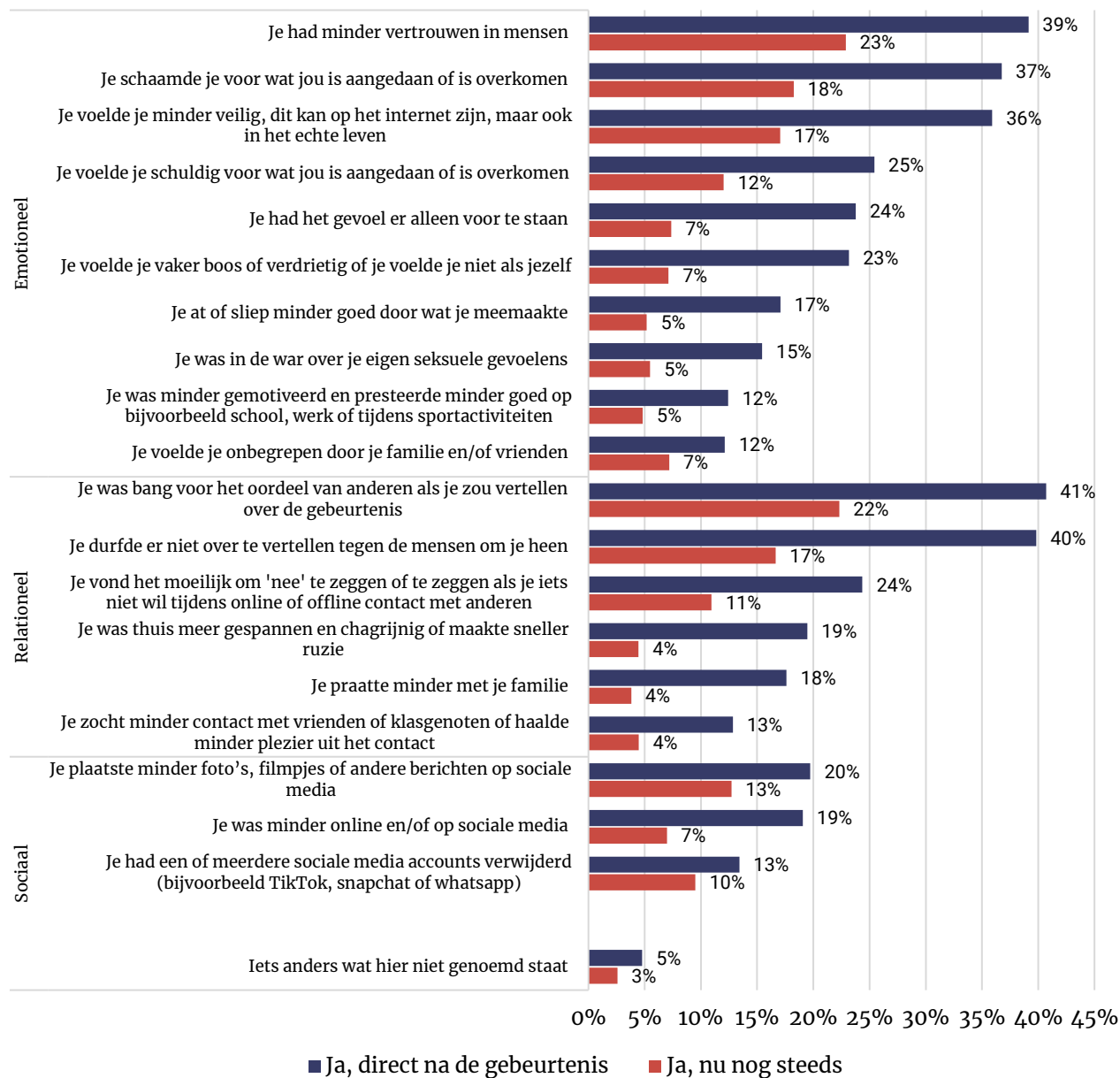

Angst voor het oordeel van anderen en er niet over durven praten meest voorkomende gevolgen

Figuur 4.3 laat zien dat de vijf meest voorkomende gevolgen nagenoeg even vaak voorkomen. Angst voor een oordeel van anderen was direct na de gebeurtenis het meest voorkomende gevolg onder slachtoffers (41%). Nagenoeg een even groot aandeel durfde niet over de gebeurtenis te vertellen tegen de mensen om hen heen (40%), had minder vertrouwen in mensen (39%), schaamde zich (37%) of voelde zich minder veilig (36%) direct na de gebeurtenis. Deze gevolgen vallen in de categorieën relationele en emotionele gevolgen. Een kwart van de slachtoffers, voelde zich schuldig over wat hen is aangedaan (25%), vond het moeilijk om 'nee' te zeggen tijdens contact met anderen (24%), had het gevoel er alleen voor te staan of voelde zich vaker boos (24%), verdrietig of niet zichzelf (23%). Andere gevolgen die voorkomen zijn onder andere stress, angst, depressie, overmatig (hard) drugsgebruik en lichamelijke klachten.

De meeste gevolgen nemen in de loop van de tijd af. Van alle gevolgen hebben slachtoffers van online seksueel misbruik of online seksuele intimidatie nu minder last dan direct na de gebeurtenis. Angst voor het oordeel van anderen (22%) en minder vertrouwen in anderen (23%) komen op dit moment het meeste voor onder slachtoffers.

Figuur 4.3 – Soorten gevolgen die slachtoffers ervaren, direct na de gebeurtenis en nu nog steeds. Basis: jongeren die te maken hebben gehad met online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie (n=1.346).

Het verwijderen van een of meerdere sociale media accounts blijft het langst bestaan

De laatste kolom in

Tabel 4.1 toont per gevolg dat direct opspeelde na de gebeurtenis hoeveel procent van de slachtoffers dit gevolg *nu nog steeds* ervaart. Van de slachtoffers die direct na de gebeurtenis een of meerdere sociale media accounts verwijderden, is bij driekwart (73%) dit account nog steeds verwijderd. Ook blijft een deel van de slachtoffers (64%) die direct na de gebeurtenis minder op sociale media plaatsten, dit nog steeds minder doen. Relatief weinig jongeren voelden zich direct na de gebeurtenis onbegrepen door hun familie en/of vrienden (12%), maar bij een groot deel van hen (63%) blijft dit gevoel nog steeds bestaan (in totaal 7% van de slachtoffers).

Het minder praten met familie is een gevolg dat het meest is afgenomen over de tijd. Van de slachtoffers die dit direct na de gebeurtenis ervaarden (18%), heeft 22 procent hier nog steeds last van (in totaal 4% van de slachtoffers).

Tabel 4.1 - Soorten gevolgen die slachtoffers ervaren, voor direct na de gebeurtenis, nu nog steeds en aandeel slachtoffers dat nog steeds het gevolg ervaart, van de slachtoffers bij wie het gevolg direct na de gebeurtenis speelde. Gesorteerd naar type gevolg. Basis: jongeren die te maken hebben gehad met online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie (n=1.346).

	Direct	Nu	Aandeel nu van aandeel direct
<i>Emotioneel</i>			
Je had minder vertrouwen in mensen	39%	23%	59% (n=547)
Je schaamde je voor wat jou is aangedaan of is overkomen	37%	18%	51% (n=506)
Je voelde je minder veilig, dit kan op het internet zijn, maar ook in het echte leven	36%	17%	49% (n=500)
Je voelde je schuldig voor wat jou is aangedaan of is overkomen	25%	12%	48% (n=355)
Je had het gevoel er alleen voor te staan	24%	7%	34% (n=319)
Je voelde je vaker boos of verdrietig of je voelde je niet als jezelf	23%	7%	32% (n=332)
Je at of sliep minder goed door wat je meemaakte	17%	5%	33% (n=241)
Je was in de war over je eigen seksuele gevoelens	15%	5%	37% (n=209)
Je was minder gemotiveerd en presteerde minder goed op bijvoorbeeld school, werk of tijdens sportactiviteiten	12%	5%	38% (n=179)
Je voelde je onbegrepen door je familie en/of vrienden	12%	7%	63% (n=171)
<i>Relationeel</i>			
Je was bang voor het oordeel van anderen als je zou vertellen over de gebeurtenis	41%	22%	55% (n=572)
Je durfde er niet over te vertellen tegen de mensen om je heen	40%	17%	43% (n=551)
Je vond het moeilijk om 'nee' te zeggen of te zeggen als je iets niet wil tijdens online of offline contact met anderen	24%	11%	45% (n=339)
Je was thuis meer gespannen en chagrijnig of maakte sneller ruzie	19%	4%	25% (n=280)
Je praatte minder met je familie	18%	4%	22% (n=245)

Je zocht minder contact met vrienden of klasgenoten of haalde minder plezier uit het contact	13%	4%	36% (n=184)
<i>Sociaal</i>			
Je plaatste minder foto's, filmpjes of andere berichten op sociale media	20%	13%	63% (n=284)
Je was minder online en/of op sociale media	19%	7%	38% (n=266)
Je had een of meerdere sociale media accounts verwijderd (bijvoorbeeld TikTok, Snapchat of WhatsApp)	13%	10%	73% (n=190)
Iets anders wat hier niet genoemd staat	5%	3%	53% (n=70)

Leeswijzer: De eerste kolom (Direct) en tweede kolom (Nu) tonen het aandeel jongeren dat dit gevolg ervaart, overeenkomend met Figuur 4.3. De derde kolom (aandeel 'nu' van aandeel 'direct') toont per gevolg dat direct opspeelde na de gebeurtenis hoeveel procent van de jongeren dit gevolg nu nog steeds ervaart. Bijvoorbeeld: 39% van de jongeren had minder vertrouwen in mensen direct na de gebeurtenis. Van deze 39 procent heeft 59 procent op dit moment nog steeds minder vertrouwen in mensen (totaal 23%).

De jongeren die online seksueel misbruik of online seksuele intimidatie hebben meegemaakt, konden in een open antwoordenveld aangeven of ze naast de lijst met bovengenoemde gevolgen, nog andere gevolgen ervaarden *direct na* de gebeurtenis. Enkele van de gegeven antwoorden duiden op schuldgevoelens en dat de jongeren zichzelf de gebeurtenis verwijten. Iemand zegt bijvoorbeeld “*het gevoel te hebben dat ik een zonde had begaan*”, een ander spreekt over “*walging van mezelf*”. Andere jongeren geven aan dat ze stress ervaarden, onzeker en bang waren of er ‘gewoon een naar gevoel’ aan over hebben gehouden. Ook noemt een aantal jongeren dat de gebeurtenis heeft geleid tot paniekaanvallen. Enkele van de respondenten geven wel aan dat de gevolgen die ze ervaarden direct na de gebeurtenis minder werden nadat ze er met mensen in hun omgeving over hadden gepraat.

Onder andere gevolgen die jongeren *nu nog steeds* ervaren, zijn iets meer dan 10 open antwoorden ingevuld. Een deel geeft aan dat ze nu nog steeds de gevolgen ervaren waar ze direct na de gebeurtenis ook mee kampten. Gevolgen die worden genoemd zijn angst, stress en slecht slapen.

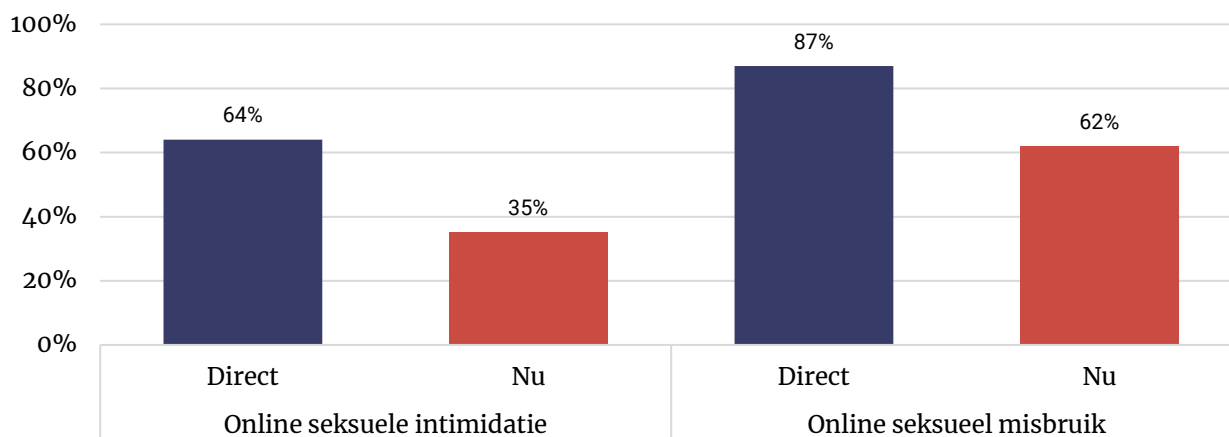
4.2 Gevolgen uitgesplitst naar online seksuele intimidatie en online seksueel misbruik

Meer slachtoffers van online seksueel misbruik ervaren gevolgen dan slachtoffers van online seksuele intimidatie

Figuur 4.4 toont het aandeel slachtoffers dat één of meerdere gevolgen heeft ervaren, direct na de gebeurtenis en nu nog steeds, uitgesplitst naar slachtoffers van online seksuele intimidatie (I) en online seksueel misbruik (II, zie Tabel 1.4). De figuur laat zien dat meer slachtoffers die te maken hadden met online seksueel misbruik gevolgen ervoeren dan slachtoffers die te maken hadden met online seksuele intimidatie. Bijna negen op de tien (87%) jongeren die online seksueel misbruik hebben meegemaakt, ervoeren direct na de gebeurtenis gevolgen.

Bij jongeren die online seksuele intimidatie hebben meegemaakt is dit 64 procent. Ook bij de gevolgen *op dit moment* is een dergelijk verschil zichtbaar: 62 procent van de jongeren die online seksueel misbruik heeft meegemaakt ervaart op dit moment één of meerdere gevolgen, ten opzichte van een derde (35%) van de jongeren die online seksuele intimidatie meemaakten.

Figuur 4.4 - Aandeel slachtoffers dat één of meerdere gevolgen merkte, direct na de gebeurtenis en nu nog steeds. Uitgesplitst naar online seksuele intimidatie en online seksueel misbruik. Basis: jongeren die te maken hebben gehad met online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie (n=1.346).

Alle drie type gevolgen worden meer door slachtoffers van online seksueel misbruik ervaren

Voor alle type gevolgen (emotioneel, relationeel en sociaal) geldt dat meer slachtoffers die online seksueel misbruik meemaakten deze gevolgen ervaren dan slachtoffers van online seksuele intimidatie (Tabel 4.2). Zo ervaren acht op de tien slachtoffers van online seksueel misbruik direct na de gebeurtenis één of meerdere emotionele gevolgen. Voor slachtoffers van online seksuele intimidatie ligt dit aandeel op de helft (51%). Hetzelfde patroon is zichtbaar bij de gevolgen die nu nog steeds worden ervaren.

Tabel 4.2 - Aandeel slachtoffers dat één of meerdere gevolgen merkte per categorie, direct na de gebeurtenis en nu nog steeds. Uitgesplitst naar online seksuele intimidatie en online seksueel misbruik. Basis: jongeren die te maken hebben gehad met online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie (n=1.346).

Type gevolgen	Totaal alle slachtoffers	Slachtoffer van online seksuele intimidatie (n=777)*	Slachtoffer van online seksueel misbruik (n=540)*
		(A)	(B)
Direct na de gebeurtenis			
Emotioneel	63%	51%	81% (A)
Relationeel	56%	45%	73% (A)
Sociaal	33%	22%	49% (A)
Nu nog steeds			
Emotioneel	36%	26%	51% (A)
Relationeel	30%	20%	44% (A)
Sociaal	18%	10%	30% (A)

*De ongewogen aantallen van de twee categorieën tellen samen niet volledig op tot alle jongeren die ooit te maken hebben gehad met online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie, aangezien deze categorisering is gemaakt op basis van de gebeurtenis met de meeste invloed. Niet alle slachtoffers in het onderzoek hebben deze vraag beantwoord.

Slachtoffers van online seksueel misbruik ervaren meer schaamte, gevoelens van onveiligheid en angst voor het oordeel van anderen

Slachtoffers van online seksueel misbruik ervaren alle 19 gevolgen meer dan slachtoffers van online seksuele intimidatie (zowel direct na de gebeurtenis als nu nog steeds). Dit verschil is het grootst bij deze gevolgen:

- Schaamte voor wat er is gebeurd (direct na: 55% t.o.v. 24%, nu nog steeds: 27% t.o.v. 12%).
- Angst voor het oordeel van anderen (direct na: 59% t.o.v. 28%, nu nog steeds: 34% t.o.v. 14%).
- Een minder veilig gevoel, zowel offline als online (direct na: 54% t.o.v. 24%, nu nog steeds: 27% t.o.v. 11%).

Jongeren die slachtoffer zijn van **polyvictimisatie*** ervaren zowel direct na de gebeurtenis (79% van de slachtoffers ervaarde minimaal één gevolg t.o.v. 54%) als nu nog steeds (53% t.o.v. 22%) in grotere mate gevolgen van het online seksueel misbruik of de online seksuele intimidatie dan jongeren die geen slachtoffer zijn van polyvictimisatie. Dit verschil is terug te zien bij alle typen gevolgen. Het verschil is het sterkst bij het gevolg 'je voelde je minder veilig' (42% t.o.v. 15%, direct na de gebeurtenis) en 'je hebt minder vertrouwen in mensen' (28% t.o.v. 8%, nu nog steeds).

** Een jongere is in dit geval slachtoffer van polyvictimisatie als hij of zij voldoet aan minimaal één van de drie eerder besproken voorwaarden van polyvictimisatie (zie paragraaf 3.1).*

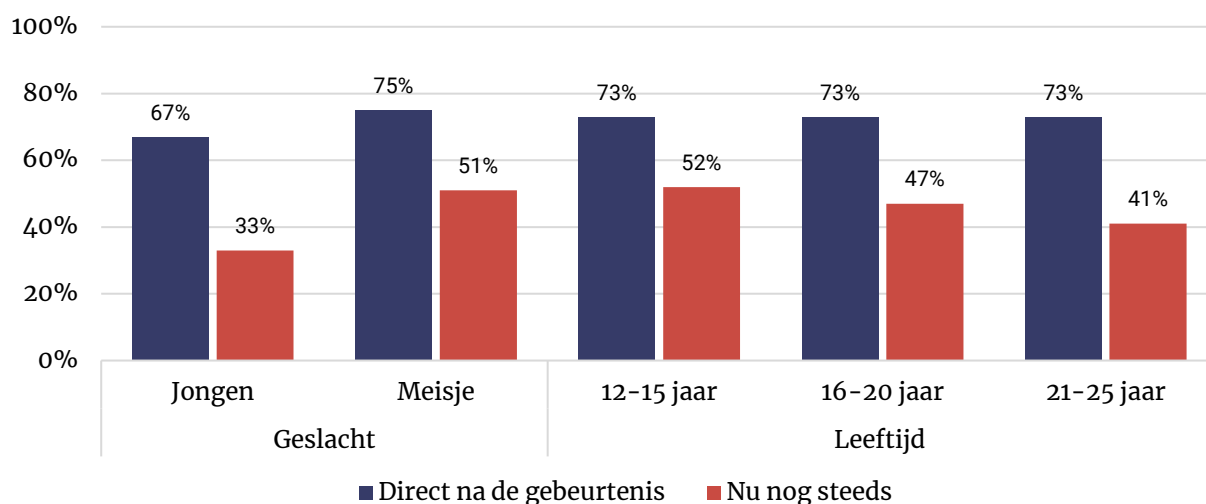
4.3 Gevolgen uitgesplitst naar geslacht en leeftijd

Meer meisjes dan jongens ervaren 'nu nog steeds' gevolgen

Meer meisjes (75%) dan jongens (67%) die slachtoffer waren van online seksueel misbruik of online seksuele intimidatie ervaren één of meerdere gevolgen direct na de gebeurtenis. Bij jongens neemt dit meer af dan bij meisjes. Op dit moment merkt een derde (33%) van de jongens nog steeds gevolgen, ten opzichte van de helft (51%) van de meisjes.

Direct na de gebeurtenis zijn er geen verschillen tussen leeftijdsgroepen (allen 73%). 'Op dit moment' ervaren echter meer jongeren tussen de 12 en 15 jaar (52%) gevolgen dan jongeren boven de 21 jaar (41%). In deze analyse is niet meegenomen hoe lang de gebeurtenis geleden is. Het is aannemelijk dat de gebeurtenis voor 12-15-jarige slachtoffers gemiddeld genomen korter geleden heeft plaatsgevonden.

Figuur 4.5 - Aandeel slachtoffers dat één of meerdere gevolgen merkte, direct na de gebeurtenis en nu nog steeds. Uitgesplitst naar geslacht en leeftijd. Basis: jongeren die te maken hebben gehad met online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie (n=1.346).

Meer meisjes voelen zich in verhouding tot jongens minder veilig

Tabel 8.11 en Tabel 8.12 (in Bijlage A.9) tonen voor alle 19 afzonderlijke gevolgen de verschillen naar geslacht en leeftijd. We zullen nu de meest opvallende verschillen beschrijven.

Meisjes die met online seksueel misbruik of online seksuele intimidatie te maken hebben gehad, ervaren *direct na de gebeurtenis* in sterkere mate gevolgen dan jongens die hiervan slachtoffer zijn geworden (75% t.o.v. 67%, zie Figuur 4.5). Er zijn verschillende soorten gevolgen die meer door meisjes werden ervaren dan door jongens. Dit geldt voor vrijwel alle emotionele en relationele gevolgen. De verschillen tussen meisjes en jongens zijn het grootst bij 'je voelde je minder veilig' (resp. 42% t.o.v. 24%), 'je had minder vertrouwen in mensen' (44% t.o.v. 27%) en 'je vond het moeilijk om nee te zeggen' (29% t.o.v. 15%). Er zijn geen gevolgen die bij jongens meer voorkwamen dan bij meisjes.

Als het gaat om gevolgen die er *nu nog steeds* zijn, zijn er meer meisjes dan jongens die één of meerdere gevolgen ervaren (51% t.o.v. 33%, zie Figuur 4.5).

Enkele gevolgen die meisjes *direct na de gebeurtenis* in grotere mate merkten dan jongens, worden nu echter door jongens en meisjes even vaak ervaren. Dit geldt bijvoorbeeld voor de gevolgen ‘je hebt het gevoel er alleen voor te staan’, ‘je voelt je vaker boos of verdrietig’ en ‘je voelt je onbegrepen door familie of vrienden’.

Het online seksueel misbruik of de online seksuele intimidatie heeft bij 12-15-jarige slachtoffers meer gevolgen op hun sociale media gebruik

Als we kijken naar het aandeel jongeren dat *direct na de gebeurtenis* minstens één van de gevolgen ervaart, zijn er geen verschillen zichtbaar tussen de leeftijdsgroepen (12-15 jaar, 16-20 jaar en 21-25 jaar). Er zijn echter wel *specifieke* gevolgen die 12-15-jarigen *direct na de gebeurtenis* vaker ervaren dan de oudere jongeren. Dit zijn vooral de sociale gevolgen; 12-15-jarigen plaatsten minder op sociale media (29%) en verwijderden vaker één of meerdere sociale media accounts (19%). Ook geven jongeren tussen de 12 en 15 jaar oud in grotere mate aan dat zij minder contact hadden met vrienden of klasgenoten (20%) en dat ze zich minder gemotiveerd voelden en minder goed presteerden op school, in de klas of tijdens sportactiviteiten.³²

Als het gaat om gevolgen die er *nu nog steeds* zijn, ervaren 12-15-jarige slachtoffers vaker dan 21-25-jarige slachtoffers één of meerdere gevolgen (52% t.o.v. 41%, zie Figuur 4.5). Verder zijn er specifieke gevolgen die 12-15-jarigen meer ervaren dan 16-plussers:

- ze voelen zich vaker boos of verdrietig of niet als zichzelf (13% t.o.v. 7% 16-20 jaar en 4% 21-25 jaar);
- ze zijn thuis meer gespannen of chagrijnig of maken sneller ruzie (9% t.o.v. 5% 16-20 jaar en 2% 21-25 jaar);
- ze eten of slapen minder goed door wat ze meemaken (11% t.o.v. 5% 16-20 jaar en 2% 21-25 jaar).

De oudste groep jongeren (21-25 jaar oud) vond het, in vergelijking met alle andere jongeren, *direct na de gebeurtenis* moeilijker om tijdens online of offline contact met anderen ‘nee’ te zeggen als ze iets niet wilden (30%). In vergelijking met 12-15-jarigen hadden zij ook vaker het gevoel er alleen voor te staan (27% t.o.v. 19%) en waren ze vaker in de war over hun eigen seksuele gevoelens (18% t.o.v. 11%). Er zijn geen gevolgen die 21-25-jarigen *nu nog steeds* vaker ervaren dan jongeren van 12 tot 20 jaar oud. Wel ontstaan er verschillen tussen de leeftijdsgroepen 16-20 jaar en 21-25 jaar. Jongeren tussen de 16 en 20 jaar oud voelen zich vaker minder veilig of meer gespannen of chagrijnig en geven vaker aan minder goed te eten of te slapen. Ook plaatst deze groep vaker, in vergelijking met 21-25-jarigen, minder op hun sociale media.

³² Belangrijk hierbij is dat de formulering van dit gevolg mogelijk meer gericht is op jongeren die nog schoolgaand zijn en mede daardoor hoger is bij de groep 12-15-jarigen.

Behoeften

5 Behoeften

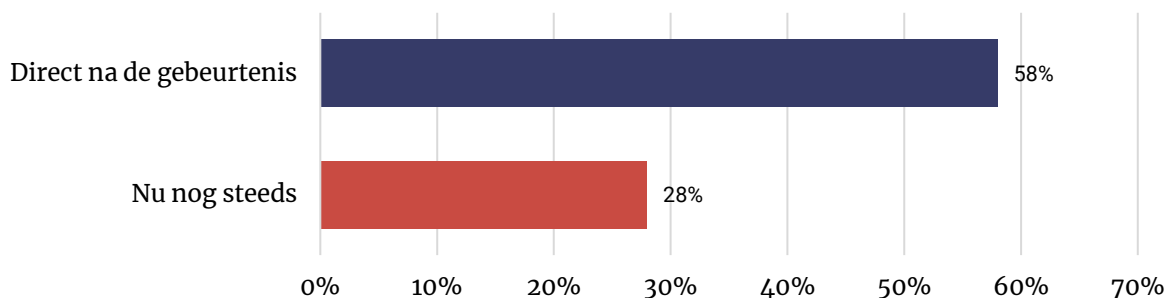
Dit hoofdstuk gaat in op de behoeften die slachtoffers van online seksueel misbruik of online seksuele intimidatie hadden direct na de gebeurtenis, en welke van deze behoeften ze nu nog steeds ervaren. Het is hierbij belangrijk om te onthouden dat de periode waarop slachtoffers terugkijken verschilt per persoon. Het aantal jaar geleden dat de gebeurtenis heeft plaatsgevonden verschilt namelijk per slachtoffer.³³ Jongeren die met meerdere gebeurtenissen online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie te maken hebben gehad, hebben deze vragen beantwoord voor de gebeurtenis die de meeste invloed op hen heeft (gehad).³⁴ Na paragraaf 5.1 gaan we in op de verschillen tussen slachtoffers van online seksuele intimidatie versus online seksueel misbruik (paragraaf 5.2) en de verschillen tussen jongens en meisjes en leeftijdsgroepen (paragraaf 5.3). We sluiten af met een paragraaf over de relatie tussen de gevolgen en behoeften van slachtoffers.

5.1 Behoeften na online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie

Zes op de tien hadden behoefte aan hulp of ondersteuning direct na de gebeurtenis

We vroegen slachtoffers van het online seksueel misbruik of de online seksuele intimidatie of en welke behoefte aan ondersteuning zij direct na de gebeurtenis hadden (zie Figuur 5.3). Zes op de tien slachtoffers (58%) hadden direct na de gebeurtenis behoefte aan één of meerdere vormen van ondersteuning. Bijna drie op de tien (28%) hebben die behoefte nog steeds.

Figuur 5.1 - Aandeel slachtoffers met één of meerdere behoeften aan ondersteuning, direct na de gebeurtenis en nu nog steeds. Basis: jongeren die ooit met online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie te maken hebben gehad (n=1.346).

Slachtoffers hebben vooral behoefte aan informele vormen van ondersteuning

We kunnen de verschillende hulpbehoeften onderverdelen in twee typen hulpbehoeften: (1) formele hulpbehoeften en (2) informele hulpbehoeften. Met formele hulpbehoeften bedoelen we behoefte aan hulp door een professional of instantie, zoals een huisarts, advocaat, de politie of een psycholoog.

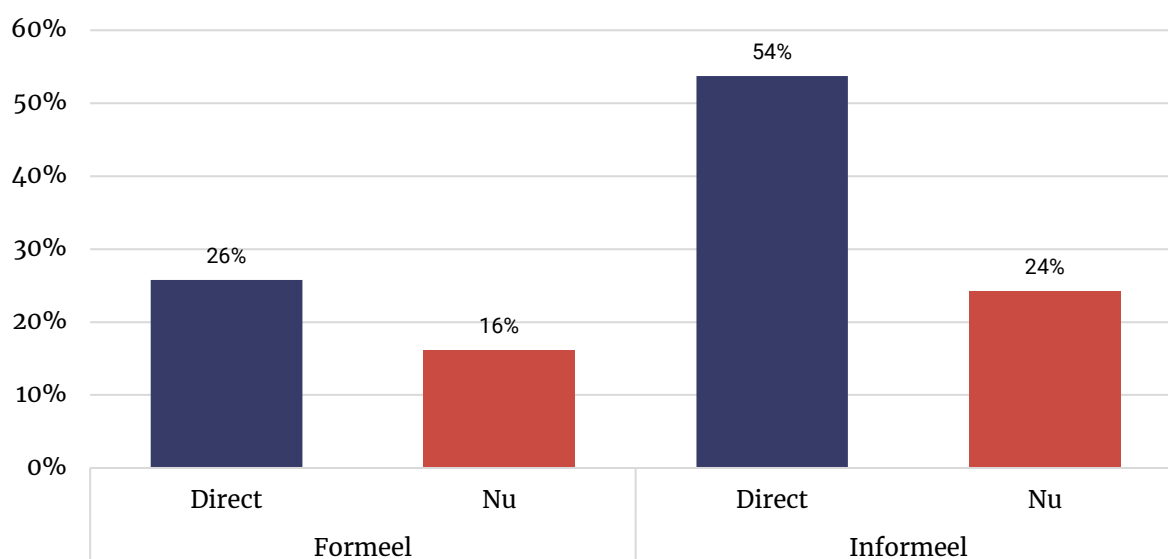
³³ Bij oudere jongeren is de gebeurtenis gemiddeld korter geleden dan bij de jongere leeftijdsgroepen.

³⁴ Tabel 8.10 in Bijlage A.8 toont voor iedere gebeurtenis welk deel van de slachtoffers deze als gebeurtenis met de meeste invloed heeft.

Informele hulpbehoeften betreffen behoeften aan ondersteuning die een minder georganiseerd karakter hebben, zoals begrip en erkenning, steun van familie of vrienden en lotgenotencontact. Tabel 1.7 in paragraaf 1.3.5 toont de precieze verdeling.

Figuur 5.2 laat zien dat meer jongeren behoefte hebben aan informele ondersteuning dan aan formele ondersteuning. Meer dan de helft (54%) van de slachtoffers van online seksueel misbruik of online seksuele intimidatie had direct na de gebeurtenis één of meerdere informele ondersteuningsbehoeften, dit is beduidend hoger dan de formele ondersteuningsbehoeften (26%). Ook *nu nog steeds* is er meer informele behoefte (24%) dan formele behoefte (16%).

Figuur 5.2 - Aandeel behoeften per type, direct na de gebeurtenis en nu nog steeds. Basis: jongeren die te maken hebben gehad met online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie (n=1.346).

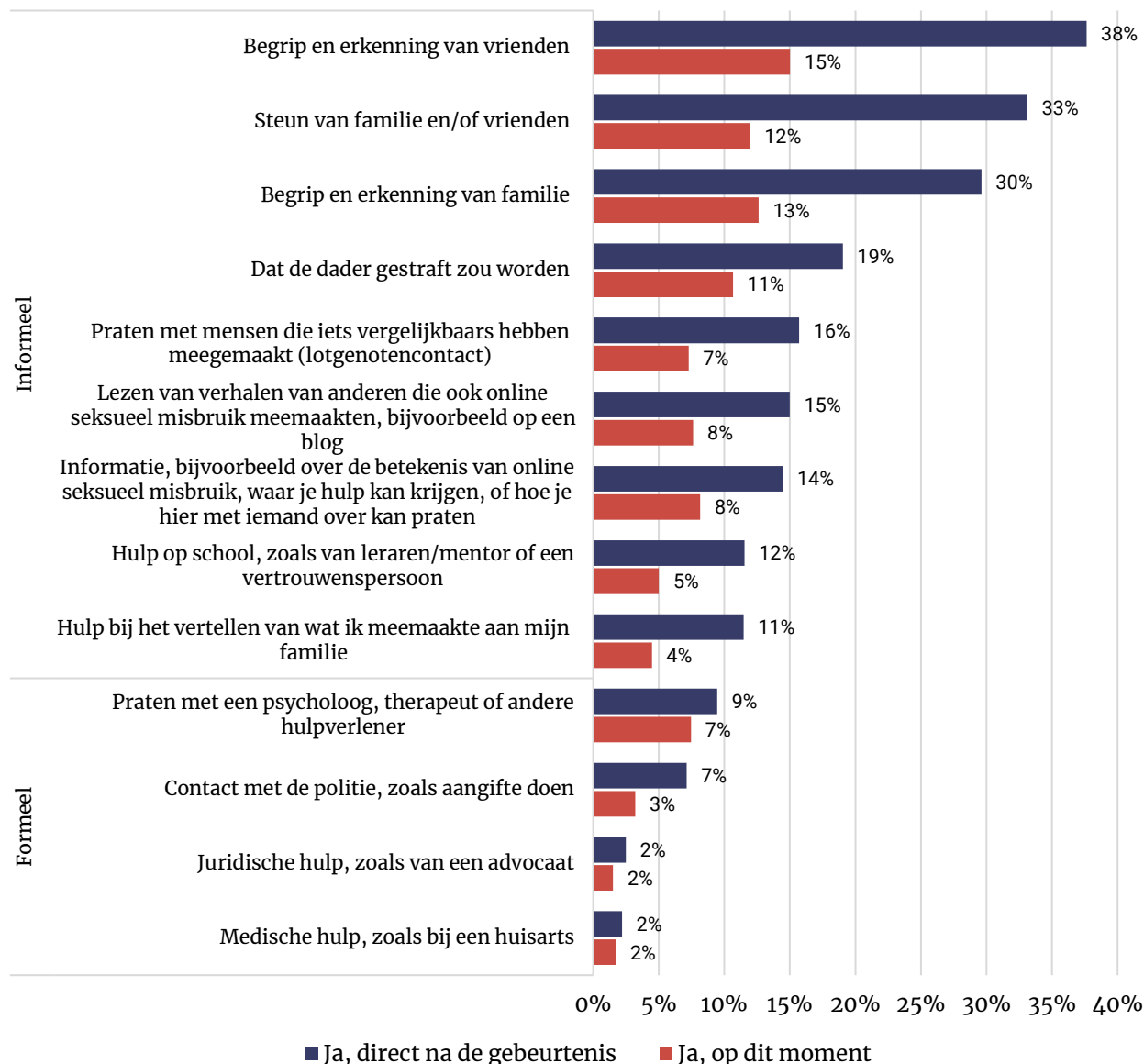

Steun en begrip van naasten belangrijkste behoefte

Ondersteuningsbehoeften met betrekking tot begrip, erkenning en steun zijn het belangrijkste voor jongeren (Figuur 5.3). Begrip en erkenning van vrienden was direct na de gebeurtenis de meest voorkomende behoefte (38%). Dit wordt gevolgd door steun van familie en/of vrienden (33%) en begrip en erkenning van familie (30%). Deze top 3 van hulpbehoeften vallen in het type *informele* hulpbehoeften. De *formele* vorm van ondersteuning waar slachtoffers van online seksueel misbruik of online seksuele intimidatie de meeste behoefte aan hebben, is 'dat de dader gestraft wordt' (19% direct na, 11% nu nog steeds). Bij alle andere formele hulpbehoeften (praten met een psycholoog, medische hulp, juridische hulp of contact met de politie) ligt het aandeel jongeren dat hier direct na de gebeurtenis behoefte aan had tussen de 2 en 10 procent en op dit moment tussen de 2 en 7 procent.

Er zit een verschil in het aandeel slachtoffers dat wil dat de dader gestraft wordt en het aandeel slachtoffers dat behoefte heeft aan contact met de politie, zowel direct na de gebeurtenis (19% t.o.v. 7%) als nu nog steeds (11% t.o.v. 3%). Dit verschil zou erop kunnen duiden dat deze twee zaken voor jongeren niet direct met elkaar verbonden zijn en 'straffen' ook op een andere manier zou kunnen plaatsvinden dan door de politie.

Figuur 5.3 – Soorten behoeften aan ondersteuning, direct na de gebeurtenis en nu nog steeds. Basis: jongeren die ooit met online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie te maken hebben gehad (n=1.346).

Alle behoeften worden in de loop van de tijd minder

Alle behoeften worden na verloop van tijd minder. Begrip, erkenning en steun zijn de belangrijkste behoeften van jongeren. Dit zijn echter ook de behoeften die relatief het meest afnemen. Tabel 5.1 toont per behoefte die direct opspeelde na de gebeurtenis, welk aandeel van de jongeren deze behoefte nu nog steeds ervaart. Van de jongeren die direct na de gebeurtenis behoefte hadden aan steun van familie en/of vrienden, begrip en erkenning van vrienden of familie, heeft ongeveer vier op tien daar nu nog steeds behoefte aan. De behoefte aan praten met een psycholoog en medische hulp komen relatief weinig voor ten opzichte van de andere behoeften (resp. 9% en 2% Figuur 5.3). Als jongeren hier direct na de gebeurtenis behoefte aan hebben, dan heeft echter driekwart (resp. 76% en 74%) van hen deze behoefte *op dit moment* ook nog.

Tabel 5.1 laat zien dat met name de formele hulpbehoeften het langst blijven bestaan onder slachtoffers van online seksueel misbruik of online seksuele intimidatie.

Tabel 5.1 - Soorten behoeften die slachtoffers ervaren, voor direct na de gebeurtenis, nu nog steeds en aandeel slachtoffers dat nog steeds de behoefte ervaart, van de slachtoffers bij wie de behoefte direct na de gebeurtenis speelde. Gesorteerd naar type behoefte. Basis: jongeren die te maken hebben gehad met online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie (n=1.346).

	Direct	Nu	Aandeel nu van aandeel direct
<i>Informeel</i>			
Begrip en erkenning van vrienden	38%	15%	41% (n=535)
Steun van familie en/of vrienden	33%	12%	36% (n=484)
Begrip en erkenning van familie	30%	13%	42% (n=441)
Dat de dader gestraft zou worden	19%	11%	58% (n=263)
Praten met mensen die iets vergelijkbaars hebben meegemaakt (lotgenotencontact)	16%	7%	46% (n=221)
Lezen van verhalen van anderen die ook online seksueel misbruik meemaakten, bijvoorbeeld op een blog	15%	8%	53% (n=207)
Informatie, bijvoorbeeld over de betekenis van online seksueel misbruik, waar je hulp kan krijgen, of hoe je hier met iemand over kan praten	14%	8%	58% (n=206)
Hulp op school, zoals van leraren/mentor of een vertrouwenspersoon	12%	5%	43% (n=172)
Hulp bij het vertellen van wat ik meemaakte aan mijn familie	11%	4%	40% (n=167)
<i>Formeel</i>			
Praten met een psycholoog, therapeut of andere hulpverlener	9%	7%	76% (n=134)
Contact met de politie, zoals aangifte doen	7%	3%	45% (n=94)
Juridische hulp, zoals van een advocaat	2%	2%	62% (n=34)*
Medische hulp, zoals bij een huisarts	2%	2%	74% (n=34)*

Leeswijzer: De eerste kolom (Direct) en tweede kolom (Nu) tonen het aandeel jongeren dat deze behoefte heeft, overeenkomend met Figuur 5.3. De derde kolom (aandeel nu van aandeel direct) toont per behoefte dat direct opspeelde na de gebeurtenis hoeveel procent van de jongeren deze behoefte nu nog steeds heeft. Bijvoorbeeld: 38% van de jongeren had behoefte aan begrip en erkenning van vrienden direct na de gebeurtenis. Van deze 38 procent heeft 41 procent op dit moment nog steeds behoefte aan begrip en erkenning van vrienden (totaal 15%).

*Resultaten zijn indicatief omdat deze gebaseerd zijn op minder dan 50 waarnemingen

De jongeren die een gebeurtenis online seksueel misbruik of online seksuele intimidatie hebben meegemaakt, konden in een open antwoordenveld aangeven of ze – naast de lijst met bovengenoemde behoeften – nog andere behoeften aan hulp hadden *direct na* de gebeurtenis. Enkel en enkele geven aan dat ze direct na de gebeurtenis geen behoeften aan hulp hadden, omdat ze niet beseften hoe erg het was of dat behoeften pas later kwamen. Zo zegt iemand: *“Het duurde heel lang tot ik doorhad hoe ernstig het was, dus ik had nergens behoefte aan”*. Daarnaast komt enkele keren voorbij dat jongeren hulp hadden gewild bij de afhandeling op sociale media. Zo wordt genoemd dat ze hulp hadden gewild bij het verwijderen van al het materiaal op sociale media, en informatie over rapporteren op sociale media.

Ook konden jongeren in een open antwoord aangeven of zij *nu nog steeds* behoeften aan ondersteuning ervaren die niet in de lijst genoemd staan. Een klein deel van de jongeren heeft hier een antwoord gegeven. Sommige jongeren geven aan dat hun behoeften inmiddels vervuld zijn of ‘dat ze er geen last meer van hebben’, bijvoorbeeld omdat ze met een therapeut hebben kunnen praten. Een handjevol jongeren onderstreept een behoefte aan voorlichting over grenzen (aangeven) en veilig internetten. Dit zou dan juist tijdens de puberteit al nuttig kunnen zijn. Eén van de jongeren omschrijft het als volgt: *“Betere educatie voor (vooral) jongens over instemming, grenzen en respect. Voorkomen dat mensen dan niet al per ongeluk te ver gaan.”*

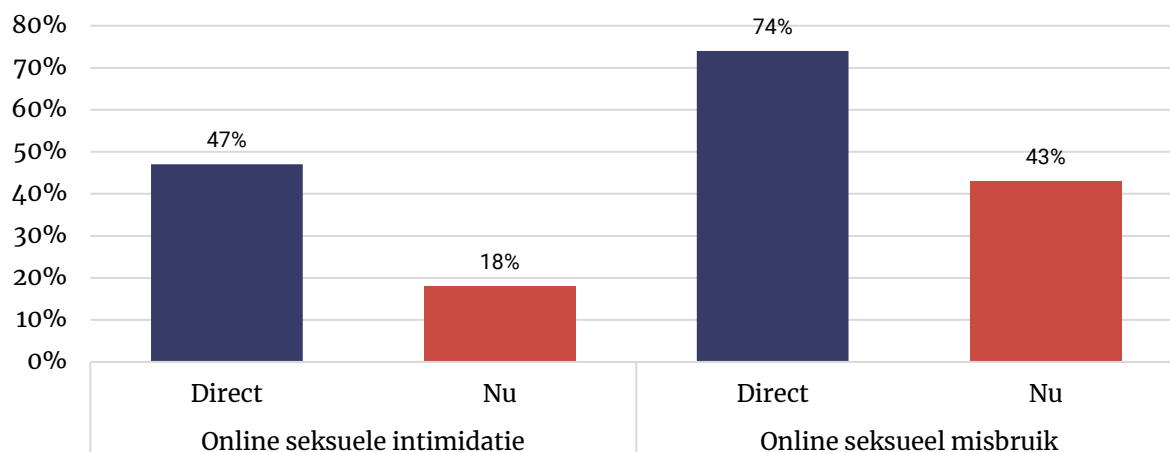
5.2 Behoeften uitgesplitst naar online seksuele intimidatie en online seksueel misbruik

Meer slachtoffers van online seksueel misbruik hebben ondersteuningsbehoeften

Figuur 5.4 toont het aandeel slachtoffers dat één of meerdere behoeften aan ondersteuning had of heeft, uitgesplitst naar online seksuele intimidatie versus online seksueel misbruik. De figuur laat zien dat meer slachtoffers van online seksueel misbruik direct na de gebeurtenis ondersteuningsbehoeften hadden dan slachtoffers van online seksuele intimidatie. Driekwart (74%) van de jongeren die online seksueel misbruik hebben meegemaakt, had direct na de gebeurtenis behoefte aan ondersteuning. Bij jongeren die online seksuele intimidatie hebben meegemaakt is dit 47 procent. Ook 'nu nog steeds' is een dergelijk verschil zichtbaar: 43 procent van de slachtoffers van online seksueel misbruik heeft op dit moment behoefte aan ondersteuning, ten opzichte van 18 procent van de slachtoffers van online seksuele intimidatie.

Figuur 5.4 - Aandeel slachtoffers met één of meerdere behoeften aan ondersteuning, direct na de gebeurtenis en nu nog steeds. Uitgesplitst naar online seksuele intimidatie en online seksueel misbruik.

Basis: jongeren die te maken hebben gehad met online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie (n=1.346).

Slachtoffers van online seksueel misbruik hebben zowel meer formele als informele behoeften

Slachtoffers die online seksueel misbruik hebben meegemaakt, hebben zowel meer formele als informele behoeften dan slachtoffers van online seksuele intimidatie (Tabel 5.2). Zo hadden zeven op de tien jongeren (69%) die online seksueel misbruik hebben meegemaakt direct na de gebeurtenis één of meer informele ondersteuningsbehoeften, tegenover 44 procent van de jongeren die online seksuele intimidatie hebben meegemaakt.

Tabel 5.2 - Aandeel slachtoffers dat één of meerdere behoeften had per categorie, direct na de gebeurtenis en nu nog steeds. Uitgesplitst naar online seksuele intimidatie en online seksueel misbruik. Basis: jongeren die te maken hebben gehad met online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie (n=1.346).

Behoeften	Totaal alle slachtoffers	Slachtoffer van online seksuele intimidatie (n=777)*	Slachtoffer van online seksueel misbruik (n=540)*
		(A)	(B)
Direct na de gebeurtenis			
Formeel	26%	15%	42% (A)
Informeel	54%	44%	69% (A)
Nu nog steeds			
Formeel	16%	8%	29% (A)
Informeel	24%	15%	37% (A)

*De ongewogen aantallen van de twee categorieën tellen samen niet volledig op tot alle jongeren die ooit te maken hebben gehad met online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie (n=1.346), aangezien deze categorisering is gemaakt op basis van de gebeurtenis met de meeste invloed. Niet alle slachtoffers in het onderzoek hebben deze vraag beantwoord.

Slachtoffers van online seksueel misbruik hebben meer behoefte aan dat de dader gestraft wordt en aan begrip, erkenning en steun van familie

Slachtoffers van online seksueel misbruik hebben meer behoefte aan alle 13 vormen van ondersteuning dan jongeren die slachtoffer zijn geworden van online seksuele intimidatie. Dit geldt zowel voor de hulpbehoeften direct na de gebeurtenis als de behoeften die er nu nog steeds zijn. De verschillen tussen slachtoffers van online seksueel misbruik versus slachtoffers van online seksuele intimidatie zijn het grootst bij:

- Dat de dader gestraft wordt (direct na: 31% onder slachtoffers van online seksueel misbruik t.o.v. 11% onder slachtoffers van online seksuele intimidatie, nu nog steeds: 19% t.o.v. 5%).
- Begrip en erkenning van familie (direct na: 41% t.o.v. 22%, nu nog steeds: 22% t.o.v. 6%).
- Steun van familie en vrienden (direct na: 45% t.o.v. 25%, nu nog steeds: 20% t.o.v. 7%).

Jongeren die slachtoffer zijn van **polyvictimisatie** hebben meer behoefte aan ondersteuning dan jongeren die geen slachtoffer zijn van polyvictimisatie, zowel direct na de gebeurtenis (62% van de slachtoffers had minstens één behoefte t.o.v. 43%) als nu nog steeds (33% t.o.v. 14%). Het verschil is het grootst bij de behoefte aan begrip en erkenning van vrienden (42% t.o.v. 24% direct na de gebeurtenis, 18% t.o.v. 6% nu nog steeds).

5.3 Behoeften uitgesplitst naar geslacht en leeftijd

Meer meisjes dan jongens behoefte aan ondersteuning en hulp

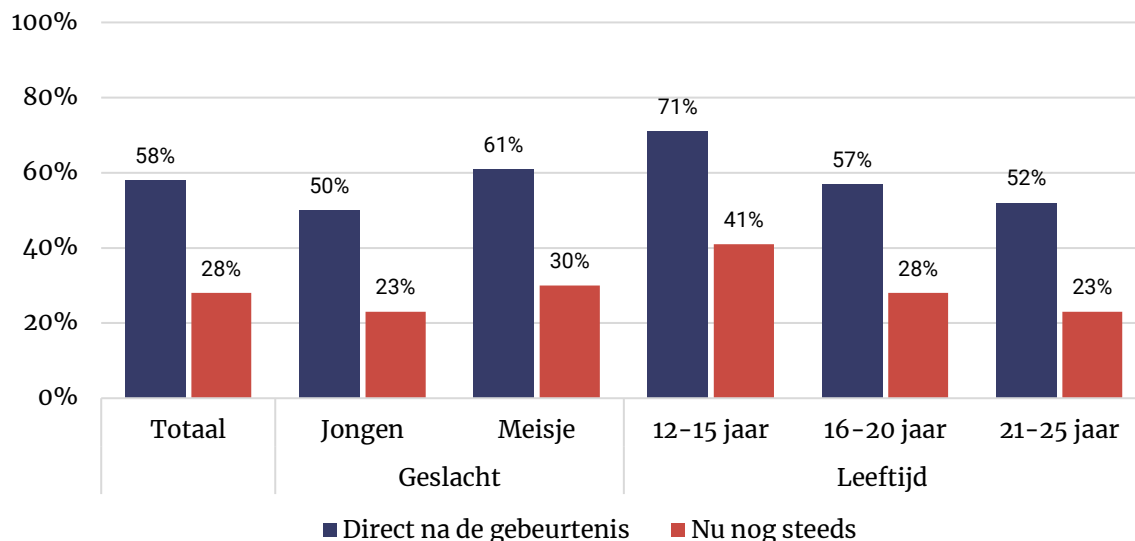
Tabel 8.13 en Tabel 8.14 (in Bijlage A.10) tonen voor iedere hulpbehoefte de verschillen naar geslacht en leeftijdsgroep. We beschrijven in deze paragraaf de meeste opvallende verschillen. Naast dat er onder de slachtoffers van online seksueel misbruik of online seksuele intimidatie meer meisjes dan jongens zijn die gevolgen ervaren (Figuur 4.5, hoofdstuk 4), hebben ook meer meisjes dan jongens behoefte aan ondersteuning of hulp. Zes op de tien meisjes (61%) had *direct na de gebeurtenis* behoefte aan hulp, ten opzichte van de helft (50%) van de jongens (Figuur 5.5). Ook *op dit moment* hebben meer meisjes dan jongens behoefte aan hulp of ondersteuning (30% t.o.v. 23%).

Meer meisjes dan jongens hebben behoefte aan praten met een psycholoog, steun van familie en/of vrienden en dat de dader gestraft wordt. Ook zien we dat, direct na de gebeurtenis, meer meisjes behoefte hebben aan lotgenotencontact en het lezen van verhalen van anderen die ook met online seksueel misbruik of online seksuele intimidatie te maken hebben gehad. Het verschil tussen meisjes en jongens is het grootst bij de behoefte aan begrip en erkenning van vrienden (42% t.o.v. 28%). Er zijn geen vormen van ondersteuning waar meer jongens dan meisjes behoefte aan hebben.

Meisjes hebben ook in grotere mate dan jongens *nu nog steeds* behoefte aan ondersteuning na het online seksueel misbruik of de online seksuele intimidatie die ze hebben meegemaakt (30% heeft minstens één behoefte t.o.v. 23%). Als we inzoomen op de hulpbehoeften, blijven echter niet alle verschillen die er direct na de gebeurtenis waren tussen meisjes en jongens nog in stand.

Meisjes en jongens hebben *nu nog steeds* in gelijke mate behoefte aan steun van familie en vrienden, lotgenotencontact en het lezen van verhalen van anderen die ook een ervaring hebben met online seksueel misbruik. Alleen aan praten met een psycholoog, dat de dader gestraft wordt en begrip en aan erkenning van vrienden hebben meer meisjes dan jongens nu nog steeds behoefte.

Figuur 5.5 - Aandeel slachtoffers met één of meerdere behoeften aan ondersteuning, direct na de gebeurtenis en nu nog steeds. Uitgesplitst naar geslacht en leeftijd. Basis: jongeren die ooit met online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie te maken hebben gehad (n=1.346).

Slachtoffers van 12-15 jaar vooral hulpbehoeften die zijn gerelateerd aan familie en school

Slachtoffers tussen de 12 en 15 jaar oud hebben in grotere mate behoefte aan ondersteuning dan 16-plussers, zowel direct na de gebeurtenis (71% van de 12-15-jarigen had minstens één behoefte) als nu nog steeds (41%) (zie Figuur 5.5). Dit zijn vooral behoeften die gerelateerd zijn aan familie (en vrienden): steun van familie en vrienden, begrip en erkenning van familie en hulp bij het vertellen aan familie over wat ze meemaakten. Bijna een vijfde (19%) van de jongeren tussen de 12 en 15 jaar die online seksueel misbruik of online seksuele intimidatie hebben meegemaakt, had direct na de gebeurtenis behoefte aan hulp op school, zoals van een leraar, mentor of vertrouwenspersoon. Ook dit is onder 12-15-jarigen hoger dan bij de 16-20-jarigen en 21-25-jarigen (beide 10%). Deze resultaten zijn in lijn der verwachting, aangezien de jongste groep jongeren nog leerplichtig is en op school zit.

Als we inzoomen op hulpbehoeften die er *nu nog steeds* zijn, is er een vergelijkbaar beeld zichtbaar. Naast de hierboven genoemde verschillen direct na de gebeurtenis, hebben meer 12-15-jarige slachtoffers behoefte aan informatie (in vergelijking met 16-20-jarigen, 13% t.o.v. 7%) en begrip en erkenning van vrienden (in vergelijking met 21-25-jarigen, 20% t.o.v. 12%).

5.4 Verhouding tussen gevolgen en behoeften

Slachtoffers die gevolgen ervaren van online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie hebben meer ondersteuningsbehoeften

Slachtoffers die na de gebeurtenis online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie gevolgen ervoeren, hadden meer behoefte aan hulp of ondersteuning dan slachtoffers die geen gevolgen ervoeren. Dit is zowel direct na de gebeurtenis als nu nog steeds het geval (zie Tabel 5.3 en Tabel 5.4). Zeven van de tien slachtoffers (70%) die *direct na de gebeurtenis* één of meerdere gevolgen ervoeren, hadden ook direct behoefte aan hulp of ondersteuning. Onder de jongeren die géén gevolgen ervoeren, lag het aandeel dat ondersteuningsbehoefte had op een kwart. Ook als het gaat om gevolgen en behoeften die er *nu nog steeds* zijn, is er een dergelijk verschil zichtbaar (50% t.o.v. 11%).

Tabel 5.3 – Ervaarde gevolgen direct na de gebeurtenis, uitgesplitst naar behoefte aan ondersteuning direct na de gebeurtenis en nu nog steeds. Basis: jongeren die ooit te maken hebben gehad met online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie (gewogen n in tabel).

	Gevolgen direct na de gebeurtenis (A) (n=991)	Geen gevolgen direct na de gebeurtenis (B) (n=370)
Had direct na de gebeurtenis één of meerdere behoeften	70% (B)	25%
Had geen behoeften direct na de gebeurtenis	30%	75% (A)
Totaal	100%	100%

Tabel 5.4 – Ervaart nu nog steeds gevolgen, uitgesplitst naar behoefte aan ondersteuning direct na de gebeurtenis en nu nog steeds. Basis: jongeren die ooit te maken hebben gehad met online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie (gewogen n in tabel).

	Nu nog steeds gevolgen (A) (n=618)	Nu geen gevolgen (B) (n=743)
Heeft nu nog steeds één of meerdere behoeften	50% (A)	11%
Heeft nu nog steeds geen behoeften	50%	89% (B)
Totaal	100%	100%

Stappen na online seksueel misbruik

6 Stappen na online seksueel misbruik of online seksuele intimidatie

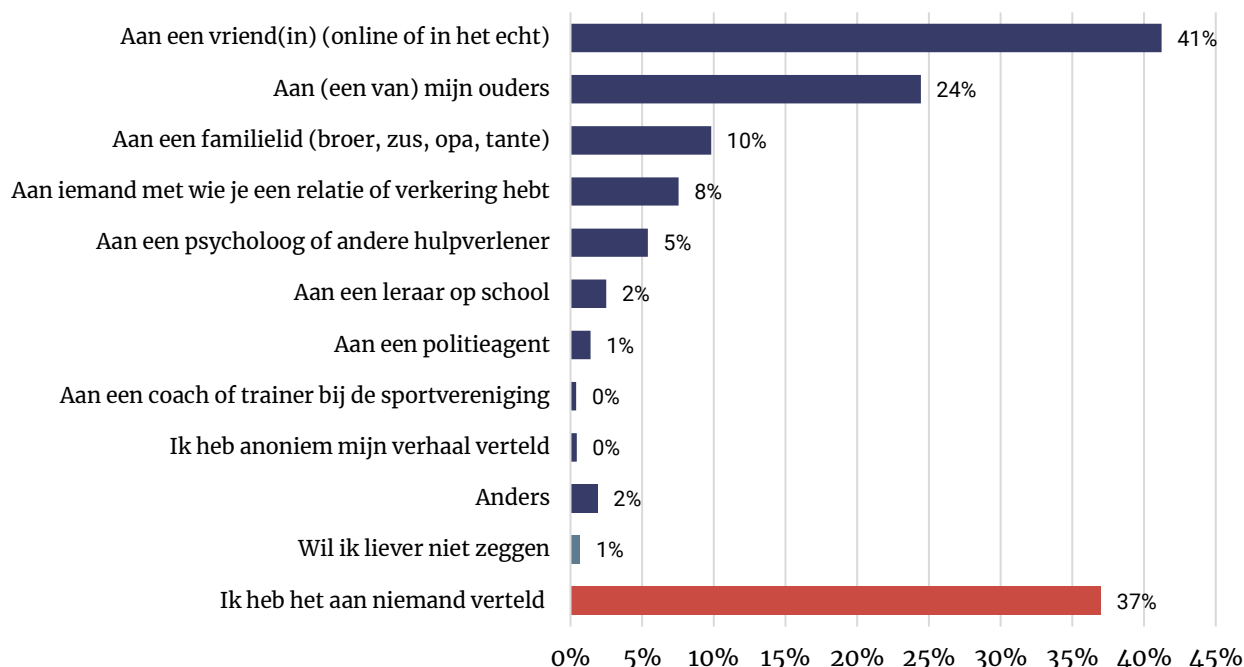
In dit hoofdstuk gaan we in op de stappen die slachtoffers hebben gezet nadat de gebeurtenis online seksueel misbruik of online seksuele intimidatie heeft plaatsgevonden, zoals praten over de gebeurtenis ('disclosure') en met wie er over is gepraat. Ook bespreken we het aandeel slachtoffers dat melding of aangifte heeft gedaan bij de politie. Net zoals in de voorgaande hoofdstukken, hebben slachtoffers deze vragen beantwoord voor de gebeurtenis online seksueel misbruik of online seksuele intimidatie die de meeste invloed op hen heeft (gehad).³⁵

6.1 Praten over online seksueel misbruik of online seksuele intimidatie

Zes op de tien slachtoffers hebben gepraat over de gebeurtenis

Zes op de tien (60%) slachtoffers van online seksueel misbruik of online seksuele intimidatie, hebben aan iemand verteld wat ze hebben meegemaakt. Slachtoffers hebben het meest over de gebeurtenis gepraat met een vriend(in) (41%). Een kwart van de slachtoffers (24%) heeft erover gepraat met (één van) de ouders en één op de tien (10%) met een familielid. Relatief weinig slachtoffers hebben over de gebeurtenis gepraat met een professional, zoals een hulpverlener (5%), een leraar op school (2%) of een politieagent (1%).

Figuur 6.1 – Slachtoffers die aan iemand hebben verteld wat ze hebben meegemaakt en aan wie. Basis: jongeren die ooit te maken hebben gehad met online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie (n=1.346), meerdere antwoorden mogelijk.

³⁵ Tabel 8.10 in Bijlage A.8 toont voor iedere gebeurtenis welk deel van de slachtoffers deze als gebeurtenis met de meeste invloed heeft.

Meisjes en jongere slachtoffers hebben vaker met iemand over de gebeurtenis gepraat

Meisjes die slachtoffer zijn geworden van online seksueel misbruik of online seksuele intimidatie, hebben meer dan jongens met iemand gepraat over de gebeurtenis die ze hebben meegemaakt (65% t.o.v. 50%). Dit deden ze voornamelijk met een vriend(in) (48% onder meisjes t.o.v. 29% onder jongens), met iemand met wie ze een relatie hebben (10% t.o.v. 4%) en met een psycholoog (7% t.o.v. 3%).

Jongere slachtoffers hebben vaker met iemand gepraat over de gebeurtenis die ze hebben meegemaakt dan oudere slachtoffers. Zeven op de tien 12-15-jarige slachtoffers (69%) en zes op de tien 16-20-jarige slachtoffers (62%) hebben met iemand over de gebeurtenis gepraat. Dit is hoger dan bij slachtoffers tussen de 21 en 25 jaar (53%). Slachtoffers tussen de 12 en 15 jaar hebben, in vergelijking met oudere slachtoffers, met name meer met hun ouders gepraat over wat ze hebben meegemaakt (55%). Slachtoffers van 16 jaar en ouder praten juist vaker met een vriend of vriendin (16-20 jaar: 46%, 21-25 jaar: 42%) dan slachtoffers tussen de 12 en 15 jaar (29%).

Slachtoffers van 12-15 jaar oud hebben vooral met hun ouders over de gebeurtenis gepraat, 16-plussers vooral met een vriend of vriendin.

Slachtoffers met gevolgen hebben evenveel over de gebeurtenis gepraat als slachtoffers zonder gevolgen

Er zijn geen verschillen tussen slachtoffers die wel gevolgen ervaren en slachtoffers die geen gevolgen ervaren en de mate waarin zij met anderen over de gebeurtenis hebben gepraat (Tabel 6.1). Zes op de tien slachtoffers die gevolgen merkten direct na de gebeurtenis, hebben over deze gebeurtenis verteld. Onder slachtoffers die geen gevolgen merkten, is dit 59 procent. Een vergelijkbaar beeld is zichtbaar onder slachtoffers die nu nog steeds gevolgen merken.

Tabel 6.1 – Over de gebeurtenis verteld, uitgesplitst naar gevolgen direct na de gebeurtenis en nu nog steeds. Basis: jongeren die ooit te maken hebben gehad met online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie (n in tabel).

	Merkte gevolgen direct na de gebeurtenis (n=841)	Merkte geen gevolgen direct na de gebeurtenis (n=505)	Merkt nu nog steeds gevolgen (n=587)	Merkt nu geen gevolgen (n=759)
Wel over verteld	60%	59%	60%	59%
Niet over verteld	38%	37%	37%	37%
Wil ik liever niet zeggen	2%	5%	3%	4%
Totaal	100%	100%	100%	100%

Slachtoffers met behoefte aan ondersteuning hebben vaker over de gebeurtenis gepraat

Slachtoffers die direct na de gebeurtenis behoefte aan hulp of ondersteuning hadden, hebben vaker aan anderen over de gebeurtenis verteld (70%) dan slachtoffers die geen behoeften aan hulp of ondersteuning hadden (48%, zie Tabel 6.2). Ditzelfde patroon is zichtbaar bij slachtoffers die nu nog steeds behoefte aan ondersteuning hebben.

Van deze groep heeft twee derde (66%) met anderen over de gebeurtenis gepraat. Van de slachtoffers die nu geen behoefte (meer) hebben aan ondersteuning of hulp, hebben zes op de tien (58%) dit gedaan. Ongeveer drie op de tien jongeren die behoefte hadden aan ondersteuning direct na de gebeurtenis of nu nog steeds, hebben niet met anderen over de gebeurtenis gepraat.

Tabel 6.2 - Over de gebeurtenis verteld, uitgesplitst naar behoeften aan ondersteuning direct na de gebeurtenis en nu nog steeds. Basis: jongeren die ooit te maken hebben gehad met online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie (n in tabel).

	Behoefte direct na de gebeurtenis (A) (n=753)	Geen behoefte direct na de gebeurtenis (B) (n=593)	Nu nog steeds behoefte (A) (n=326)	Nu geen behoefte (B) (n=1.020)
Wel over verteld	70% (B)	48%	66% (B)	58%
Niet over verteld	28%	48% (A)	32%	39% (A)
Wil ik liever niet zeggen	2%	4%	3%	4%
Totaal	100%	100%	100%	100%

Ruim acht op de tien slachtoffers die de gebeurtenis niet met iemand hebben besproken, hadden deze behoefte ook niet

Veertien procent van de slachtoffers die de gebeurtenis niet met anderen hebben besproken, had dit wel graag willen doen. Jongeren die te hebben gehad met online seksueel misbruik hadden deze behoefte vaker (25%) dan jongeren die slachtoffer zijn geworden van online seksuele intimidatie (8%). Omgerekend heeft vijf procent van alle slachtoffers de gebeurtenis met niemand besproken, terwijl ze dit wel hadden willen doen. Dit geldt voor drie procent van de slachtoffers van online seksuele intimidatie ten opzichte van negen procent van de slachtoffers van online seksueel misbruik. Jongeren die wél over de gebeurtenis online seksueel misbruik of online seksuele intimidatie hadden willen vertellen, wilden dit vooral anoniem (48%), aan hun ouders (45%) of aan een vriend(in) (37%) vertellen.

De grote meerderheid van de jongeren die online seksueel misbruik of online seksuele intimidatie hebben meegemaakt en hier niet met iemand over heeft gesproken, had deze behoefte dus ook niet. Dit geldt voor ruim acht op de tien slachtoffers (82%).

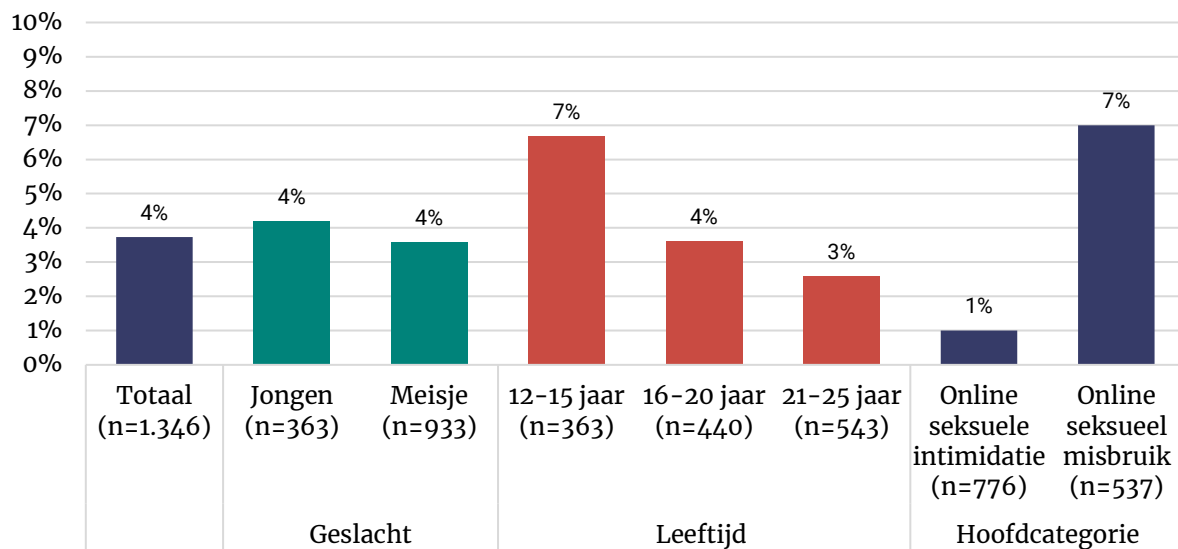
6.2 Melding of aangifte bij de politie

Vier procent heeft aangifte of een melding gedaan bij de politie

Vier procent van de jongeren die slachtoffer is geworden van een gebeurtenis online seksueel misbruik of online seksuele intimidatie heeft aangifte gedaan of een melding gemaakt bij de politie van de gebeurtenis.³⁶ Jongeren die slachtoffer zijn geworden van online seksuele intimidatie, hebben minder vaak aangifte gedaan van de gebeurtenis (1%) dan jongeren die slachtoffer zijn geworden van online seksueel misbruik (7%) (zie Figuur 6.2).

³⁶ Ook bij deze vraag gaat het om de gebeurtenis die de meeste invloed heeft gehad op de jongere.

Figuur 6.2 – Slachtoffers die aangifte of een melding hebben gemaakt bij de politie van de gebeurtenis.¹
 Basis: jongeren die ooit te maken hebben gehad met online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie (n=1.346).

1. Aan 12 – 15 jarigen is de vraag gesteld: Ben je naar de politie gegaan om te praten over wat jou is overkomen?

Jongste slachtoffers gingen het vaakst naar de politie om te praten over wat hen is overkomen

Jongeren tussen de 12 en 15 jaar hebben vaker dan 21-plussers (7% t.o.v. 3%) melding of aangifte gedaan bij de politie van het online seksueel misbruik of de online seksuele intimidatie die ze hebben meegemaakt. Een belangrijke kanttekening bij dit verschil is wel dat de vraag op een iets andere manier is gesteld aan de 12-15-jarigen in het onderzoek, namelijk of zij naar de politie zijn gegaan om te praten over wat hen is overkomen. De vraag is zo geformuleerd om beter aan te sluiten bij het begrip en taalgebruik van de jongere groep, maar is tegelijkertijd wat breder dan het doen van een melding of aangifte.

Er is geen verschil in het aandeel jongens en meisjes dat melding of aangifte heeft gedaan van de gebeurtenis (beide 4%).

Communicatie over online seksueel misbruik

7 Communicatie over online seksueel misbruik

In dit hoofdstuk bespreken we de mate waarin, waar en op welke manier er over online seksueel misbruik wordt gepraat.³⁷ Deze vragen zijn gesteld aan alle jongeren tussen de 12 en 25 jaar, dus ook aan jongeren die niet (zelf) met online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie te maken hebben gehad. We gaan specifiek in op communicatie over online seksueel misbruik thuis en op school. Ten slotte bespreken we de houding van jongeren die niet te maken hebben gehad met online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie ten aanzien van uitspraken over online seksueel misbruik en (veilig) internetten in het algemeen.

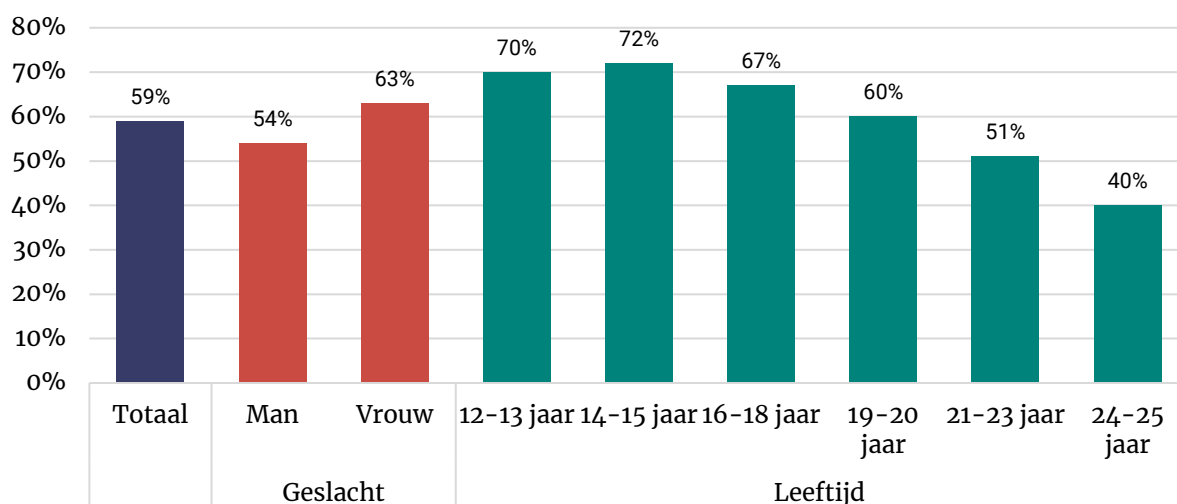
7.1 Praten over online seksueel misbruik in de omgeving

Hoe ouder jongeren zijn, hoe minder er in hun omgeving over gepraat wordt

Bij zes op de tien jongeren wordt er in hun omgeving wel eens over online seksueel misbruik gepraat. Bij meisjes (63%) gebeurt dat meer dan bij jongens (54%). Hoe ouder jongeren zijn, hoe minder er in hun omgeving over online seksueel misbruik gepraat wordt. Bij jongeren tussen de 12 en 18 jaar oud is dit voor ongeveer 70 procent het geval. Van jongeren tussen de 21 en 23 jaar, geeft de helft aan dat er in hun omgeving wel eens over online seksueel misbruik wordt gepraat, bij jongeren tussen de 24 en 25 jaar oud geldt dit voor 40 procent.

Naarmate jongeren ouder worden, wordt er in hun omgeving minder over online seksueel misbruik gepraat.

Figuur 7.1 – Jongeren bij wie er in de omgeving wel eens wordt gepraat over online seksueel misbruik.
Basis: jongeren tussen de 12 en 25 jaar oud (n=2.716).

³⁷ In dit hoofdstuk spreken we steeds specifiek over communicatie over 'online seksueel misbruik'. Dit is namelijk hoe het is uitgevraagd in de vragenlijst. In de rest van het rapport hebben we het over 'online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie' als we verwijzen naar de algemene, overkoepelende term. Dit hebben we zelf geconstrueerd aan de hand van de 22 gebeurtenissen die aan de jongeren in het onderzoek zijn voorgelegd (zie paragraaf 1.3.5).

Het meest wordt op school gepraat over online seksueel misbruik

Ruim een derde van de jongeren (37%) praat op school over online seksueel misbruik. Bij een kwart van de jongeren gebeurt dit thuis (25%) of bij vrienden (23%). Twaalf procent geeft aan dat er online wel eens wordt gepraat over online seksueel misbruik. Online seksueel misbruik is in mindere mate een gespreksonderwerp op het werk of een bijbaantje (7%) en op de sport of bij de hobby (3%). Ander plekken die jongeren noemen waar gepraat wordt over online seksueel misbruik zijn de kerk en het nieuws (zoals het Jeugdjournaal).

In de omgeving van slachtoffers van online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie wordt er vaker over online seksueel misbruik gepraat dan bij jongeren die geen slachtoffer zijn geworden. In de omgeving van slachtoffers wordt er – in vergelijking met jongeren die geen slachtoffer zijn – vaker gepraat over online seksueel misbruik bij vrienden (32% t.o.v. 14%), online (16% t.o.v. 7%), op het werk of het bijbaantje (11% t.o.v. 4%) en op de sport of bij de hobby (5% t.o.v. 2%).

Tabel 7.1 - Wordt er in je omgeving wel eens gepraat over online seksueel misbruik, naar slachtofferschap.
Basis: jongeren tussen de 12 en 25 jaar oud (n in tabel).

	Totaal (n=2.716)	Wel slachtoffer (n=1.346) A	Geen slachtoffer (n=1.370) B
Ja, op school	37%	37%	37%
Ja, thuis	25%	24%	27%
Ja, bij vrienden	23%	32% (B)	14%
Ja, online	12%	16% (B)	7%
Ja, op werk/ op je bijbaantje	7%	11% (B)	4%
Ja, op de sport/bij de hobby	3%	5% (B)	2%
Anders	1%	1%	1%
Wil ik liever niet zeggen	2%	3% (B)	1%
Nee	39%	36%	42% (A)

7.2 Praten over online seksueel misbruik op school

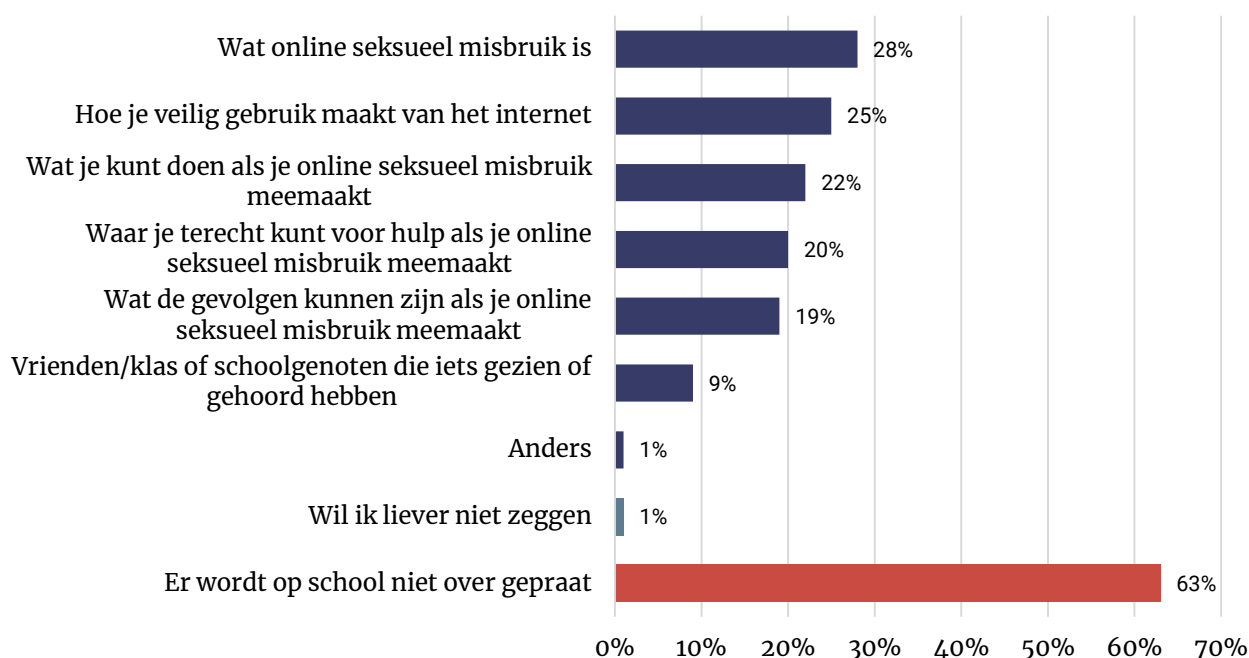
Op school wordt het vaakst gepraat over wat online seksueel misbruik is

In de vorige paragraaf bespraken we dat er bij 37 procent van de jongeren tussen de 12 en 25 jaar oud wel eens op school over online seksueel misbruik wordt gepraat. Een kanttekening hierbij is dat een deel van de jongeren niet (meer) naar school gaat.

In het grootste deel van de gevallen gaat het op school over wat online seksueel misbruik is: bij 28 procent van alle Nederlandse jongeren tussen de 12 en 25 jaar oud komt dit onderwerp wel eens aan bod op school.

Bij een kwart van alle jongeren wordt op school gepraat over hoe jongeren veilig gebruik maken van internet, een vergelijkbaar aandeel (22%) heeft het op school over wat je kan doen als je toch online seksueel misbruik meemaakt via het internet. Bij een vijfde van de jongeren wordt op school gepraat over waar jongeren terecht kunnen als ze online seksueel misbruik hebben meegemaakt (20%) en wat de gevolgen van online seksueel misbruik kunnen zijn (19%).

Figuur 7.2 – Manier waarop er op school over online seksueel misbruik wordt gesproken. Basis: jongeren tussen de 12 en 25 jaar oud (n=1.086, omgerekend naar n=2.716), meerdere antwoorden mogelijk.

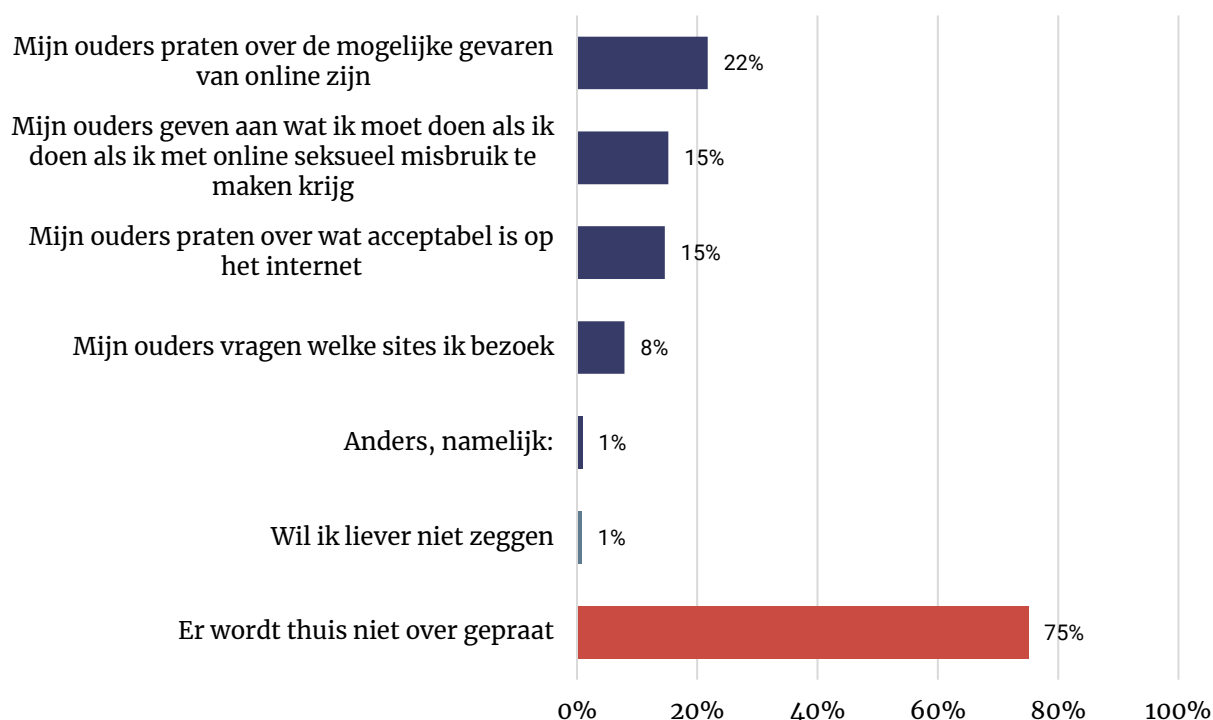
7.3 Thuis praten over online seksueel misbruik

Een vijfde praat met ouders over de mogelijke gevaren van online zijn

Bij een kwart van de jongeren wordt er thuis over online seksueel misbruik gepraat (zie Tabel 7.1, paragraaf 7.1). Figuur 7.3 laat zien waar er thuis met name over wordt gepraat ten aanzien van online seksueel misbruik. Bij ruim één op de vijf jongeren tussen de 12 en 25 jaar oud (22%) wordt met de ouders gepraat over de mogelijke gevaren van online zijn. Vijftien procent geeft aan dat ze met hun ouders praten over wat ze moeten doen als ze in aanraking komen met online seksueel misbruik of bespreekt met hun ouders wat acceptabel is op internet.

Bij driekwart van de jongeren wordt er niet met de ouders gesproken over online seksueel misbruik.

Figuur 7.3 - Manier waarop er thuis over online seksueel misbruik wordt gesproken. Basis: jongeren tussen de 12 en 25 jaar oud (n=783, omgerekend naar n=2.716), meerdere antwoorden mogelijk.

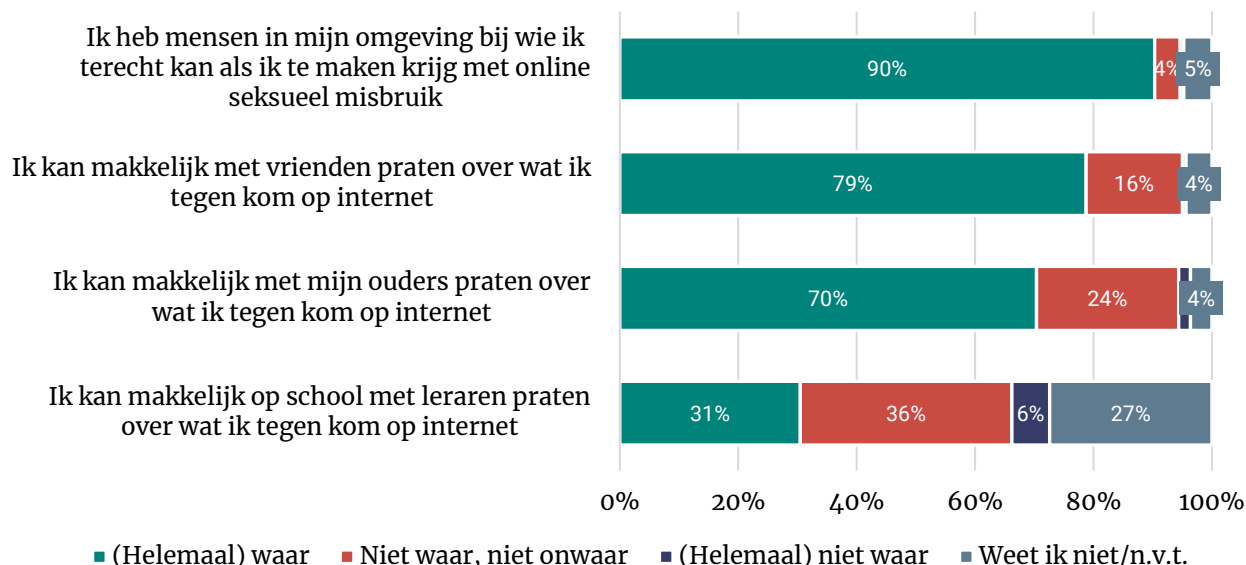

7.4 Stellingen over het internet en online seksueel misbruik

Negen op de tien jongeren die niet te maken hebben gehad met online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie, denken hierover wel bij iemand in hun omgeving terecht te kunnen Aan de jongeren die *niet* te maken hebben gehad met online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie, is een aantal stellingen voorgelegd over online seksueel misbruik en (veilig) internetten in bredere zin, zoals bij wie ze terecht kunnen als ze te maken zouden krijgen met online seksueel misbruik en met wie ze kunnen praten over wat ze tegenkomen op internet (Figuur 7.4). Met het oog op de invulduur van de vragenlijst zijn deze vragen *niet* voorgelegd aan de slachtoffers van online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie.

Negen op de tien jongeren die zelf *geen* slachtoffer zijn, geven aan dat ze bij iemand in hun omgeving terecht kunnen als ze met online seksueel misbruik te maken zouden krijgen. Slechts één procent is het (helemaal) oneens met deze uitspraak. Acht op de tien jongeren (79%) kunnen makkelijk met vrienden praten over wat ze tegenkomen op internet en zeven op de tien met hun ouders. Bijna niemand kan *niet* met hun vrienden of ouders praten over wat ze tegenkomen op het internet (resp. 1% en 2%). Jongeren kunnen het minst makkelijk op school met leraren praten over wat ze tegenkomen op internet. Een derde (36%) vindt deze uitspraak niet waar, maar ook niet onwaar en zes procent is het hier (helemaal) *niet* mee eens. Een kanttekening hierbij is dat een deel van de jongeren niet (meer) naar school gaat, wat blijkt uit het relatief hoge percentage voor wie de stelling niet van toepassing is (27%).

Figuur 7.4 - Houding van jongeren ten aanzien van uitspraken over online seksueel misbruik en veilig internetten. Basis: jongeren die niet te maken hebben gehad met online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie (n=1.373).

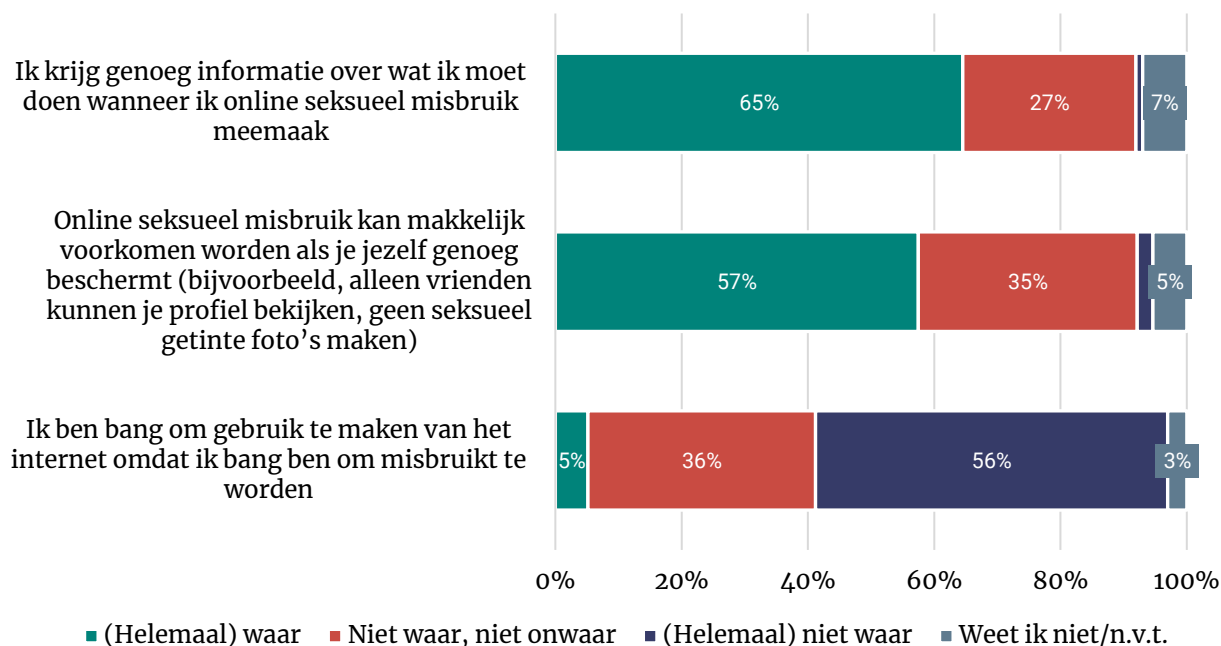
Jongeren van 12-15 jaar kunnen, in vergelijking met 18-plussers, makkelijker met leraren en met hun ouders praten over wat ze tegenkomen op het internet. Jongeren van 16-25 jaar kunnen juist vaker dan 12-15-jarigen met vrienden praten over wat ze online meemaken.

Ruim de helft (van jongeren die zelf geen slachtoffer zijn) denkt dat online seksueel misbruik voorkomen kan worden

Jongeren die zelf *geen* slachtoffer zijn van online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie hebben daarnaast drie stellingen voorgelegd gekregen over de toegang tot informatie over online seksueel misbruik, in hoeverre het voorkomen kan worden en de angst voor online seksueel misbruik (Figuur 7.5).

Bijna twee derde van de jongeren die niet te maken hebben gehad met online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie (65%) vindt dat ze genoeg informatie krijgen over wat ze moeten doen wanneer ze dit wel zouden meemaken. Ruim een kwart (27%) staat hier neutraal in en bijna niemand (1%) is het hier (helemaal) mee oneens. Ruim de helft van de jongeren die zelf geen slachtoffer zijn geworden (57%), denkt dat online seksueel misbruik makkelijk voorkomen kan worden als je jezelf goed beschermt. Ruim een derde (35%) staat hier neutraal in en twee procent vindt dit (helemaal) niet waar. De meerderheid (56%) is *niet* bang om gebruik te maken van het internet uit angst om misbruikt te worden. Vijf procent is hier wel bang voor en voor 36 procent geldt dat ze hier geen duidelijke mening over hebben (niet waar, maar ook niet onwaar).

Figuur 7.5 - Houding van jongeren ten aanzien van uitspraken over online seksueel misbruik en veilig internetten. Basis: jongeren die niet te maken hebben gehad met online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie (n=1.373).

Jongens (63%) vinden vaker dan meisjes (50%) dat online seksueel misbruik makkelijk voorkomen kan worden als je jezelf genoeg beschermt. Meer 12-15-jarigen (74%) dan 16-20-jarigen (63%) en 21-25-jarigen (56%) vinden dat ze genoeg informatie krijgen over wat ze moeten doen wanneer ze online seksueel misbruik meemaken.

7.5 Informatiebehoefte over online seksueel misbruik

Aan alle jongeren tussen de 12 en 25 jaar oud is gevraagd of ze nog informatie missen over online seksueel misbruik. Het meest gegeven antwoord is dat jongeren **meer voorlichting en informatie op school** willen:

- "Op school moet er eigenlijk wel uitleg komen zodat je er wat van af weet als je naar de middelbare school gaat."
- "Voorlichting op scholen zou wel goed zijn."
- "Op school zou er wel meer aandacht aan besteed mogen worden."
- "Het is een onderwerp wat belangrijk is en waar naar mijn idee te weinig aandacht wordt besteed. Ik denk dat meer voorlichtingen op school of een folder met info vanaf een bepaalde leeftijd, net als bij info over donor zijn of een bankrekening kunnen openen ofzo."
- "Een manier waardoor er op scholen gewoon over gepraat kan worden zonder dat het belachelijk wordt gemaakt en/of om wordt gelachen omdat het niet grappig is."

Daarnaast vinden veel jongeren dat er **andere voorlichting vanuit scholen** moet komen:

- "Ik denk dat zeker op school er meer aandacht gegeven kan worden aan dit onderwerp. Ook vind ik dat seksuele voorlichting niet alleen over lichamelijke veranderingen en seks moet gaan. Ik vind dat we juist veel meer aandacht moeten geven aan seksueel overschrijdend gedrag, consent en verschillende hulpvormen die bestaan mocht je zoiets meemaken."
- "Ik denk dat de gevaren hiervan op school nog beter duidelijk kunnen worden gemaakt door experts langs te laten komen. Ik denk dat voorlichting, ook voor ouders die er niet bekend mee zijn, belangrijk is."
- "Zowel op school als met mijn ouders is het hier nooit over gegaan. Op school is na een incident van het doorsturen van een seksueel getinte foto wel een boze mail naar alle ouders+scholieren gegaan dat zulke foto's absoluut niet verstuurd moeten worden omdat je dan 'dom' bent. Ik denk dat het beter omgedraaid kan worden, door de persoon die ze doorstuurt te straffen en op een goede manier uit te leggen waarom dit niet okay is."
- "Vooral via voorlichting op school. Met name nadruk op het feit dat als je zelf seksueel getinte foto's of video's van jezelf deelt en er iets mee gedaan wordt, dat het niet jouw schuld is. Maar dat de ander die het verder heeft gedeeld of het heeft verspreid de schuldige is. Hier hoor ik persoonlijk nog veel over dat ze zeggen "dan had ... toch niet zo'n foto moeten sturen.""

Er zijn ook jongeren die **concrete informatie of stappen missen** met betrekking tot online seksueel misbruik. Met name informatie over waar je terecht kan, hoe je het beter kan herkennen en wat je kunt doen als je slachtoffer bent van online seksueel misbruik:

- "Waar je terecht kunt als het gebeurt."
- "Ik mis informatie over wat je hiertegen kunt doen en hoe je een dader hiermee voor de rechter kunt slepen"
- "Hoe je moet omgaan met opdringerige mensen die iets van je willen wat jij niet wilt."
- "Hoe je het kan herkennen en hoe je vrienden die ermee lopen kan helpen."
- "Wat je moet doen als het je overkomt, wat je kan doen als iemand waar je om geeft het overkomt. Wat je kunt doen, als het niet 'erg' genoeg is voor een aangifte, maar het ook niet normaal is."
- "Soms, over wat je achteraf kan doen."

Daarnaast missen jongeren **voorlichting of informatie van ouders**:

- "Vanuit mijn ouders werd er heel weinig over gepraat en ik had ook niet het idee dat zij mij begrepen."
- "Voor ouders is het vaak een gevalletje we kunnen er toch niks tegen doen dus laat maar gaan. Met meer steun van hun was ik misschien wel naar de politie gegaan voor een aangifte."
- "Ik heb het idee dat veel ouders niet weten hoe ze hun kinderen ervoor kunnen beschermen."

A Bijlagen

A.1 Bronnen

De Graaf, H., Oldenhof, A., Kraan, Y., Beek, T., Kuipers, L. & Vermey, K. (2023). *Seks onder je 25^e. Seksuele gezondheid van jongeren in Nederland anno 2023*. Rutgers & Soa AIDS Nederland.

Movisie. (2021). *Praten over shame sexting*. [Kennisplatform Integratie & Samenleving]. Utrecht: Movisie.

Wetenschappelijk Onderzoek- en Datacentrum, CBS. (2024). *Prevalentiemonitor Huiselijk Geweld en Seksueel Grensoverschrijdend Gedrag 2024*. CBS: Den Haag.

A.2 Samenstelling respons

Tabel 8.2 – Overzicht respons naar persoonskenmerken (geslacht, leeftijd, regio en opleiding)

Kenmerk	Responsaantal (ongewogen)	% Ongewogen
Geslacht		
Man	1.003	36,8%
Vrouw	1.649	62,2%
X / Non-binair / Anders / Wil ik liever niet zeggen	71	2,6%
Leeftijd		
12-15 jaar	1.055	38,7%
16-20 jaar	755	27,7%
21-25 jaar	913	33,5%
Regio		
West	608	22,3%
Noord	183	6,7%
Oost	435	16,0%
Zuid	407	14,9%
Opleiding*		
Basisschool	78	2,9%
Praktijkonderwijs	36	1,3%
Vmbo (basis, kader, gemengd of theoretisch) / Mavo	421	15,5%
Havo	288	10,6%
Havo/vwo	150	5,5%
Vwo (atheneum of gymnasium)	439	16,1%
Mbo (niveaus 1 tot 4)	238	8,7%
Hbo	462	17,0%
Universiteit	599	22,0%

*Opleiding omvat hier zowel actueel gevolgde opleiding (bij schoolgaande jongeren) en hoogst voltooide opleiding (jongeren die niet meer schoolgaand zijn). Daardoor is het lastig om de percentages te vergelijken met beschikbare populatiestatistieken.

A.3 Koppeltabel omschrijving gebeurtenissen online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie

In verschillende tabellen in het rapport gebruiken we, met het oog op leesbaarheid, (deels) ingekorte omschrijvingen van de gebeurtenissen online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie. De onderstaande tabel toont voor iedere gebeurtenis de omschrijving zoals gebruikt in de vragenlijst en de ingekorte omschrijving.

Tabel 8.3 – Koppeltabel met per gebeurtenis online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie de omschrijving uit de vragenlijst en de ingekorte variant

Omschrijving gebeurtenis (vragenlijst)	Omschrijving gebeurtenis (ingekorte variant)
1. Iemand zei online iets seksueels tegen je waar jij je niet fijn bij voelde.	1. Iemand zei online iets seksueels tegen je waar jij je niet fijn bij voelde
2. Iemand vroeg (heel vaak) om seksueel getinte foto's of filmpjes van jou waar jij je niet fijn bij voelde.	2. Iemand vroeg (heel vaak) om seksueel getinte foto's of filmpjes
3. Iemand liet online billen, geslachtsdelen of borsten aan jou zien, terwijl jij hier niet om vroeg.	3. Iemand liet online billen, geslachtsdelen of borsten aan jou zien
4. Iemand liet online zien dat hij/zij/die masturbeerde, terwijl jij hier niet om vroeg.	4. Iemand liet online zien dat hij/zij/die masturbeerde
5. Iemand vroeg heel vaak om af te spreken wat jij niet wilde met als doel om fysiek seksueel contact te hebben.	5. Heel vaak verzoek om af te spreken met als doel iets seksueels doen
6. Iemand probeerde jou over te halen tot seksuele handelingen, online of in het echt.	6. Iemand probeerde jou over te halen tot seksuele handelingen
7. Je ontving seksueel getinte foto's, video's of berichten terwijl jij hier niet om vroeg	7. Ontvangen van seksueel getinte foto's
8. Een ex-partner, vriend of vriendin heeft zonder jouw toestemming seksueel getinte beelden van jou online gedeeld met anderen.	8. Een ex-partner deelde seksueel getinte beelden van jou online
9. Iemand heeft, zonder jouw toestemming, een seksueel getint bericht of beeld van jou gedeeld met anderen.	9. Iemand stuurde, zonder jouw toestemming, een bericht of beeld naar anderen
10. Iemand dwong jou tot het <u>betalen van geld</u> , omdat diegene anders seksueel getinte beelden van jou dreigde te delen met anderen.	10. Iemand dwong jou tot het betalen van geld
11. Iemand dwong jou tot het maken van <u>meer seksueel getinte foto's of video's</u> , omdat diegene anders eerder gemaakte seksueel getinte beelden van jou dreigde te delen met anderen.	11. Iemand dwong jou tot het maken van meer seksueel getinte foto's of video's
12. Iemand dwong jou om <u>seksuele dingen te doen online</u> , omdat diegene anders seksueel getinte beelden van jou zou delen met anderen.	12. Iemand dwong jou om seksuele dingen te doen online
13. Iemand dwong jou om <u>iets anders te doen dat jij niet wilde</u> , omdat diegene anders seksueel getinte beelden van jou zou delen met anderen.	13. Iemand dwong jou om iets anders te doen dat jij niet wilde

Omschrijving gebeurtenis (vragenlijst)	Omschrijving gebeurtenis (ingekorte variant)
14. Iemand deelde ongevraagd een seksueel getinte foto of video van jou met anderen en gaf daarbij jouw <u>naam, telefoonnummer, sociale media profielen en/of woonadres</u> .	14. Ongevraagd een seksueel getinte foto of video van jou delen met daarbij jouw naam, telefoonnummer, sociale media profielen
15. Iemand heeft stiekem een seksueel getinte foto of video van jou gemaakt en tegen jouw wil online gedeeld.	15. Iemand heeft stiekem een seksueel getinte foto of video van jou gemaakt en tegen jouw wil online gedeeld
16. Iemand heeft ongevraagd met photoshop jouw gezicht op een seksueel getinte foto geplaatst (bijvoorbeeld op een naakt lichaam), zodat het lijkt alsof jij het bent op de foto.	16. Ongevraagd met photoshop gezicht op een seksueel getinte foto plaatsen
17. Iemand heeft met AI een seksueel getinte <u>video</u> gemaakt waarin jij iets doet of zegt wat jij in werkelijkheid niet gedaan of gezegd hebt.	17. Iemand heeft met AI een seksueel getinte video gemaakt waarin jij iets doet of zegt wat jij in werkelijkheid niet gedaan of gezegd hebt
18. Iemand heeft met AI een seksueel getinte <u>foto</u> van jou gemaakt, terwijl jij dit in werkelijkheid niet bent.	18. Iemand heeft met AI een seksueel getinte foto van jou gemaakt
19. Iemand deed zich online voor als een ander met als doel om online seksueel contact met jou te hebben (bijvoorbeeld uitwisselen van seksueel getinte foto's of video's of het praten over seks).	19. Iemand deed zich online voor als een ander om online seksueel contact met jou te hebben
20. Een volwassene probeerde online een band met jou te krijgen, bijvoorbeeld door te doen alsof hij/zij even oud is. Deze volwassene wilde bijvoorbeeld online of in het echt seksuele dingen met jou doen.	20. Een volwassene probeerde online een band met jou te krijgen
21. Een volwassene zocht online contact met jou en wilde met jou chatten over dingen die met seks te maken hebben.	21. Een volwassene zocht online contact en wilde chatten over seks
22. Je staat op een bangalijs (lijst waar iemand jou op heeft gezet en roddels over jou en je seksualiteit verspreid, bijvoorbeeld dat je een slet zou zijn. Op deze lijst staan ook soms foto's en gegevens van jou)	22. Je staat op een bangalijs

A.4 Prevalentie gebeurtenissen naar geslacht en leeftijd

Tabel 8.4 - Prevalentie online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie ooit per gebeurtenis, uitgesplitst naar geslacht en leeftijd. Gesorteerd op prevalentie (totaal) van hoog naar laag.

Categorie	Geslacht		Leeftijd			Totaal
	Jongens (A)	Meisjes (B)	12-15 jaar (A)	16-20 jaar (B)	21-25 jaar (C)	Totaal
<u>I. Online seksuele intimidatie</u>	35%	58% (A)	31%	55% (A)	52% (A)	48%
B. Ongewenste sexting	24%	41% (A)	21%	38% (A)	38% (A)	33%
7. Ontvangen van seksueel getinte foto's	24%	41% (A)	21%	38% (A)	38% (A)	33%
A. Online seksuele intimidatie (excl. ongewenste sexting)	30%	56% (A)	27%	51% (A)	51% (A)	45%
3. Iemand liet online billen, geslachtsdelen of borsten aan jou zien	22%	38% (A)	16%	37% (A)	36% (A)	31%
1. Iemand zei online iets seksueels tegen je waar jij je niet fijn bij voelde	14%	40% (A)	16%	32% (A)	34% (A)	29%
6. Iemand probeerde jou over te halen tot seksuele handelingen	13%	25% (A)	7%	22% (A)	25% (A)	19%
2. Iemand vroeg (heel vaak) om seksueel getinte foto's of filmpjes	9%	26% (A)	9%	22% (A)	21% (A)	18%
4. Iemand liet online zien dat hij/zij/die masturbeerde	10%	21% (A)	6%	20% (A)	20% (A)	16%
5. Heel vaak verzoek om af te spreken met als doel iets seksueels doen	7%	15% (A)	5%	13% (A)	15% (A)	12%
<u>II. Online seksueel misbruik</u>	18%	27% (A)	16%	26% (A)	25% (A)	23%
G. Sexchatting	8%	17% (A)	7%	16% (A)	16% (A)	13%
21. Een volwassene zocht online contact en wilde chatten over seks	8%	17% (A)	7%	16% (A)	16% (A)	13%
L. Catfishing met het oog op seksueel misbruik	8%	8%	6%	8%	9%	8%
19. Iemand deed zich online voor als een ander om online seksueel contact met jou te hebben	8%	8%	6%	8%	9%	8%
F. Grooming	5%	11% (A)	7%	10%	9%	9%
20. Een volwassene probeerde online een band met jou te krijgen	5%	11% (A)	7%	10%	9%	9%
I. Sexting misbruik of shame sexting	5%	5%	3%	5%	6% (A)	5%
9. Iemand stuurde, zonder jouw toestemming, een bericht of beeld naar anderen	5%	5%	3%	5%	6% (A)	5%

Categorie	Geslacht			Leeftijd		Totaal
B. Photoshop sexting	4%	4%	5%	4%	3%	4%
Ongevraagd met photoshop gezicht op een seksueel getinte foto plaatsen	4%	4%	5%	4%	3%	4%
E. Seksueel getinte beelden gemaakt met AI	2%	1%	2%	2%	1%	2%
18.Iemand heeft met AI een seksueel getinte foto van jou gemaakt	2%	1%	2%	2%	1%	2%
K. Sextortion	5%	5%	3%	5%	6%	5%
11.Iemand dwong jou tot het maken van meer seksueel getinte foto's of video's	2%	3% (A)	2%	3%	3%	3%
13.Iemand dwong jou om iets anders te doen dat jij niet wilde	2%	3% (A)	2%	3%	2%	2%
10.Iemand dwong jou tot het betalen van geld	3% (B)	1%	2%	2%	3%	2%
12.Iemand dwong jou om seksuele dingen te doen online	2%	2%	2%	2%	2%	2%
J.a. Exposen (12-15 jaar)	1%	4% (A)	2%	-	-	2%
14a. Ongevraagd een seksueel getinte foto of video van jou delen met daarbij jouw naam, telefoonnummer, sociale media profielen	1%	4% (A)	2%			2%
J.b. Exposen (16-25 jaar)	3%	3%	-	3%	3%	3%
14b. Ongevraagd een seksueel getinte foto of video van jou delen met daarbij jouw naam, telefoonnummer, sociale media profielen	3%	2%	-	3%	2%	2%
22.Je staat op een bangalijst	1%	2% (A)	-	1%	2%	2%
H. Wraakporno	2%	4% (A)	3%	4%	3%	3%
8. Een ex-partner deelde seksueel getinte beelden van jou online	2%	3% (A)	2%	2%	3%	2%
15. Iemand heeft stiekem een seksueel getinte foto of video van jou gemaakt en tegen jouw wil online gedeeld	2%	2%	3%	2%	2%	2%
D. Seksuele deepfake	1%	1%	2%	2%	1%	1%
17. Iemand heeft met AI een seksueel getinte video gemaakt waarin jij iets doet of zegt wat jij in werkelijkheid niet gedaan of gezegd hebt	1%	1%	2%	2%	1%	1%

Tabel 8.5 – Prevalentie online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie in de afgelopen 12 maanden per gebeurtenis, uitgesplitst naar geslacht en leeftijd. Gesorteerd op prevalentie (totaal) van hoog naar laag.

Categorie	Geslacht		Leeftijd			Totaal
	Jongens (A)	Meisjes (B)	12-15 jaar (A)	16-20 jaar (B)	21-25 jaar (C)	Totaal
I. Online seksuele intimidatie	19%	26%	20%	27% (A, C)	22%	23%
B. Ongewenste sexting	13%	13%	12%	14%	13%	13%
7. Ontvangen van seksueel getinte foto's	13%	13%	12%	14%	13%	13%
A. Online seksuele intimidatie (excl. ongewenste sexting)	16%	24% (A)	16%	25% (A, C)	20%	21%
3. Iemand liet online billen, geslachtsdelen of borsten aan jou zien	11%	12%	9%	14% (A)	11%	12%
1. Iemand zei online iets seksueels tegen je waar jij je niet fijn bij voelde	6%	15% (A)	10%	14% (C)	10%	11%
6. Iemand probeerde jou over te halen tot seksuele handelingen	6%	7%	3%	10% (A, C)	6%	6%
2. Iemand vroeg (heel vaak) om seksueel getinte foto's of filmpjes	4%	7% (A)	5%	7%	5%	6%
4. Iemand liet online zien dat hij/zij/die masturbeerde	4%	6%	3%	7% (A, C)	4%	5%
5. Heel vaak verzoek om af te spreken met als doel iets seksueels doen	3%	5% (A)	2%	6% (A, C)	4% (A)	4%
II. Online seksueel misbruik	7%	8%	8%	10% (C)	6%	8%
G. Sexchatting	3%	4%	3%	5% (A)	3%	4%
21. Een volwassene zocht online contact en wilde chatten over seks	3%	4%	3%	5% (A)	3%	4%
L. Catfishing met het oog op seksueel misbruik	2%	2%	2%	3%	2%	2%
19. Iemand deed zich online voor als een ander om online seksueel contact met jou te hebben	2%	2%	2%	3%	2%	2%
F. Grooming	1%	2%	3%	2%	1%	2%
20. Een volwassene probeerde online een band met jou te krijgen	1%	2%	3%	2%	1%	2%
I. Sexting misbruik of shame sexting	1%	1%	1%	2% (C)	1%	1%

Categorie	Geslacht			Leeftijd		Totaal
9.Iemand stuurde, zonder jouw toestemming, een bericht of beeld naar anderen	1%	1%	1%	2% (C)	1%	1%
C. Photoshop sexting	2%	1%	2% (C)	1%	1%	1%
16. Ongevraagd met photoshop gezicht op een seksueel getinte foto plaatsen	2%	1%	2% (C)	1%	1%	1%
E. Seksueel getinte beelden gemaakt met AI	1%	1%	1%	1%	0%	1%
18. Iemand heeft met AI een seksueel getinte foto van jou gemaakt	1%	1%	1%	1%	0%	1%
K. Sextortion	2%	2%	2%	2%	2%	2%
11. Iemand dwong jou tot het maken van meer seksueel getinte foto's of video's	1%	1%	1%	1%	1%	1%
13. Iemand dwong jou om iets anders te doen dat jij niet wilde	0%	1%	0%	1%	0%	1%
10. Iemand dwong jou tot het betalen van geld	1% (B)	0%	0%	0%	1%	1%
12. Iemand dwong jou om seksuele dingen te doen online	0%	1%	1%	1%	0%	1%
J.a. Exposen (12-15 jaar)	1%	1%	1%	-	-	1%
14a. Ongevraagd een seksueel getinte foto of video van jou delen met daarbij jouw naam, telefoonnummer, sociale media profielen	1%	1%	1%	-	-	1%
J.b. Exposen (16-25 jaar)	1%	1%	-	1%	1%	1%
14b. Ongevraagd een seksueel getinte foto of video van jou delen met daarbij jouw naam, telefoonnummer, sociale media profielen	0%	0%	-	1%	1%	1%
22. Je staat op een banglijst	0%	0%	-	0%	1%	0%
H. Wraakporno	1%	1%	1%	1%	1%	1%
8. Een ex-partner deelde seksueel getinte beelden van jou online	0%	1%	1%	1%	1%	1%
15. Iemand heeft stiekem een seksueel getinte foto of video van jou gemaakt en tegen jouw wil online gedeeld	1%	0%	1%	1%	0%	1%
D. Seksuele deepfake	1%	1%	1%	1%	0%	1%
17. Iemand heeft met AI een seksueel getinte video gemaakt waarin jij iets doet of zegt wat jij in werkelijkheid niet gedaan of gezegd hebt	1%	1%	1%	1%	0%	1%

A.5 Prevalentie gebeurtenissen in absolute aantallen

Tabel 8.6 – Jongeren die met online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie te maken hebben gehad per gebeurtenis, in absolute aantallen.

2 cat.		12 cat.	Gebeurtenis	Prevalentie	
				Schatting ‘ooit’ in absolute aantallen	Schatting ‘afgelopen 12 mnd.’ in absolute aantallen
I. Online seksuele intimidatie				1.385.000 – 1.498.000	652.000 – 747.000
	A. Online seksuele intimidatie (excl. ongewenste sexting)			1.292.000 – 1.405.000	579.000 – 671.000
	1. Iemand zei online iets seksueels tegen je waar jij je niet fijn bij voelde			813.000 – 916.000	307.000 – 379.000
	2. Iemand vroeg (heel vaak) om seksueel getinte foto's of filmpjes			508.000 – 596.000	152.000 – 205.000
	3. Iemand liet online billen, geslachtsdelen of borsten aan jou zien			880.000 – 985.000	315.000 – 388.000
	4. Iemand liet online zien dat hij/zij/die masturbeerde			455.000 – 539.000	128.000 – 178.000
	5. Heel vaak verzoek om af te spreken met als doel iets seksueels doen			311.000 – 384.000	102.000 – 147.000
	6. Iemand probeerde jou over te halen tot seksuele handelingen			536.000 – 625.000	166.000 – 222.000
	B. Ongewenste sexting			958.000 – 1.065.000	360.000 – 437.000
	7. Ontvangen van seksueel getinte foto’s			958.000 – 1.065.000	360.000 – 437.000
II. Online seksueel misbruik				650.000 – 745.000	207.000 – 269.000
	C. Photoshop sexting			95.000 – 139.000	28.000 – 55.000
	16. Ongevraagd met photoshop gezicht op een seksueel getinte foto plaatsen			95.000 – 139.000	28.000 – 55.000
	D. Seksuele deepfake			28.000 – 54.000	9.000 – 26.000
	17. Iemand heeft met AI een seksueel getinte video gemaakt waarin jij iets doet of zegt wat jij in werkelijkheid niet gedaan of gezegd hebt			28.000 – 55.000	9.000 – 26.000
	E. Seksueel getinte beelden gemaakt met AI			35.000 – 64.000	17.000 – 39.000
	18. Iemand heeft met AI een seksueel getinte foto van jou gemaakt			35.000 – 64.000	17.000 – 39.000
	F. Grooming			228.000 – 292.000	47.000 – 79.000
	20. Een volwassene probeerde online een band met jou te krijgen			228.000 – 292.000	47.000 – 79.000
	G. Sexchatting			367.000 – 444.000	96.000 – 140.000
	21. Een volwassene zocht online contact en wilde chatten over seks			367.000 – 444.000	96.000 – 140.000
	H. Wraakporno			82.000 – 123.000	18.000 – 40.000
	8. Een ex-partner deelde seksueel getinte beelden van jou online			56.000 – 90.000	10.000 – 29.000

15. Iemand heeft stiekem een seksueel getinte foto of video van jou gemaakt en tegen jouw wil online gedeeld	48.000 – 81.000	7.000 – 23.000
I. Sexting misbruik of shame sexting	123.000 – 172.000	27.000 – 53.000
9. Iemand stuurde, zonder jouw toestemming, een bericht of beeld naar anderen	123.000 – 172.000	27.000 – 53.000
J.a. Exposen (12–15 jaar)	44.000 – 100.000	12.000 – 48.000
14a. Ongevraagd een seksueel getinte foto of video van jou delen met daarbij jouw naam, telefoonnummer, sociale media profielen	44.000 – 100.000	12.000 – 48.000
J.b.Exposen (16–25 jaar)	71.000 – 122.000	14.000 – 41.000
14b. Ongevraagd een seksueel getinte foto of video van jou delen met daarbij jouw naam, telefoonnummer, sociale media profielen	52.000 – 96.000	7.000 – 30.000
22. Je staat op een bangalijs	29.000 – 64.000	5.000 – 25.000
K. Sextortion	121.000 – 169.000	36.000 – 65.000
10. Iemand dwong jou tot het betalen van geld	47.000 – 80.000	12.000 – 31.000
11. Iemand dwong jou tot het maken van meer seksueel getinte foto's of video's	60.000 – 95.000	15.000 – 36.000
12. Iemand dwong jou om seksuele dingen te doen online	48.000 – 80.000	7.000 – 24.000
13. Iemand dwong jou om iets anders te doen dat jij niet wilde	52.000 – 86.000	10.000 – 28.000
L .Catfishing met het oog op seksueel misbruik	212.000 – 274.000	56.000 – 91.000
19. Iemand deed zich online voor als een ander om online seksueel contact met jou te hebben	212.000 – 274.000	56.000 – 91.000
TOTAAL	1.457.000 – 1.571.000	705.000 – 803.000

A.6 Validatie aan de hand van bestaand onderzoek

In paragraaf 1.1 bespraken we dat het ontbreken van bestaand onderzoek over online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie onder jongeren een belangrijke aanleiding was voor de uitvoering van dit onderzoek. Er zijn wel eerdere onderzoeken gedaan over deelaspecten van online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie en onder subgroepen van de doelgroep. De cijfers uit deze onderzoeken kunnen we, waar mogelijk, gebruiken om de prevalentiecijfers uit dit onderzoek te valideren. Tabel 8.7 toont de kenmerken van een aantal bestaande onderzoeken over online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie en vergelijkt deze met het onderhavige onderzoek.

Tabel 8.7 – Overzicht van onderzoeken over online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie

Onderzoek	Thema	Doelgroep	Periode	Dataverzameling	Uitvoering
Online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie onder jongeren (Ipsos I&O)	Online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie	12–25 jaar	Afgelopen 12 maanden + langer geleden	December 2024 – januari 2025	Panelonderzoek (n=2.723)
Seks onder je 25 ^e (Rutgers, SOA Aids NL)	Ongewenste sexting of sexting onder dwang	13–25 jaar	Afgelopen 6 maanden	Oktober 2022 – maart 2023	Via scholen (13–16 jaar) en steekproef BRP (16–jarigen en 17–23 jaar), n=10.620
Prevalentiemonitor Huiselijk Geweld en Seksueel Grensoverschrijdend Gedrag 2024 (WODC/CBS)	Online seksuele intimidatie	16 jaar en ouder	Afgelopen 12 maanden	Maart – april 2024	Steekproef BRP (n=25.613)

Seks onder je 25^e

In het onderzoek van Rutgers (Seks onder je 25^e) is aan jongeren tussen de 13 en 25 jaar oud gevraagd in hoeverre zij ervaring hebben met ongewenste sexting of sexting onder dwang (zie Tabel 8.7). Dit cijfer kunnen we vergelijken met de prevalentiecijfers (afgelopen 12 maanden) voor sommige gebeurtenissen die we in dit onderzoek hebben gevonden.³⁸ Hoewel de gebeurtenissen in het onderzoek van Rutgers in sommige gevallen onder een andere categorie geplaatst worden (zoals ongewenste sexting in plaats van online seksuele intimidatie), zijn de gebeurtenissen in dit onderzoek veelal op vergelijkbare wijze gedefinieerd. Tabel 8.8 laat zien dat de prevalentiecijfers voor sommige gebeurtenissen uit dit onderzoek grotendeels vergelijkbaar zijn met het onderzoek van Rutgers.

³⁸ In het onderzoek van Rutgers zijn jongeren specifiek gevraagd naar wat ze in de afgelopen zes maanden hebben meegemaakt, in plaats van het afgelopen jaar. Daarnaast verschilt de dataverzamelingsperiode van dit onderzoek; er zit ongeveer twee jaar tussen. Daardoor zijn de percentages niet geheel vergelijkbaar.

Het cijfer voor de gebeurtenis ‘iemand stuurde mij een naaktfoto of filmpje van zichzelf zonder dat ik dat wilde’ ligt bij Rutgers iets hoger (18% t.o.v. 13%), waarbij aangetekend dat de formulering niet gelijk was.³⁹

Tabel 8.8 – Vergelijking met het onderzoek ‘Seks onder je 25^e’ (Rutgers) op het thema ongewenste sexting

Onderzoek Ipsos I&O (12–25 jaar)		Onderzoek Rutgers (13–25 jaar)	
‘Je ontving seksueel getinte beelden (zoals foto’s of video’s of berichten waar jij geen toestemming voor had gegeven’	13%	‘Iemand stuurde mij een naaktfoto of filmpje van zichzelf zonder dat ik dat wilde’	18%
‘Iemand heeft, zonder jouw toestemming, een seksueel getint bericht of beeld van jou (zoals een Snapchat gericht, foto of video) doorgestuurd naar anderen’	1%	‘Iemand verspreidde een naaktfoto of seksfilmpje van mij zonder dat ik dat wilde’	1%
‘Iemand dwong jou om iets anders te doen dat jij niet wilde, omdat diegene anders seksueel getinte beelden van jou zou delen met anderen’	1%	‘iemand dwong mij een naaktfoto of seksfilmpje van mezelf te sturen, door te dreigen met dingen’	1%
‘Iemand dwong jou tot het betalen van geld, omdat diegene anders seksueel getinte beelden van jou dreigde te delen met anderen’	1%	‘Iemand dreigde om een naaktfoto of seksfilmpje van mij te verspreiden, als ik geen geld zou betalen’	1%

Prevalentiemonitor Huiselijk Geweld en Seksueel Grensoverschrijdend Gedrag 2024

In de Prevalentiemonitor Huiselijk Geweld en Seksueel Grensoverschrijdend Gedrag (2024) dat het CBS uitvoert in opdracht van het WODC, komt het thema online seksuele intimidatie aan bod. De doelgroep is niet specifiek jongeren (zie Tabel 8.7), maar we kunnen wel de cijfers voor 16–18 jarigen uit de Prevalentiemonitor vergelijken met dit onderzoek. In de Prevalentiemonitor is de categorie ‘online seksuele intimidatie’ breder geformuleerd dan in dit onderzoek (zie Tabel 8.9). Bij sommige gebeurtenissen is de formulering echter wel enigszins vergelijkbaar. Voor de meeste gebeurtenissen geldt dat het prevalentiecijfer dat wij hebben gevonden voor jongeren tussen de 16 en 18 jaar oud ongeveer gelijk is aan de Prevalentiemonitor (of het percentage valt binnen de foutmarges).

Bij drie gebeurtenissen in Tabel 8.9 verschillen de percentages sterker van elkaar, maar is de formulering ook anders. De gebeurtenis ‘iemand zei online iets seksueels tegen je waar jij je niet fijn bij voelde’ is bijvoorbeeld breder geformuleerd dan ‘iemand maakte seksueel kwetsende opmerkingen of grapjes’.

³⁹ Hierbij kan ook meespelen dat de jongste deelnemers van ons onderzoek (12-jarigen) niet binnen de doelgroep van het onderzoek van Rutgers vallen (jongeren tussen de 13 en 25 jaar oud).

Ook bij ‘iemand liet online billen, geslachtsdelen of borsten zien’ kan het verschil ‘terwijl je hier niet om vroeg’ (Ipsos I&O) en ‘terwijl je dat niet wilde’ (Prevalentiemonitor) de verschillen in uitkomsten verklaren. Daarnaast kunnen eventuele verschillen in uitkomsten ook verklaard worden doordat de opzet en uitvoering van de onderzoeken afwijken, bijvoorbeeld wat betreft type steekproef, benadering van de doelgroep en de bredere context waarin de vragen zijn gesteld (zie Tabel 8.7).

Tabel 8.9 – Vergelijking met de Prevalentiemonitor (WODC/CBS) op het thema online seksuele intimidatie

Onderzoek Ipsos I&O	Prevalentie (16-18 jaar)	Prevalentiemonitor	Prevalentie (16-18 jaar)
Iemand zei online iets seksueels tegen je waar jij je niet fijn bij voelde	12%	Iemand maakte seksueel kwetsende opmerkingen of grapjes	6%
Je ontving seksueel getinte foto's, video's of berichten, terwijl jij hier niet om vroeg	13%	Iemand stuurde u naaktfoto's of seksfilmpjes toe van hem/haar, terwijl u dat niet wilde	6%
Iemand vroeg heel vaak om af te spreken terwijl jij niet wilde, met als doel om in het echt iets seksueels te doen	5%	Iemand bleef online aandringen op een date, terwijl u dat niet wilde	4%
Iemand vroeg (heel vaak) om seksueel getinte foto's of filmpjes van jou waar jij je niet fijn bij voelde	6%	Iemand vroeg u online om seksuele foto's of filmpjes van uzelf te sturen, terwijl u dat niet wilde	6%
Iemand liet online billen, geslachtsdelen of borsten aan jou zien, terwijl je hier niet om vroeg	13%	Iemand liet u online zijn/haar billen, geslachtsdelen of borsten zien, terwijl u dat niet wilde	5%
Iemand liet online zien dat hij/zij/die masturbeerde, terwijl jij hier niet om vroeg	6%	Iemand liet u online zien dat hij/zij masturbeerde (zichzelf bevredigde), terwijl u dat niet wilde	5%
Iemand dwong jou tot het betalen van geld, omdat diegene anders seksueel getinte beelden van jou dreigde te delen met anderen	1%	Iemand dwong u online tot het overmaken van geld, bijvoorbeeld door te dreigen met het verspreiden van naaktfoto's of seksfilmpjes van u	1%
Iemand dwong jou om seksuele dingen te doen online, omdat diegene anders seksueel getinte beelden van jou zou delen met anderen	0,5%	Iemand dwong u online tot uitkleden of masturberen (uzelf bevredigen), bijvoorbeeld door te dreigen met het verspreiden van naaktfoto's of seksfilmpjes van u	1%
Iemand heeft, zonder jouw toestemming, een seksueel getint bericht of beeld van jou gedeeld met anderen	3%	Iemand verspreidde online een naaktfoto of seksfilmpje van u, terwijl u dat niet wilde	1%
Iemand heeft stiekem een seksueel getinte foto of video van jou gemaakt en tegen jouw wil online gedeeld	1%	Iemand maakte een naaktfoto of seksfilmpje van u, terwijl u dat niet wilde	0,2%

Iemand heeft ongevraagd met photoshop jouw gezicht op een seksueel getinte foto geplaatst (bijvoorbeeld op een naakt lichaam)	1%	Iemand verspreidde online een nepnaaktfoto of nepseksfilmpje van u (bijv. uw gezicht was op het lichaam van iemand anders gezet)	1%
---	----	--	----

A.7 Retrospectieve prevalentie van online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie

In de vragenlijst vroegen we aan 16-25-jarigen die ooit te maken hebben gehad met één of meerdere gebeurtenissen online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie of dit heeft plaatsgevonden toen ze tussen de 12 en 15 jaar oud waren. Deze groep kreeg dus de vraag om retrospectief terug te kijken op een eventuele ervaring met online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie toen ze in deze jongere leeftijdsgroep vielen. Deze vraag is toegevoegd tijdens de ontwikkeling van de vragenlijst om een uitspraak te kunnen doen over de prevalentie van online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie onder jongeren tussen de 12 en 15 jaar indien de respons onder deze groep te laag zou zijn. Aangezien er voldoende jongeren in deze leeftijdsgroep hebben deelgenomen aan dit onderzoek (n=1.055), bleek dit niet nodig te zijn. Daarom hebben we de prevalentie van online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie onder 12-15-jarigen (zie hoofdstuk 2) niet hoeven berekenen met retrospectieve cijfers.

Het is interessant om het prevalentiecijfer van 12-15-jarigen op dit moment te vergelijken met het retrospectieve prevalentiecijfer. In totaal geeft **32 procent** van de 16-25-jarigen aan dat zij één of meerdere gebeurtenissen online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie hebben meegemaakt toen ze tussen de 12 en 25 jaar oud waren. Het huidige prevalentiecijfer online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie voor 12-15-jarigen bedraagt **34 procent**.

We moeten wel een aantal kanttekeningen plaatsen bij het vergelijken van deze twee cijfers. Het huidige prevalentiecijfer van 12-15-jarigen bevat ten eerste ook jongeren die een ervaring hebben gehad met online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie vóórdat ze 12 jaar oud waren. Aangezien we 16-25-jarigen vragen naar iets wat langer geleden heeft plaatsgevonden, zou er bovendien een geheugeneffect kunnen optreden. Wellicht kunnen niet alle 16-25-jarigen zich nog precies herinneren of ze een gebeurtenis online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie hebben meegemaakt tussen hun twaalfde en vijftiende levensjaar. Hierdoor kan het prevalentiecijfer in werkelijkheid nog hoger liggen. Anderzijds is het ook mogelijk dat een dergelijk geheugeneffect, dat kan optreden bij respondenten in enquêteonderzoek, kleiner is in het geval van heftige gebeurtenissen zoals online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie.

A.8 Gebeurtenis met de meeste invloed

Jongeren die slachtoffer zijn van online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie, hebben alle vervolgvragen beantwoord over de gebeurtenis die de meeste invloed op hen heeft (gehad). Dit betreffen onder andere de vragen over het online platform en de dader (hoofdstuk 2), de gevolgen (hoofdstuk 4), behoeften (hoofdstuk 5) en de stappen die ze hebben ondernomen na de gebeurtenis (hoofdstuk 6). Jongeren die ooit meerdere gebeurtenissen online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie hebben meegemaakt, konden aangeven welke gebeurtenis de meeste invloed op hen heeft (gehad). Bij jongeren die één gebeurtenis hebben meegemaakt, is deze gebeurtenis automatisch gerekend als de gebeurtenis met de meeste invloed. Tabel 8.10 toont voor iedere gebeurtenis hoeveel jongeren deze als gebeurtenis met de meeste invloed hebben.

Tabel 8.10 – Aantal (ongewogen) en percentage (gewogen) jongeren met een gebeurtenis online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie als gebeurtenis met de meeste invloed

Gebeurtenis	Aantal jongeren (ongewogen)	% Gewogen
1. Iemand zei online iets seksueels tegen je waar jij je niet fijn bij voelde.	99	7%
2. Iemand vroeg (heel vaak) om seksueel getinte foto's of filmpjes van jou waar jij je niet fijn bij voelde.	44	3%
3. Iemand liet online billen, geslachtsdelen of borsten aan jou zien, terwijl jij hier niet om vroeg.	110	9%
4. Iemand liet online zien dat hij/zij/die masturbeerde, terwijl jij hier niet om vroeg.	46	4%
5. Iemand vroeg heel vaak om af te spreken wat jij niet wilde met als doel om fysiek seksueel contact te hebben.	25	2%
6. Iemand probeerde jou over te halen tot seksuele handelingen, online of in het echt.	82	7%
7. Je ontving seksueel getinte foto's, video's of berichten terwijl jij hier niet om vroeg	371	28%
8. Een ex-partner, vriend of vriendin heeft zonder jouw toestemming seksueel getinte beelden van jou online gedeeld met anderen.	2	0%
9. Iemand heeft, zonder jouw toestemming, een seksueel getint bericht of beeld van jou gedeeld met anderen.	25	2%
10. Iemand dwong jou tot het <u>betalen van geld</u> , omdat diegene anders seksueel getinte beelden van jou dreigde te delen met anderen.	12	1%
11. Iemand dwong jou tot het maken van <u>meer seksueel getinte foto's of video's</u> , omdat diegene anders eerder gemaakte seksueel getinte beelden van jou dreigde te delen met anderen.	6	1%
12. Iemand dwong jou om <u>seksuele dingen te doen online</u> , omdat diegene anders seksueel getinte beelden van jou zou delen met anderen.	9	1%
13. Iemand dwong jou om <u>iets anders te doen dat jij niet wilde</u> , omdat diegene anders seksueel getinte beelden van jou zou delen met anderen.	12	1%
14. Iemand deelde ongevraagd een seksueel getinte foto of video van jou met anderen en gaf daarbij jouw <u>naam, telefoonnummer, sociale media profielen en/of woonadres</u> .	10	1%

Gebeurtenis	Aantal jongeren (ongewogen)	% Gewogen
15. Iemand heeft stiekem een seksueel getinte foto of video van jou gemaakt en tegen jouw wil online gedeeld.	15	1%
16. Iemand heeft ongevraagd met photoshop jouw gezicht op een seksueel getinte foto geplaatst (bijvoorbeeld op een naakt lichaam), zodat het lijkt alsof jij het bent op de foto.	35	3%
17. Iemand heeft met AI een seksueel getinte <u>video</u> gemaakt waarin jij iets doet of zegt wat jij in werkelijkheid niet gedaan of gezegd hebt.	7	1%
18. Iemand heeft met AI een seksueel getinte <u>foto</u> van jou gemaakt, terwijl jij dit in werkelijkheid niet bent.	8	0,4%
19. Iemand deed zich online voor als een ander met als doel om online seksueel contact met jou te hebben (bijvoorbeeld uitwisselen van seksueel getinte foto's of video's of het praten over seks).	64	5%
20. Een volwassene probeerde online een band met jou te krijgen, bijvoorbeeld door te doen alsof hij/zij even oud is. Deze volwassene wilde bijvoorbeeld online of in het echt seksuele dingen met jou doen.	58	4%
21. Een volwassene zocht online contact met jou en wilde met jou chatten over dingen die met seks te maken hebben.	255	19%
22. Je staat op een bangalijst (lijst waar iemand jou op heeft gezet en roddels over jou en je seksualiteit verspreid, bijvoorbeeld dat je een slet zou zijn. Op deze lijst staan ook soms foto's en gegevens van jou)	22	2%
Totaal	1.317*	100%

*Dit telt niet op tot het totaal van de steekproef dat de vervolgvragen over online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie, omdat een deel van de respondenten de vraag over de gebeurtenis met de meeste invloed niet heeft beantwoord.

A.9 Gevolgen naar geslacht en leeftijd

Tabel 8.11 – Gevolgen die slachtoffers ervaren direct na de gebeurtenis, naar geslacht en leeftijd. Gesorteerd van hoog naar laag.

Categorie	Geslacht		Leeftijd			Totaal
	Jongens (A)	Meisjes (B)	12-15 jaar (A)	16-20 jaar (B)	21-25 jaar (C)	Totaal
Je was bang voor het oordeel van anderen als je zou vertellen over de gebeurtenis	35%	43% (A)	41%	38%	44%	41%
Je durfde er niet over te vertellen tegen de mensen om je heen	35%	42% (A)	36%	36%	45% (B)	40%
Je had minder vertrouwen in mensen	27%	44% (A)	40%	40%	38%	39%
Je schaamde je voor wat jou is aangedaan of is overkomen	32%	39% (A)	36%	35%	39%	37%
Je voelde je minder veilig, dit kan op het internet zijn, maar ook in het echte leven	24%	42% (A)	34%	37%	35%	36%
Je voelde je schuldig voor wat jou is aangedaan of is overkomen	19%	28% (A)	24%	24%	28%	25%
Je vond het moeilijk om 'nee' te zeggen of te zeggen als je iets niet wil tijdens online of offline contact met anderen	15%	29% (A)	17%	22%	30% (A, B)	24%
Je had het gevoel er alleen voor te staan	19%	25% (A)	19%	22%	27% (A)	24%
Je voelde je vaker boos of verdrietig of je voelde je niet als jezelf	18%	25% (A)	28%	21%	23%	23%
Je plaatste minder foto's, filmpjes of andere berichten op sociale media	15%	22% (A)	29% (B, C)	20%	15%	20%
Je was thuis meer gespannen en chagrijnig of maakte sneller ruzie	15%	21% (A)	27% (C)	20%	16%	19%
Je was minder online en/of op sociale media	17%	20%	24%	19%	17%	19%
Je praatte minder met je familie	13%	19% (A)	20%	19%	15%	18%
Je at of sliep minder goed door wat je meemaakte	16%	17%	21%	17%	16%	17%
Je was in de war over je eigen seksuele gevoelens	11%	17% (A)	11%	14%	18% (A)	15%
Je had een of meerdere sociale media accounts verwijderd (bijvoorbeeld TikTok, Snapchat of WhatsApp)	13%	13%	19% (C)	14%	11%	13%
Je zocht minder contact met vrienden of klasgenoten of haalde minder plezier uit het contact	12%	13%	20% (B, C)	11%	12%	13%
Je was minder gemotiveerd en presteerde minder goed op bijvoorbeeld school, werk of tijdens sportactiviteiten	11%	13%	19% (B, C)	12%	11%	12%
Je voelde je onbegrepen door je familie en/of vrienden	9%	13% (A)	11%	13%	12%	12%
Iets anders wat hier niet genoemd staat	3%	5%	6%	5%	4%	5%

Tabel 8.12 - Gevolgen die slachtoffers nu nog steeds ervaren, naar geslacht en leeftijd. Gesorteerd van hoog naar laag.

Categorie	Geslacht		Leeftijd			Totaal
	Jongens	Meisjes	12-15 jaar	16-20 jaar	21-25 jaar	Totaal
Je bent bang voor het oordeel van anderen als je zou vertellen over de gebeurtenis	16%	26% (A)	22%	22%	22%	22%
Je durft er niet over te vertellen tegen de mensen om je heen	11%	19% (A)	16%	17%	17%	17%
Je hebt minder vertrouwen in mensen	13%	28% (A)	23%	26%	20%	23%
Je schaamt je voor wat jou is aangedaan of is overkomen	12%	21% (A)	21%	18%	17%	18%
Je voelt je minder veilig, dit kan op het internet zijn, maar ook in het echte leven	10%	21% (A)	20%	19% (C)	13%	17%
Je voelt je schuldig voor wat jou is aangedaan of is overkomen	9%	13% (A)	15%	12%	10%	12%
Je vindt het moeilijk om 'nee' te zeggen of te zeggen als je iets niet wil tijdens online of offline contact met anderen	8%	12% (A)	9%	12%	11%	11%
Je hebt het gevoel er alleen voor te staan	6%	8%	11% (C)	7%	6%	7%
Je voelt je vaker boos of verdrietig of je voelde je niet als jezelf	5%	8%	13% (B, C)	7%	4%	7%
Je plaatst minder foto's, filmpjes of andere berichten op sociale media	10%	13% (A)	20% (C)	14% (C)	9%	13%
Je bent thuis meer gespannen en chagrijnig of maakt sneller ruzie	3%	5%	9% (B, C)	5% (C)	2%	4%
Je bent minder online en/of op sociale media	4%	8% (A)	9%	8%	5%	7%
Je praat minder met je familie	3%	4%	6%	4%	3%	4%
Je eet of slaapt minder goed door wat je meemaakte	4%	5%	11% (B, C)	5% (C)	2%	5%
Je bent in de war over je eigen seksuele gevoelens	4%	6%	5%	5%	6%	5%
Je hebt een of meerdere sociale media accounts verwijderd (bijvoorbeeld TikTok, Snapchat of WhatsApp)	8%	10%	15% (B, C)	8%	9%	10%
Je zoekt minder contact met vrienden of klasgenoten of haalde minder plezier uit het contact	4%	4%	9% (C)	4%	3%	4%
Je bent minder gemotiveerd en presteerde minder goed op bijvoorbeeld school, werk of tijdens sportactiviteiten	5%	4%	8% (C)	5%	3%	5%
Je voelt je onbegrepen door je familie en/of vrienden	5%	8%	11% (C)	7%	5%	7%
Iets anders wat hier niet genoemd staat	2%	2%	3%	3%	2%	3%

A.10 Behoeften naar geslacht en leeftijd

Tabel 8.13 – Behoeften die slachtoffers direct na de gebeurtenis ervaren, naar geslacht en leeftijd. Gesorteerd van hoog naar laag.

Categorie	Geslacht		Leeftijd			Totaal
	Jongens (A)	Meisjes (B)	12-15 jaar (A)	16-20 jaar (B)	21-25 jaar (C)	Totaal
Begrip en erkenning van vrienden	28%	42% (A)	41%	38%	36%	38%
Steun van familie en/of vrienden	27%	36% (A)	47% (B, C)	33%	28%	33%
Begrip en erkenning van familie	27%	31%	51% (B, C)	29% (C)	21%	30%
Dat de dader gestraft zou worden	15%	21% (A)	23%	20%	17%	19%
Praten met mensen die iets vergelijkbaars hebben meegemaakt (lotgenotencontact)	10%	18% (A)	15%	15%	17%	16%
Lezen van verhalen van anderen die ook online seksueel misbruik meemaakten, bijvoorbeeld op een blog	11%	17% (A)	14%	15%	16%	15%
Informatie, bijvoorbeeld over de betekenis van online seksueel misbruik, waar je hulp kan krijgen, of hoe je hier met iemand over kan praten	13%	15%	16%	11%	17% (B)	14%
Hulp op school, zoals van leraren/mentor of een vertrouwenspersoon	9%	12%	19% (B, C)	10%	10%	12%
Hulp bij het vertellen van wat ik meemaakte aan mijn familie	9%	12%	16% (C)	11%	10%	11%
Praten met een psycholoog, therapeut of andere hulpverlener	7%	10% (A)	9%	10%	10%	9%
Contact met de politie, zoals aangifte doen	8%	7%	6%	8%	7%	7%
Juridische hulp, zoals van een advocaat	4%	2%	4%	3%	2%	2%
Medische hulp, zoals bij een huisarts	2%	2%	3%	3%	1%	2%

Tabel 8.14 – Behoeften die slachtoffers nu nog steeds ervaren, naar geslacht en leeftijd. Gesorteerd van hoog naar laag.

Categorie	Geslacht		Leeftijd			Totaal
	Jongens (A)	Meisjes (B)	12-15 jaar (A)	16-20 jaar (B)	21-25 jaar (C)	Totaal
Begrip en erkenning van vrienden	11%	16% (A)	20% (C)	16%	12%	15%
Steun van familie en/of vrienden	10%	13%	20% (B, C)	12% (C)	8%	12%
Begrip en erkenning van familie	11%	13%	22% (B, C)	14% (C)	8%	13%
Dat de dader gestraft zou worden	7%	12% (A)	13%	12%	9%	11%
Praten met mensen die iets vergelijkbaars hebben meegemaakt (lotgenotencontact)	6%	8%	9%	8%	6%	7%
Lezen van verhalen van anderen die ook online seksueel misbruik meemaakten, bijvoorbeeld op een blog	7%	8%	10%	7%	7%	8%
Informatie, bijvoorbeeld over de betekenis van online seksueel misbruik, waar je hulp kan krijgen, of hoe je hier met iemand over kan praten	6%	9%	13% (B)	7%	7%	8%
Hulp op school, zoals van leraren/mentor of een vertrouwenspersoon	5%	5%	10% (C)	6% (C)	2%	5%
Hulp bij het vertellen van wat ik meemaakte aan mijn familie	4%	4%	8% (C)	5%	3%	4%
Praten met een psycholoog, therapeut of andere hulpverlener	4%	9% (A)	5%	9%	7%	7%
Contact met de politie, zoals aangifte doen	3%	3%	3%	3%	3%	3%
Juridische hulp, zoals van een advocaat	2%	1%	2%	2%	1%	2%
Medische hulp, zoals bij een huisarts	2%	2%	2%	2%	1%	2%

Contactgegevens

Ipsos I&O Enschede

Zuiderval 70

Postbus 563

7500 AN Enschede

053 - 200 52 00

KVK-nummer 08198802

nl-info-publiek@ipsos.com

www.ipsos-publiek.nl

Ipsos I&O Amsterdam

Piet Heinkade 55

1019 GM Amsterdam

020 - 308 48 00

nl-info-publiek@ipsos.com

www.ipsos-publiek.nl